

Rapport
2025:25

Fagskolekandidatene: Stabilitet og endring i yrkestilpasning og studentsammensetning

Resultater fra kandidatundersøkelsen for høyere yrkesfaglig
utdanning, avgangskullene 2021–2024

Rønnaug Haugland Lyckander, Otto Sevaldson Lillebø, Jon Furholt, Ragnar Alne,
Torstein de Besche og Håkon Høst (red.)

Rapport
2025:25

Fagskolekandidatene: Stabilitet og endring i yrkestilpasning og studentsammenset- ning

Resultater fra kandidatundersøkelsen for høyere yrkesfaglig
utdanning, avgangskullene 2021–2024

Rønnaug Haugland Lyckander, Otto Sevaldson Lillebø, Jon Furholt, Ragnar Alne,
Torstein de Besche og Håkon Høst (red.)

Rapport	2025:25
Utgitt av Adresse	Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) Postboks 2815 Tøyen, 0608 Oslo. Besøksadresse: Økernveien 9, 0653 Oslo.
Prosjektnr.	21499
Oppdragsgiver Adresse	Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) Postboks 1093, 5809 Bergen
Fotomontasje	NIFU
ISBN	978-82-327-0756-0
ISBN	978-82-327-0757-7 (online)
ISSN	1892-2597 (online)

Copyright NIFU: CC BY 4.0

www.nifu.no

Forord

I denne rapporten presenterer vi resultater fra kandidatundersøkelsen for høyere yrkesfaglig utdanning for avgangskullene 2021-2024, et oppdrag NIFU har for Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. Rapporten bygger på en spørreundersøkelse til alle som avsluttet en fagskoleutdanning på 30 studiepoeng eller mer. I tillegg er det gjennomført en analyse av registerdata over sysselsettings- og lønnsdata for alle fagskolestudenter i perioden 2008-2023. Fra NIFU har Rønnaug Lyckander, Otto Lillebø, Jon Furholt, Ragnar Alne, Torstein de Besche og Håkon Høst (prosjektleder) bidratt. Stephan Daus har hatt ansvar etablering av nettsted for institusjonsspesifikke nøkkeltallrapporteringer for fagskolene.

Oslo, 1.12.2025

Vibeke Opheim
Direktør

Cay Gjerustad
Forskningsleder

Innhold

Sammendrag	7
Noen hovedfunn i årets undersøkelse:.....	7
1 Innledning.....	11
1.1 Om kandidatundersøkelsen	11
1.2 Fagskolen, en sammensatt sektor i stor vekst.....	12
1.3 Utdanningskategoriene	13
1.3.1 Kreative utdanninger	13
1.3.2 Økonomisk-administrative utdanninger	14
1.3.3 Tekniske utdanninger	14
1.3.4 IT-utdanninger	15
1.3.5 Helse og velferdsutdanninger.....	15
1.3.6 Samferdselsutdanninger	16
1.4 Utvikling i studentmassen.....	16
2 Fagskoleutdannedes bakgrunn.....	18
2.1 Kjønn	18
2.2 Sosial bakgrunn målt etter foreldres utdanning	21
2.3 Andel med innvandrerbakgrunn.....	23
2.3.1 Registerdata viser stor økning i innvandrerandel.....	24
2.4 Kandidatenes alder	25
2.5 Opptaksgrunnlag.....	28
2.6 Utdanningsbakgrunn.....	29
2.7 Kandidatenes tidligere arbeidserfaring	30
2.8 Oppsummering	31
3 Studieform, arbeidstilknytning og økonomisk støtte under utdanningen.....	33
3.1 Deltid og heltidsutdanninger	33
3.2 Flere fullfører en fagskolegrad.....	34
3.3 Vekst i de nettbaserte utdanningsformene.....	36
3.3.1 Jobbsituasjonen styrer valg av nettbasert undervisning	39

3.4	Mange er i jobb i forkant av utdanningen.....	41
3.5	... og mange jobber under utdanningen	42
3.6	Bare et mindretall har permisjon fra jobb under utdanning.....	44
3.7	Finansiering av utdanningen	46
3.7.1	Studentbetaling.....	47
3.7.2	Økonomisk støtte fra arbeidsgiver	48
3.7.3	Støtte fra Lånekassen	49
3.8	Oppsummering	50
4	Hovedaktivitet etter utdanningen:	52
4.1	Videre utdanning.....	54
4.2	Få går til utdanninger i utlandet.....	55
4.3	Oppsummering	56
5	Utdanningenes relevans	57
5.1	Jobb i fagområdet og overgang til annen jobb.....	57
5.2	Utfall i arbeidet	65
5.3	Forventninger og utfall som mål på relevans	71
5.4	Oppsummering	78
6	Endringer i sysselsetting og lønn over tid	80
6.1	Fagskoleutdanningens påvirkning på arbeidsmarkedsdeltakelse	81
6.1.1	Utvikling i arbeidsmarkedsdeltakelse på tvers av utdanningstyper	85
6.2	Fagskoleutdanningens påvirkning på arbeidsinntekt	86
6.2.1	Utvikling i arbeidsinntekt på tvers av utdanningstyper	90
7	Oppsummering	92
	Referanser.....	96
	Vedlegg	98
	Regresjonsmodell for under- og innfrielse av forventninger	98
	Tabelloversikt.....	101
	Figuroversikt.....	103

Sammendrag

NIFU har gjennomført kandidatundersøkelsen for høyere yrkesfaglig utdanning, den sjettede i rekken. Den baserer seg primært på en spørreundersøkelse rettet mot de som fullførte en høyere yrkesfaglig utdanning i 2021, 2022, 2023 eller 2024. Undersøkelsen ble gjennomført i mai 2025. Ved siden av dette har vi analysert registerdata over alle som har fullført en fagskoleutdanning i perioden 2008 til 2023. Nærmere beskrivelse av hvordan undersøkelsen er gjennomført finnes i en egen dokumentasjonsrapport (Lillebø, 2025).

To hovedtemaer i kandidatundersøkelsen er arbeidsmarkedsutfall og utdanningens relevans for fagskolekandidatene. Ettersom majoriteten av de som gjennomfører en fagskoleutdanning allerede befinner seg i arbeidslivet, dreier arbeidsmarkedsutfall seg i mindre grad om overgang til arbeidsmarkedet og i større grad om hvilke endringer i kandidatenes posisjon i arbeidslivet fagskoleutdanningen ser ut til å bidra til.

I undersøkelsen er kandidatene delt inn i seks utdanningskategorier, og de fleste analysene i rapportene tar utgangspunkt i forskjeller i utfall mellom disse seks fagområdene som er:

1. Kreative fag
2. Tekniske fag
3. Helse- og velferdsfag
4. Økonomisk administrative fag
5. Samferdselsfag
6. IT-fag

Noen hovedfunn i årets undersøkelse:

- Det er lavere mobilitet blant de nyutdannede enn tidligere. Undersøkelsen viser en nedgang i andelen som skifter jobb etter fagskoleutdanningen.
- Lavere mobilitet betyr imidlertid ikke det samme innenfor ulike fagområder. I de fagområdene der det vanlige etter fagskoleutdanning er å forflytte seg sideveis i arbeidsmarkedet, som i helse og velferd, til dels også i økonomi og administrasjon, skjer dette i mindre grad enn før. Innenfor de øvrige fagområdene

der formålet med utdanningen i større grad er å kvalifisere seg for nye typer stillinger, ofte i form av avansement, skjer dette i mindre grad.

- Ni av ti er i jobb året etter gjennomført fagskoleutdanning. Dette er på samme nivå som tidligere.
- Tre av fire har jobb i fagområdet året etter fullført utdanning. Det er en lavere andel enn det var for 2019/20-kullene, men samtidig høyere enn den var for 2017/18-kullene.
- Ledigheten blant kandidatene er lav, rundt tre prosent, om lag som for resten av arbeidsstyrken.
- En av fem fortsetter å utdanne seg etter fullført fagskoleutdanning, de fleste ved siden av jobb.
- Studenter med fagbrev som opptaksgrunnlag gjennomfører normalt høyere yrkesfaglig utdanning som en videreutdanning mens de er i en jobb. De er normalt i arbeid både før, under og etter fagskoleutdanningen.
- Studenter med studiekompetanse som grunnlag sikter seg gjerne mot nye yrker og en større andel av disse er i heltidsutdanning. Kandidatene innen IT er de som i størst grad har tatt utdanningen som omskolering. Sammen med kandidatene i økonomisk administrative og spesielt i kreative og utdanninger har disse en langsommere tilpasning til relevant arbeid i etterkant av utdanningen.
- Endret studentsammensetning: Det er en økende kvinneandel, innvandrerandel og gjennomsnittsalder blant fagskolekandidatene. Dette henger i stor grad sammen med endret sammensetning på utdanningskategorier, ved at utdanninger rettet mot helse og velferd, økonomisk administrative og IT-fag øker relativt til de øvrige.
- Færre enn ved forrige undersøkelse svarer at de har fått nye oppgaver og mer ansvar etter fagskoleutdanningen. Variasjonen i dette er stor mellom fagområdene. Kandidater som står i samme stilling som før utdanningen svarer i større grad enn i forrige undersøkelse at de har fått nye oppgaver og mer ansvar.
- Færre kandidater enn ved forrige undersøkelse oppgir at de har fått økt lønn, tryggere jobber og bedre mobilitetsmuligheter.
- Kandidatene har ulike mål med å ta høyere yrkesfaglig utdanning, og graden av tilfredshet korrelerer klart med hvorvidt de opplever å nå disse målene.

Summary

NIFU has carried out the Graduate Survey for Higher Vocational Education, the sixth in the series. It is based primarily on a questionnaire directed at those who completed a higher vocational education in 2021, 2022, 2023 or 2024. The survey was conducted in May 2025. In addition, we have analysed register data for everyone who completed a vocational college education in the period 2008–2023. A more detailed description of how the survey was conducted can be found in a separate documentation report (Lillebø, ed. 2025).

Two main themes in the Candidate Survey are labour-market outcomes and the relevance of the education for vocational college graduates. Since the majority of those who complete a vocational college education are already in the labour market, labour-market outcomes concern less the transition into employment and more the changes in labour-market position that the education appears to contribute to.

In the survey, candidates are divided into six educational categories, and most of the analyses in the reports are based on differences in outcomes between these six fields:

1. Creative subjects
2. Technical subjects
3. Health and welfare subjects
4. Economics and administration
5. Transport and logistics subjects
6. IT subjects

Some key findings in this year's survey:

- There is lower mobility among recent graduates than previously. The survey shows a decline in the proportion who change jobs after completing vocational college.
- Lower mobility does not mean the same thing across fields. In fields where sideways movement in the labour market is common after vocational college education - such as health and welfare, and to some extent economics and administration - this occurs to a lesser extent than before. In other fields where

the purpose of the education is more often to qualify for new types of positions, typically through advancement, this also occurs less frequently.

- Nine out of ten are employed the year after completing their vocational college education. This is at the same level as in previous years.
- Three out of four have a job in their field of study the year after completion. This is a lower share than for the 2019/20 cohorts, but higher than for the 2017/18 cohorts.
- Unemployment among the candidates is low, around three percent – roughly the same as for the rest of the workforce.
- One in five continues their education after completing vocational college, most of them alongside work.
- Most candidates with a trade certificate as their admission basis pursue further education while employed. They are typically in work before, during, and after their vocational college education.
- Most candidates with general university admissions certification aim for new professions. Among these, IT candidates most often use the education for re-training. Together with candidates in creative and economics/administration fields, they experience a slower transition into relevant work after completing the education.
- Changing student composition: There is a growing share of women, immigrants, and older students among vocational college graduates. This is largely linked to changes in the composition of educational categories, with health and welfare, economics/administration, and IT increasing relative to other fields.
- Fewer respondents report having received new tasks and more responsibility after completing their education. Variation between fields is large. At the same time, many who remain in the same position as before report having received new tasks and more responsibility.
- Fewer report having received higher pay, more secure jobs, or better mobility opportunities.
- Candidates have different goals for pursuing higher vocational education, and the level of satisfaction clearly correlates with whether they feel they have achieved these goals.

1 Innledning

1.1 Om kandidatundersøkelsen

Rapporten presenterer og analyserer resultater fra kandidatundersøkelsen for fagskoleutdannede som ble ferdige i 2021–2024. Årets spørreundersøkelse er rettet mot alle uteksaminerte, og er supplert med en registerdataanalyse av studenter som fullførte en fagskoleutdanning i perioden 2010–2023.

I spørreundersøkelsen kartlegger vi relevante forhold knyttet til studentenes bakgrunn før de startet på en fagskoleutdanning, deres motivasjon for å starte, deres økonomiske og jobbmessige situasjon underveis i studiet, hvilken relevans de mener utdanningen har samt hvilke endringer den har ført til i form av arbeidsmarkedstilknytning og stilling, eller videre utdanning.

I registerdataanalysen forsøker vi å få frem utviklingstrekk for fagskolekandidatene utdannet over en tiårsperiode. Det gjelder studentenes bakgrunn, sammensetningen av studentmassen, samt deres lønn og arbeidsmarkedstilknytning årene før, under og etter at de tok en fagskoleutdanning. I tillegg til at de omfatter alle fagskolekandidater, har registerdataene den fordelen at de kan operere med likelydende kategorier av fagskolekandidater for alle årene som er inkludert, og benytter samme måletidspunkt. Med tanke på måletidspunkt har tidligere kandidatundersøkelser variert noe, og de er derfor ikke like egnet for å etablere tidsserier.

Kandidatundersøkelsen har, med litt ujevne mellomrom, blitt gjennomført fem ganger tidligere; av NIFU i 2012, 2013, 2019 og 2022, og NTNU Samfunnsforskning i 2017. Fra 2025 har Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) overtatt som oppdragsgiver for undersøkelsen etter Kunnskapsdepartementet, og NIFU har fått oppdraget med å gjennomføre kandidatundersøkelsen annethvert år fra 2025 til 2031.

Årets undersøkelse er den første som tilbyr en løsning der fagskolene selv kan hente ut egne resultater for å sammenligne seg med landstall. Undersøkelsen viderefører de fleste spørsmål som har vært stilt i de tidligere undersøkelsene (se dokumentasjonsrapport). Den viderefører også endringen som rapporten i 2023 introduserte ved å analysere både surveydata og registerdata, begge deler ut fra

en inndeling i utdanningskategorier, tidligere fem, nå seks (se 1.3). Fagskoleutdanningene skal være tett på arbeidslivet. For kandidatundersøkelsen er det derfor viktig å bygge på forståelsen av de ulike utdanningskategorienes, eller fagområdene, særegne relasjoner til den delen av arbeidsmarkedet de retter seg mot.

De seks utdanningskategoriene kan i stor grad deles i to hovedkategorier, som også har ulike karakteristika i sin tilknytning til arbeidslivet. På den ene siden har vi fagskoleutdanninger vi definerer som *videreutdanninger*. Disse rekrutterer hovedsakelig studenter som allerede har et fagbrev eller en fagutdanning fra videregående, og bygger dermed på en grunnleggende yrkesutdanning. Ettersom de fleste av disse studentene har vært lærlinger, og som regel også jobbet noen år, har de allerede vært gjennom en overgang til arbeidslivet. På den andre siden har vi fagskoleutdanninger vi definerer som *grunnutdanninger*. Det er utdanninger som tar inn studenter uten bakgrunn fra fagområdet, men på grunnlag av gjennomført videregående opplæring. Disse har ofte generell studiekompetanse, noen ganger med et fagbrev fra et annet område, eller tilsvarende realkompetanse. I de kreative utdanningene er det i tillegg gjerne en opptaksprøve. Grunnutdanningene brukes gjerne som et middel for å komme inn på arbeidsmarkedet eller et nytt fagområde. I kandidatundersøkelsen er det vesentlig å skille grunnutdanninger og videreutdanninger, ikke minst når det gjelder å forstå ulike utfall i arbeidsmarkedstilknytning etter fullført utdanning.

1.2 Fagskolen, en sammensatt sektor i stor vekst

Det siste tiåret har det skjedd store endringer i fagskolesektoren, som for første gang har opplevd å befinne seg i sentrum av den utdanningspolitiske debatten. Mange tiltak med sikte på å fremme fagskoleutdanningenes posisjon og oppslutning har vært gjennomført. Fagskolene tilføres stadig flere offentlig finansierte studieplasser og benevnes nå offisielt som høyere yrkesfaglig utdanning. Det har vært truffet en rekke tiltak for å styrke kvalitetssystemene rundt denne utdanningstypen. Stortinget har vedtatt en rekke tiltak som skal gjøre høyere yrkesfaglig utdanning til en egen søyle, med åpning for utdanninger på nivå 6 og 7 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, parallelle gradsbetegnelser, og ikke minst med ECTS som studiepoeng¹.

Det har også foregått en konsentrasjon gjennom fusjoner og oppkjøp av fagskoler, slik at antallet skoler er redusert fra 91 i 2016 til 61 i 2025². Antall studiesteder har imidlertid ikke blitt redusert, men tvert imot økt³. Samtidig kan man kanskje si at betydningen av studiestedenes geografiske plassering er redusert, ettersom

¹ Innst. 266 S (2024–2025)

² DBH fagskolestatistikk 2025

³ Tilstandsrapport for høyere yrkesfaglig utdanning 2024. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.

det har vært en sterk utvikling i retning fagskoleutdanning på nett. I 2014 var stedbaset utdanning det normale i høyere yrkesfaglig utdanning. Opp mot 90 prosent av studentene studerte stedbaset, mens det våren 2025 ikke var mer enn 28 prosent. I 2025 studerte 41 prosent nettbaset med samlinger, noe som er blitt en hovedmodell i de offentlige fagskolene, mens 31 prosent studerer rent nettbaset. Dette er en modell som tilbys særlig i de private fagskolene³.

Antall fagskolestudenter har doblet seg på få år, og årets kandidatundersøkelse fanger delvis denne veksten⁴. En betydelig del av veksten er kommet i form av økning i antallet offentlig finansierte studieplasser. Parallelt med dette er det en nesten like stor økning i studenter på utdanninger som er fullt ut studentfinansierte, ikke minst innen IT.

1.3 Utdanningskategoriene

Kandidatundersøkelsen for fagskoleutdannede er ment å skulle si noe om kandidatenes tilpasning til arbeidslivet, eventuelt videre utdanning. Sektorens særpreg med tett tilknytning til arbeidslivet, gjør at nettopp de ulike utdanningenes koblinger mot arbeidslivet har vist seg å forklare veldig mye av ulikhetene i studentenes tilpasning til arbeidslivet i etterkant av utdanningen. Til tross for at det er relativt sparsommelig med forskning på fagskolesektoren, noe som senest ble påpekt av Kompetansebehovsutvalget⁵, har det både gjennom kandidatundersøkelsene og studier av fagskolefeltet etter hvert blitt opparbeidet et grovt bilde av de ulike utdanningskategoriene og deres koblinger til arbeidslivet. Et av målene med denne undersøkelsen er å videreutvikle og oppdatere dette bildet, samt å undersøke om det er tegn til endringer.

1.3.1 Kreative utdanninger

De kreative utdanningene inkluderer både nyere kreative fag, ofte knyttet til bruk av IKT slik som i kreative mediefag og grafisk design, men også tradisjonelle kunsthag. Utdanningene forutsetter ingen formelle forkunnskaper annet enn gjennomført videregående skole eller realkompetanse, og det vil derfor være naturlig å kategorisere dem som grunnutdanninger innenfor sine felt. Samtidig ligger det i karakteren til slike utdanninger at mange av søkerne gjerne har mye realkompetanse. Det brukes ofte opptaksprøver i disse utdanningene, som til nå i hovedsak har vært to år på heltid.

⁴ DBH fagskolestatistikk 2025

⁵ *Fremtidige kompetansebehov: Høyere yrkesfaglig utdanning for et arbeidsliv i endring*. Temarapport 1/2022. Kompetansebehovsutvalget

Kreative fag er den hovedkategorien innen fagskoleutdanning som ser ut til å ha svakest feste i arbeidslivet. Dette er utdanninger rettet særlig mot dem som vil forfølge sine kreative interesser, og som ofte bruker mye tid på dette, også utenom skolen (Høst, Lyby & Schwach, 2019; Høst, Lyckander & Furholt, 2023). Derfor omfatter de kreative fagene i mindre grad studenter som ser for seg en rett vei inn i relevante jobber i arbeidslivet. De fleste er i stedet innstilt på at det kan ta tid. En stor andel tar en ny utdanning på toppen for å bli bedre kvalifisert, noen finner andre måter å livnære seg på mens de utvikler seg videre for å kunne få den type jobb de ønsker seg (Skålholt mfl., 2020; Alne mfl., 2023). Med toårig fagskole vil man normalt kunne bli tatt opp i en utdanning på samme område i høyere utdanning, og få godskrevet ett av de to årene. Innenfor flere av de toårige, kreative utdanningene er det imidlertid etablert avtaler og praksiser ved bestemte høyere utdanningsinstitusjoner i andre land, slik at studenten kan oppnå en bachelor etter til sammen tre år (Høst; Skjelbred & Røsdal, 2018).

1.3.2 Økonomisk-administrative utdanninger

Økonomisk-administrative fagskoleutdanninger består i hovedsak av kortvarige utdanninger innenfor et bredt spekter av utdanningstyper, men som til nå ikke har bidratt til lett synlige karrieremønstre i arbeidslivet (Høst, Lyby & Schwach, 2019; Skålholt mfl., 2020; Høst mfl., 2023). De økonomisk-administrative utdanningene er i utgangspunktet å anse som grunnutdanninger i den forstand at de ikke forutsetter spesielle faglige forkunnskaper annet enn videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Mange av de som tar utdanning innenfor dette området har likevel mye arbeidserfaring fra fagområdet, og enkelte utdanninger forutsetter dette (Høst, Lyby & Schwach, 2019). Utdanningene retter seg i stor grad mot voksne søkere som ønsker seg en kort, yrkesrettet utdanning som grunnlag for å søke seg mot bestemte typer jobber eller avansement innenfor de områdene de arbeider. De største utdanningstypene er ledelse, kontor og lønn/regnskap.

1.3.3 Tekniske utdanninger

De tekniske fagskoleutdanningene dominerer innenfor kategorien tekniske fag. Dette er offentlige fagskoletilbud som videreutdanner fagarbeidere til fagskoleingeniører eller teknikere, som i mange tilfeller går inn i ulike mellomleder- eller spesialiststillinger. De tekniske fagskoleutdanningene har en tradisjon helt tilbake til 1960-tallet da de ble etablert for å fylle det tomrommet og behovet for avansert, praktisk kunnskap som akademiseringen av ingeniørskolene etterlot seg (Saxlind, 1992; Høst, Lyby & Schwach, 2019,). Selv om det heller ikke foreligger mye nyere forskning om fagskoleutdanning i teknisk sektor, vet vi at teknisk

fagskoleutdanning innenfor mange fagområder er en vei til faglige avansementsstillinger, som for eksempel fagskoleingeniør, eller «praksisingeniør» i industrien, installatør innenfor elektro, prosjektingeniør innenfor noen områder (Sakslind, 1992; Høst, Lyby & Schwach, 2019; Høst mfl., 2023).

1.3.4 IT-utdanninger

De siste årene har IT-fag vokst til å bli en av de store utdanningstypene innenfor utdanningskategorien tekniske utdanninger. De er derfor skilt ut som en egen utdanningskategori i denne undersøkelsen. IT-utdanningene skiller seg fra de øvrige tekniske fagene ved at de som regel ikke bygger på en grunnutdanning eller et fagbrev. De kan derfor klassifiseres som grunnutdanninger, i motsetning til de øvrige tekniske utdanningene som er videreutdanninger. IT-utdanningene er gjerne private og basert på studentbetaling. Ved noen av de offentlige fagskolene er det imidlertid etablert tilbud som forutsetter fagbrev. Mens de tekniske fagskoleutdanningene i utgangspunktet har vært toårige, er det mer variasjon i IT-utdanningene. IT-utdanningene skiller seg ut med en stor andel som tar studiet på heltid, mange på nett.

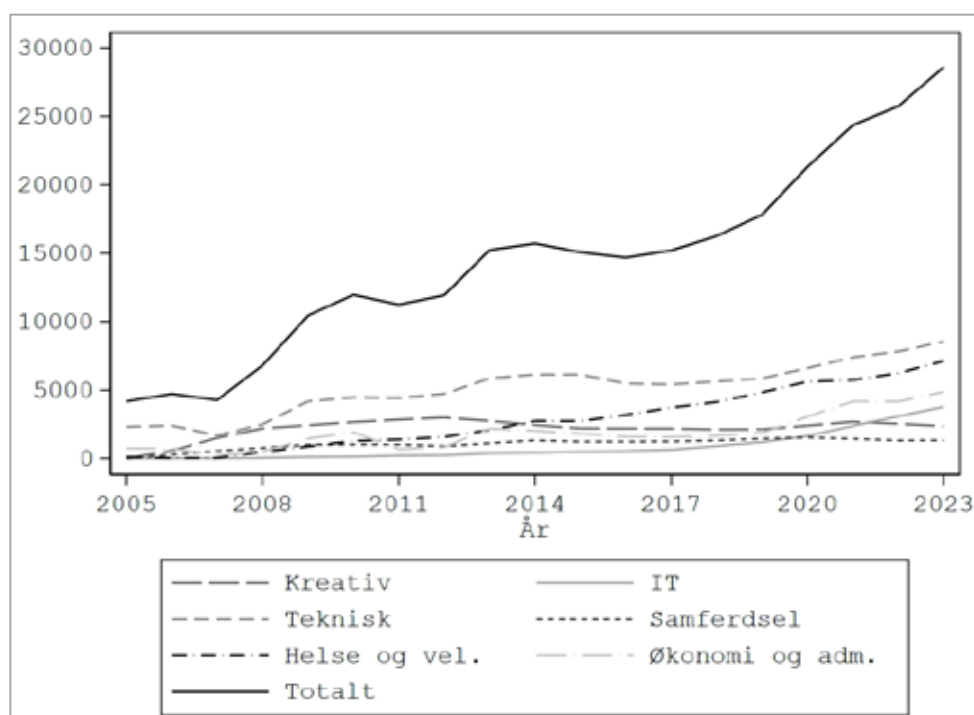
1.3.5 Helse og velferdsutdanninger

Fagskoleutdanning i helse og velferd er også videreutdanninger på en tidligere grunnutdanning, gjerne fagbrev, enten i helse eller oppvekst. Helseutdanningene har en tradisjon tilbake til 1980-tallet og ble videreført som fagskoleutdanninger da den nye fagskoleloven kom i 2003 (Høst, 2017). Oppvekstutdanningene har blitt introdusert senere. Både helse- og oppvekstutdanningene har preg av å være fordypningsutdanninger for fagarbeidere, men har foreløpig i veldig liten grad dannet grunnlag for avansement til nye stillinger. Helseutdanningene er annerledes enn for eksempel de tekniske fagskoleutdanningene som er formet av den produksjonsorienterte delen av privat sektor, fordi helsesektoren historisk er preget av en sterk profesjonsdominans (Erichsen, 1996). Skillene, både i utdanningssystemet og i arbeidslivet, framstår her som langt mer rigide enn i privat sektor. Arbeidsgivers manøvreringsrom i ansettelser og anvendelse av personalet er begrenset ut fra ikke bare formelle, men også profesjonsbaserte beskrankninger (Høst, 2006). Utdanningene har normalt vært ettårige utdanninger, som tas over to år i kombinasjon med jobb. Helse- og velferdsfagene tilbys både ved de offentlige fagskolene og i private fagskoler, da som regel i nettbaserte tilbud, men er i begge tilfeller offentlig finansierte utdanninger.

1.3.6 Samferdselsutdanninger

Innenfor samferdsel utgjør de maritime officersutdanninger, lokførerutdanning og pilotutdanning yrkesutdanninger som er rettet mot klare posisjoner i arbeidslivet. Mens de maritime fagskoleutdanninger er videreutdanninger som gjerne tas umiddelbart etter læretid og fagbrev, er lokførerutdanning og pilotutdanning grunnutdanninger som ikke bygger på en forutgående fagutdanning (se bl.a. Skålholt mfl., 2020). Utdanningene er gjerne toårige, og tas normalt på heltid. De maritime fagskoleutdanninger representerer siste ledd i et sammenhengende utdanningsløp fra lærlingtid og frem til sertifisering til stillinger som skipsoffiserer (Brandt, 2008).

1.4 Utvikling i studentmassen

Figur 1.1 Utvikling i antall studenter på tvers av utdanningskategorier. De utdanningene som faller utenfor disse kategoriene, og som kategoriseres som «annet» er inkludert i totalt

Kilde: Registerdata

Figur 1.1 viser utviklingen i antall fagskolestudenter fra 2005 til 2023 målt i data som er levert ut av Nasjonal utdanningsdatabase. Antall studenter er fordelt på de fem utdanningskategoriene i FKF⁶, med det unntak at IT-fag er skilt ut fra tekniske

⁶ FKF står for «Felles klassifiseringssystem for fagskoleutdanninger», og er en rent faglig inndeling av fagskoleutdanninger som er utviklet i et samarbeid mellom Diku (nå HK-dir), NIFU, NOKUT og NSD,

fag som en egen kategori. I tillegg viser vi totalt antall studenter i studentpopulasjonen. Vi ser at det samlede studenttallet har økt betydelig gjennom hele observasjonsperioden, med en særlig sterk vekst fra rundt 2017 og frem til 2023. Totalt sett har antall studenter mer enn fordoblet seg siden 2010, og økningen er særlig drevet av utdanninger innen tekniske fag og helse- og velferdsfag.

De tekniske fagene hadde en markant oppgang i studenttall frem til rundt 2014, før utviklingen flatet noe ut i perioden rundt oljeprisfallet.⁷ Etter dette har igjen antallet studenter i de tekniske fagene økt jevnt fra 2018. Helse- og oppvekstfag har hatt en mer stabil vekst gjennom hele perioden og utgjør sammen med tekniske fag de to største bidragsyterne til den samlede økningen vi observerer i studenttall.

IT-fag har opplevd en stor studentvekst de senere årene. De økonomisk-administrative utdanningene viser en liten vekst over tid, men det har vært en særlig oppgang fra 2019 og utover. Kreative fag og samferdselsfag har derimot hatt et mer stabilt omfang, med relativt små endringer over tid når man sammenligner med de øvrige studiekategoriene. Figuren illustrerer dermed at veksten i fagskolesektoren i hovedsak er konsentrert til bestemte fagområder, mens andre kategorier har hatt en mer begrenset utvikling.

Rapporten videre er strukturert på følgende måte.

Kapittel 2 tar for seg studentenes bakgrunn i form av kjønn, alder, innvandrersandel, tidligere utdanning og arbeidserfaring, samt sosial bakgrunn målt som foreldres utdanningsnivå.

Kapittel 3 ser på studieform, arbeid og økonomisk støtte under utdanningen.

Kapittel 4 ser på kandidatenes hovedaktivitet i form av sysselsetting, videre utdanning eller ledighet etter fullført utdanning.

Kapittel 5 analyserer utdanningens relevans for kandidatene, hovedsakelig ut fra hva slags stillinger de står i.

Kapittel 6 ser på endring og sysselsetting for fagskolekandidater over tid med utgangspunkt i registerdata fra SSB.

Kapittel 7 oppsummerer og drøfter det vi finner i årets kandidatundersøkelse.

for å gjøre det lettere å sammenligne kunnskap om fagskolesektoren på tvers av datakilder. FKF er et supplement til SSBs NUS2000-klassifisering.

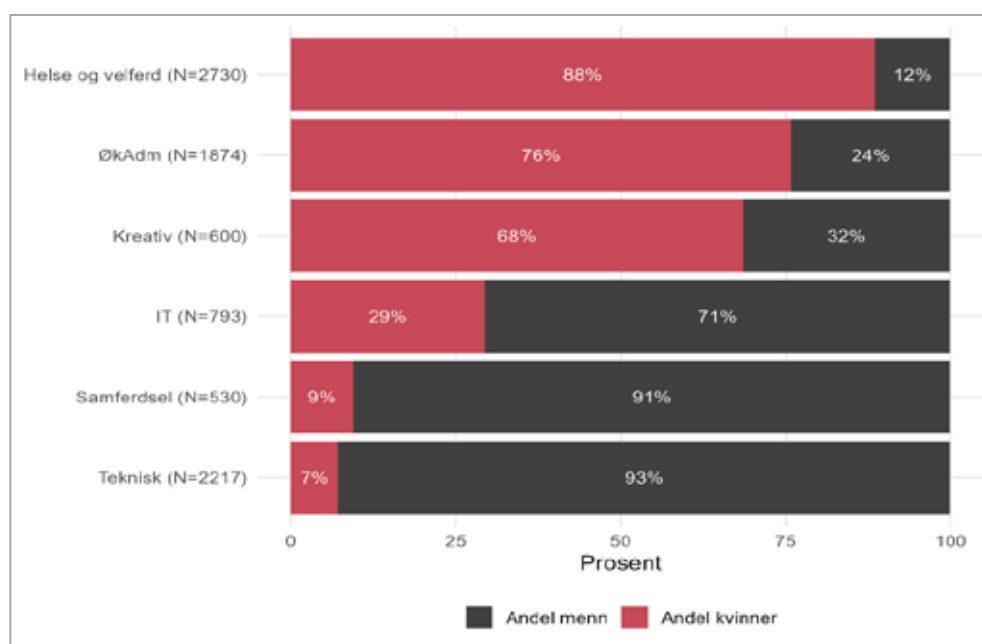
⁷ I juni 2014 var oljeprisen rundt 115 dollar fatet, mens i januar 2016 hadde prisen falt til rundt 30 dollar fatet.

2 Fagskoleutdannedes bakgrunn

Dette kapitlet vil gjøre rede for bakgrunnen til fagskolekandidatene som har svart på spørreundersøkelsen. Vi vil se på variabler som kjønn, alder, utdanningsbakgrunn og sosial bakgrunn. For variabler som kjønn og alder har vi informasjon om hele populasjonen, mens vi for sosial bakgrunn og innvandringsbakgrunn bygger på informasjon vi har innhentet i spørreskjemaet. I tillegg har vi konstruert tidsserier fra registerdata innhentet fra SSB som viser utviklingen i studentsammensetningen for alle aktuelle fagskolekandidater i perioden 2008–2023. Tidsseriene viser alder, kjønn og andel med innvandrerbakgrunn. Grafene som er basert på registerdata er merket med registerdata, resten er fra spørreundersøkelsen.

2.1 Kjønn

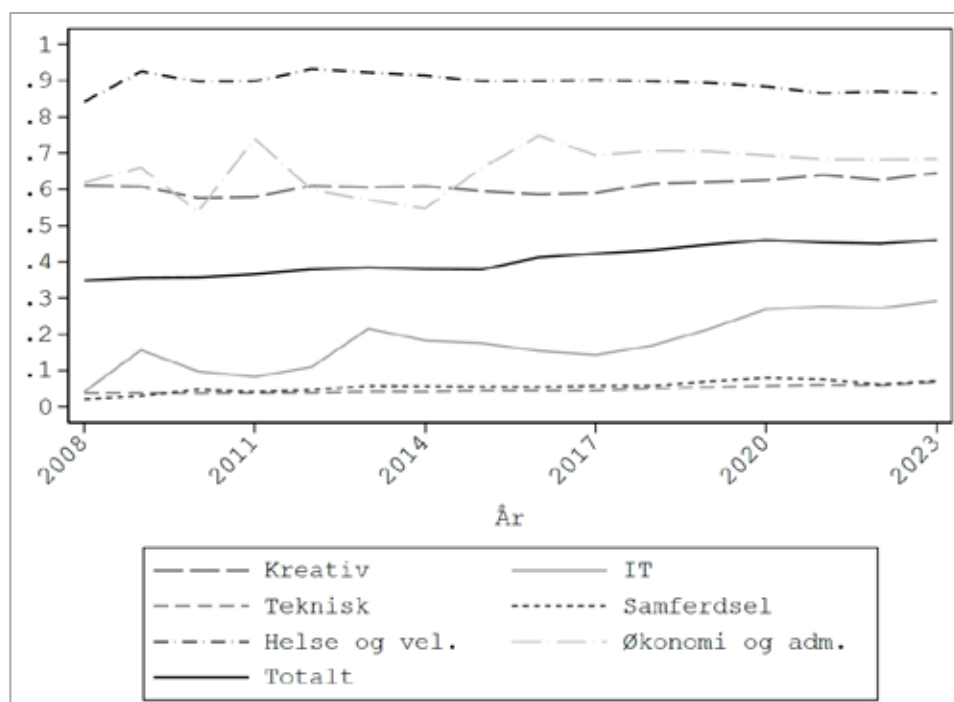
Av de som fullførte en fagskoleutdanning mellom 2021 og 2024, er 47 prosent menn og 53 prosent kvinner. Dette er identisk med kjønnsfordelingen i den forrige fagskoleundersøkelsen gjort av Alne mfl. (2023). Figur 2.1 viser kjønnsfordeling etter utdanningskategori. Her har vi tall for hele populasjonen.

Figur 2.1 Kjønnsfordeling etter utdanningskategori for fagskolekandidater i årene 2021–2024, prosent (populasjon). N=8744

Den største endringen fra tidligere undersøkelser er at IT nå inngår som en egen kategori. Her utgjør kvinner om lag en tredjedel av kandidatene. Samtidig ser vi tre utdanningskategorier med særlig skjev kjønnsfordeling: Helse og velferd, der 9 av 10 kandidater er kvinner, og Teknisk og Samferdsel, der over 9 av 10 er menn. Disse mønstrene speiler kjønnsfordelingen i de bransjene utdanningene kvalifiserer til, som bygg- og anlegg, elektro og energi, transport, helse og barnehage. For videreutdanninger er det begrenset hva fagskolene selv kan gjøre for å endre disse mønstrene; en utjevning krever endringer i rekrutteringen til grunnutdanningene. Økonomi og administrasjon samt Kreative fag har en mer balansert, men fortsatt kvinne dominert, kjønnsfordeling. At IT er skilt ut som egen kategori, forklarer at kvinneandelen innen Teknisk totalt sett er på samme nivå som i forrige undersøkelse. Foruten endringen vi har gjort i kategoriseringen med IT, viser kandidatundersøkelsen en kjønnsfordeling (Figur 2.2) som i stor grad samsvarer med fordelingen for kullene som fullførte en fagskole i 2017–2020 (Skålholt mfl., 2020, s.34; Alne mfl., 2023).⁸

⁸ De fleste fagene som inngår i fagområdet Samferdsel, er i kategorien Maritime fag ifølge Skålholt mfl. (2020)

Figur 2.2 Utvikling i andelen kvinner 2008–2023 fordelt på utdanningskategorier

Kilde: Registerdata

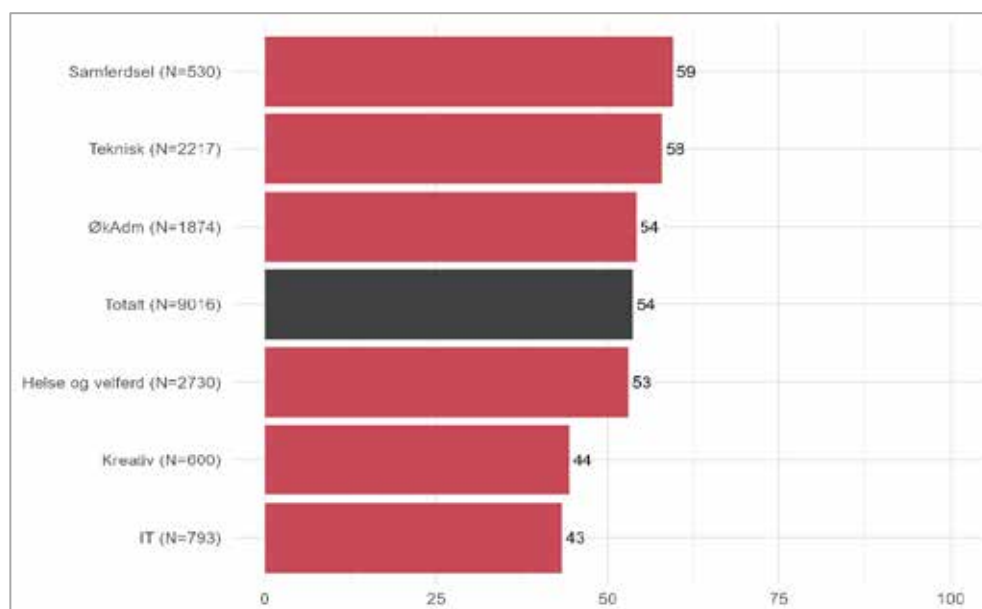
Figur 2.2 viser utviklingen i andelen kvinnelige studenter i fagskolen fra 2008 til 2023, fordelt på utdanningskategorier. Den samlede kvinneandelen har økt moderat i perioden, fra rundt 35 prosent i 2008 til om lag 46 prosent i 2023. Veksten har i hovedsak skjedd etter 2015, og henger nært sammen med at helse- og oppvekstfag, som har en høy andel kvinner, i økende grad utgjør en større del av den totale studentmassen.

Mønstrene på tvers av utdanningskategoriene er ellers ganske stabile over tid. Helse- og velferd fag har en vedvarende høy kvinneandel, over 85 prosent gjennom hele perioden. Kreative fag og Økonomisk-administrative fag ligger på rundt 60–70 prosent kvinner, med noe variasjon over tid. Tekniske fag og Samferdselsfag har hatt svært lave kvinneandeler gjennom hele observasjonsperioden. Derimot ser vi en svak vekst i perioden, særlig innen tekniske fag, der kvinneandelen har økt fra nær fire prosent i 2008 til rundt 14 prosent i 2023. For IT, som har vokst som fagskolekategori i tidsperioden, er studentmassen dominert av menn. Men også i denne utdanningskategorien ser vi at kvinner over tid utgjør en større andel av studentmassen.

Den samlede økningen i kvinneandelen i fagskolen kan dermed forklares både ved endringer i utdanningsprofilen, hvor helse og velferd utgjør en stadig større del av studentmassen, og en gradvis økning i kvinneandelen innen enkelte av de historisk mannsdominerte fagområdene.

2.2 Sosial bakgrunn målt etter foreldres utdanning

Figur 2.3 viser at litt over halvparten av fagskolekandidatene har minst én forelder med fagbrev eller fagskoleutdanning. Dette gjelder særlig innen samferdsel, helse og velferd, samt tekniske fag, hvor andelen ligger rundt 55 prosent. Samtidig er forskjellene mellom utdanningskategoriene relativt små, også sammenlignet med fagområder som i mindre grad rekrutterer fra yrkesfaglige løp. Kreative fag skiller seg mest ut, med den laveste andelen kandidater som har foreldre med yrkesfaglig utdanning, men nivået er likevel så høyt som 44 prosent. Samlet sett tyder dette på en relativt stabil rekrutteringsprofil, i tråd med tidligere undersøkelser av fagskolekandidaters bakgrunn (Caspersen mfl., 2017; Skålholt mfl., 2020; Alne mfl., 2023). Merk at spørsmålet er stilt slik at respondenten svarer høyeste oppgitte utdanning. Det kan derfor være noen foreldre som har yrkesfaglig bakgrunn og som senere har tatt høyere utdanning.

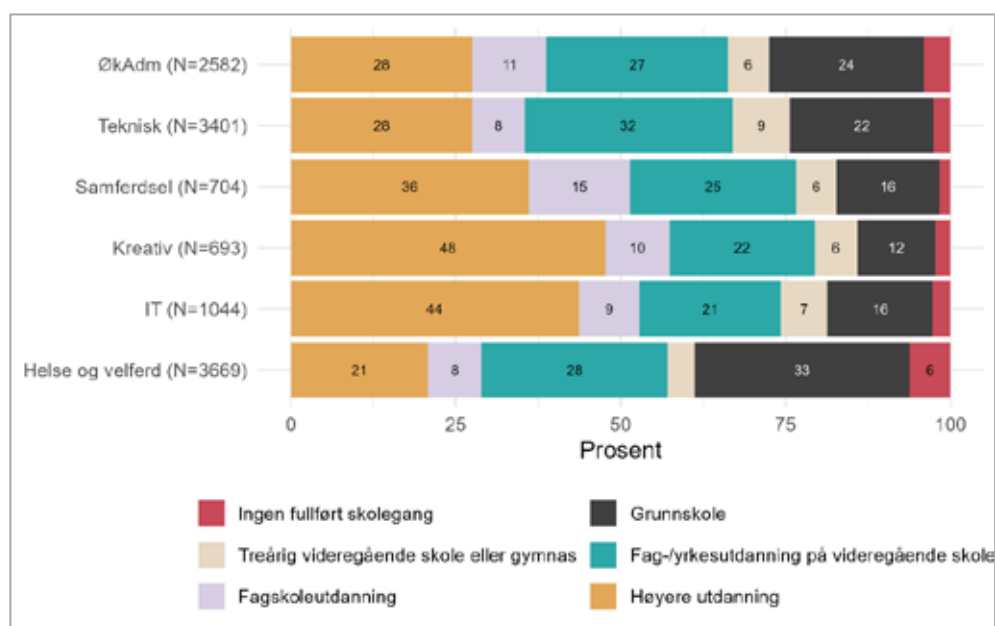

Figur 2.3 Andelen fagskolekandidater med minst en forelder med yrkesfaglig utdanning, etter utdanningskategori, prosent (utvalg)

Figur 2.4 viser at litt under halvparten av kandidatene har minst én forelder med universitets- eller høyskoleutdanning som høyeste fullførte utdanning. Her er forskjellene mellom fagområdene tydeligere. Kandidater fra kreative fag har den klart høyeste andelen, med to tredjedeler som har foreldre med høyere utdanning, etterfulgt av samferdsel med 56 prosent. Lavest ligger helse og velferd, der 28 prosent av kandidatene har foreldre med høyere utdanning. En mulig forklaring er alderssammensetningen i helse- og velferdsutdanningene, ettersom både studentene og foreldrene deres i større grad tilhører generasjoner med lavere utdanningsnivå. Våre analyser viser at alder har en viss betydning, men forklarer bare

delar av forskjellen. Funnene peker derfor på at fagskoler innen helse og velferd rekrutterer kandidater fra familier med et lavere utdanningsnivå enn andre utdanningskategorier.

I tillegg spiller nok innvandringsbakgrunn også inn. Kandidater med innvandrerbakgrunn eller norskfødte med innvandrerforeldre har gjennomgående lavere andeler med foreldre som har universitets- eller høyskoleutdanning. Dette mønsteret er relativt konsistent på tvers av fagområdene, og bidrar til å forklare noe av variasjonen i foreldres utdanningsnivå. Se tabell 2.2 for oversikt etter utdanningskategori.

Figur 2.4 Foreldres høyeste fullførte utdanning⁹, etter utdanningskategori, prosent (utvalg)

Verdier lavere enn 5 prosent ikke vist som tall i figuren av fremstillingshensyn

Sammenlignet med forrige rapport (Alne mfl., 2023) er hovedmønstrene relativt stabile, men det finnes enkelte forskjeller som kan skyldes både reelle endringer og variasjon i utvalgsstørrelse. Det er tydelig at helse og velferd har den laveste andelen kandidater med foreldre med høyere utdanning, mens kreative fag ligger høyest. Samferdsel og tekniske fag ligger omtrent midt imellom, men med en tendens til at samferdsel har noe høyere andel foreldre med høyere utdanning. I forrige rapport (Alne mfl., 2023) fremstår kreative fag som en kategori der to tredjedeler har foreldre med høyere utdanning. I dette utvalget er andelen lavere (48 prosent), men fortsatt høyest av alle kategoriene. En viktig forklaring er den relativt lave utvalgsstørrelsen i forrige rapport (N=167), som gjør at

⁹ Høyere utdanning defineres som at foreldrene har fullført en høyskole- eller universitetsutdanning på minst ett år

enkeltobservasjoner kan gi store utslag. Når vi i denne undersøkelsen jobber med et større utvalg, ser vi at andelen justeres noe ned, men uten at hovedmønsteret endres.

På tvers av fagområdene er fag- og yrkesutdanning på videregående nivå den nest vanligste utdanningsbakgrunnen blant foreldrene, etter universitets- og høyskoleutdanning. Dette viser at fagskolene rekrutterer både fra familier med sterk yrkesfaglig tradisjon og fra familier med høyere utdanning.

2.3 Andel med innvandrerbakgrunn

I denne delen ser vi på innvandringsbakgrunn. Klassifiseringen følger SSBs standard, der innvandrere er definert som personer født i utlandet med to utenlandsfødte foreldre. Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge med to utenlandsfødte foreldre, mens resten av kandidatene inngår i kategorien øvrig befolkning. Tabell 2.1 viser fødelandet til fagskolekandidatene og kandidatenes foreldre.

Tabell 2.1 Kandidatens og foreldrenes fødeland, prosent (utvalg)

Kategori	Kandidaten	Mor	Far
Norge	85,4	83,2	82,7
Europa	8,1	8,9	9,4
Asia	2,1	2,8	3,0
Afrika	1,8	1,9	1,9
Annet/ukjent	1,3	1,6	1,5
Sør-/Mellom-Amerika/Karibia	1,0	1,0	1,0
Nord-Amerika/Australia/Oseania	0,4	0,6	0,6
Totalt (N)	6 605	6 502	6 488

Litt over 85 prosent av kandidatene er født i Norge, mens andelen er noe lavere for foreldrene: 83 prosent av mødrene og 83 prosent av fedrene er født i Norge. Blant de som ikke er født i Norge, har både kandidater og foreldre i hovedsak bakgrunn fra Europa eller fra Asia. Mindre andeler har bakgrunn fra Afrika, Sør- og Mellom-Amerika eller Nord-Amerika og Oseania. Samlet sett er fordelingen svært lik den som ble rapportert i undersøkelsen av 2017- 2020-kullene (Skålholt mfl. 2020, Alne mfl. 2023).

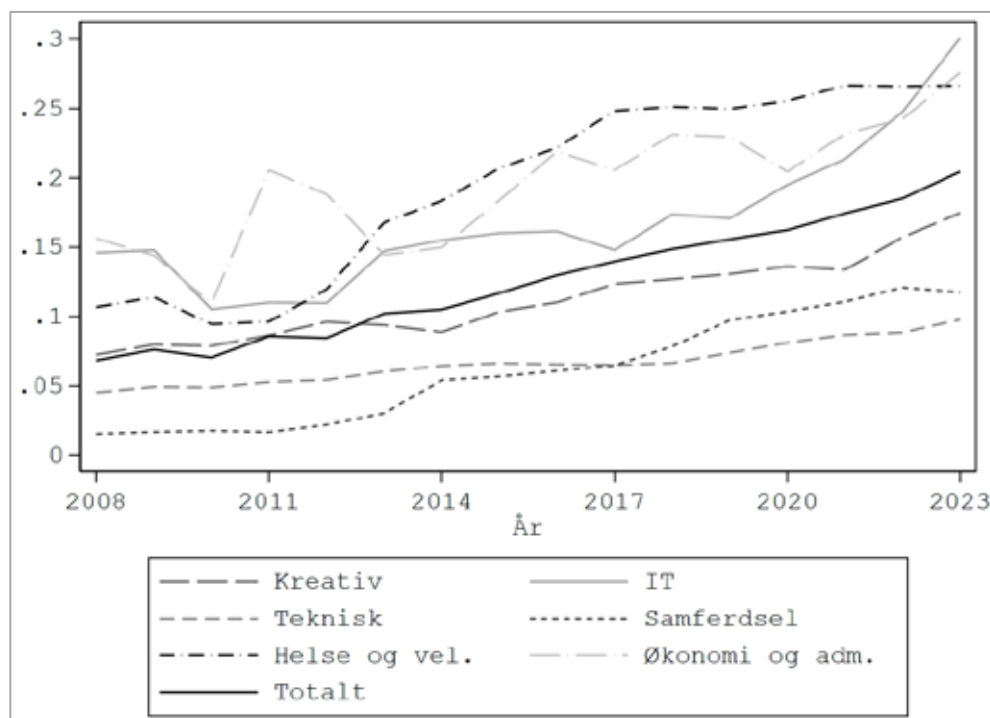
I Tabell 2.2 viser vi andelen fagskolekandidater med innvandrerbakgrunn fordelt på utdanningskategori.

Tabell 2.2 Andelen fagskoleutdannede som er innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre eller del av øvrig befolkning, prosent (utvalg)

Kategori	Innvandrere	Norskfødt med innvandrerforeldre	Øvrig befolkning	Totalt (N)
Helse og velferd	21.9	3.2	75.0	1898
ØkAdm	20.7	5.7	73.5	1345
IT	15.4	10.6	74.0	557
Kreativ	11.7	12.5	75.9	377
Teknisk	6.0	4.9	89.1	1741
Samferdsel	5.0	10.6	84.4	378
Totalt	15.0	5.8	79.1	6296

Fra Tabell 2.2 ser vi at andelen innvandrere varierer betydelig mellom utdanningskategoriene. Den er klart lavest blant kandidater innen samferdsel (5 prosent) og tekniske fag (6 prosent), mens også kreative fag ligger relativt lavt (12 prosent). Høyest andel finner vi innen helse og velferd (22 prosent) og økonomisk-administrative utdanninger (21 prosent). IT skiller seg ut ved å ha en relativt høy andel norskfødte med innvandrerforeldre (11 prosent), mens kreative fag og samferdsel også ligger høyt på denne indikatoren (12 prosent og 11 prosent). Totalt sett har rundt 15 prosent av fagskolekandidatene innvandrerbakgrunn, mens ytterligere 6 prosent er norskfødte med innvandrerforeldre.

2.3.1 Registerdata viser stor økning i innvandrerandel

Figur 2.5 Utvikling i andelen innvandrere fordelt på ulike utdanningskategorier

Kilde: Registerdata

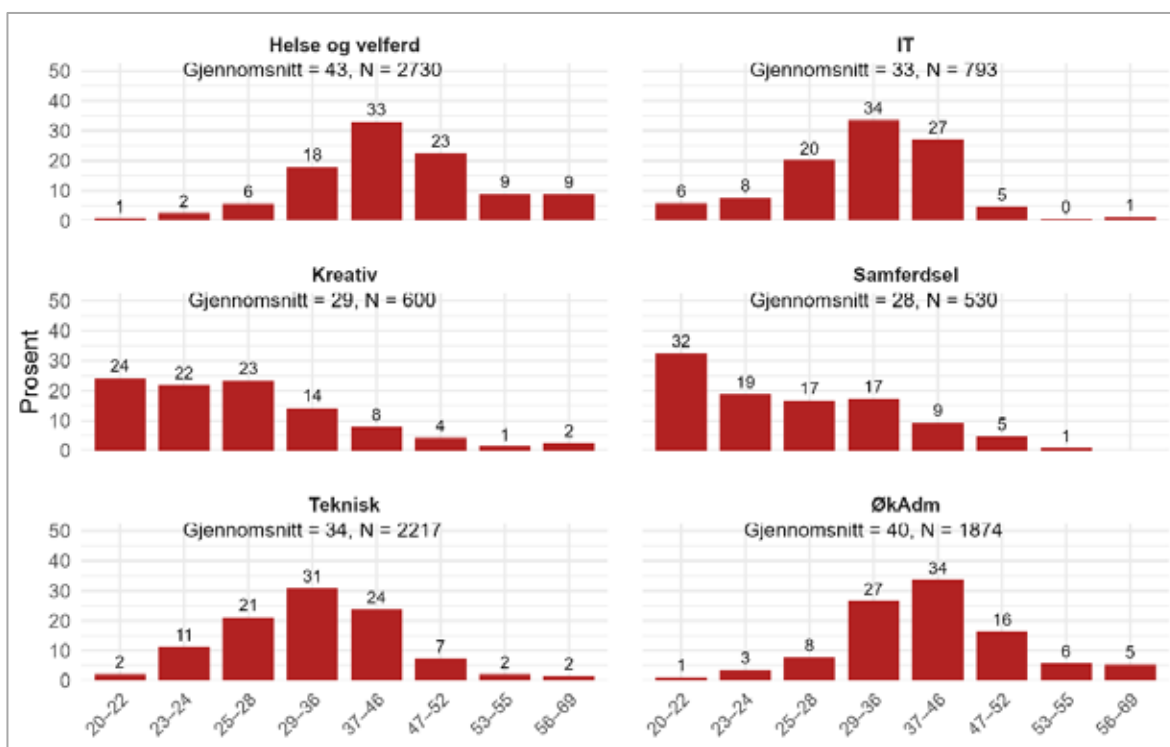
Figur 2.5 viser utviklingen i andelen fagskolestudenter med innvandrerbakgrunn fra 2008 til 2023, fordelt på utdanningskategorier. Vi ser at andelen er høyere i registerdata enn i kandidatundersøkelsen, noe som skyldes at denne gruppen har en lavere svarprosent. Totalt har andelen med innvandrerbakgrunn økt jevnt gjennom hele perioden, fra under 7 prosent i 2008 til rundt 20 prosent i 2023. Denne veksten samsvarer med en generell økning i innvandrerbefolkningen i Norge i samme periode, hvor særlig arbeidsinnvandring fra EØS-området etter 2004 og senere familiejenforening og flyktning-innvandring har bidratt til å endre befolkningssammensetningen over tid.

Utviklingen i andelen innvandrere som studerer ved fagskolene varierer også mellom utdanningskategoriene. Veksten har vært særlig sterk innen helse- og velferdsfag, der innvandrerandelen over flere år har vært på om lag 26 prosent. De senere årene har utdanninger innenfor økonomisk-administrative fag og IT passert som de med høyest innvandreandel. Kreative fag, tekniske fag og samferdselsfag har hatt en mer gradvis utvikling, men også her ser vi en svak oppgang over tid.

Den økende andelen studenter med innvandrerbakgrunn gjenspeiler både bredere samfunnstrender og fagskolenes rolle som en tilgjengelig utdanningsvei, for eksempel i økonomisk administrative og IT-utdanninger. I helse og velferd er det særlig et resultat av at dette er sektorer med høy innvandrerandel, og hvor flere tar videreutdanning.

2.4 Kandidatenes alder

Figur 2.6 viser tydelige forskjeller i aldersfordelingen til kandidater fra de ulike fagområdene. Alderen varierer fra 19 til 73 år.

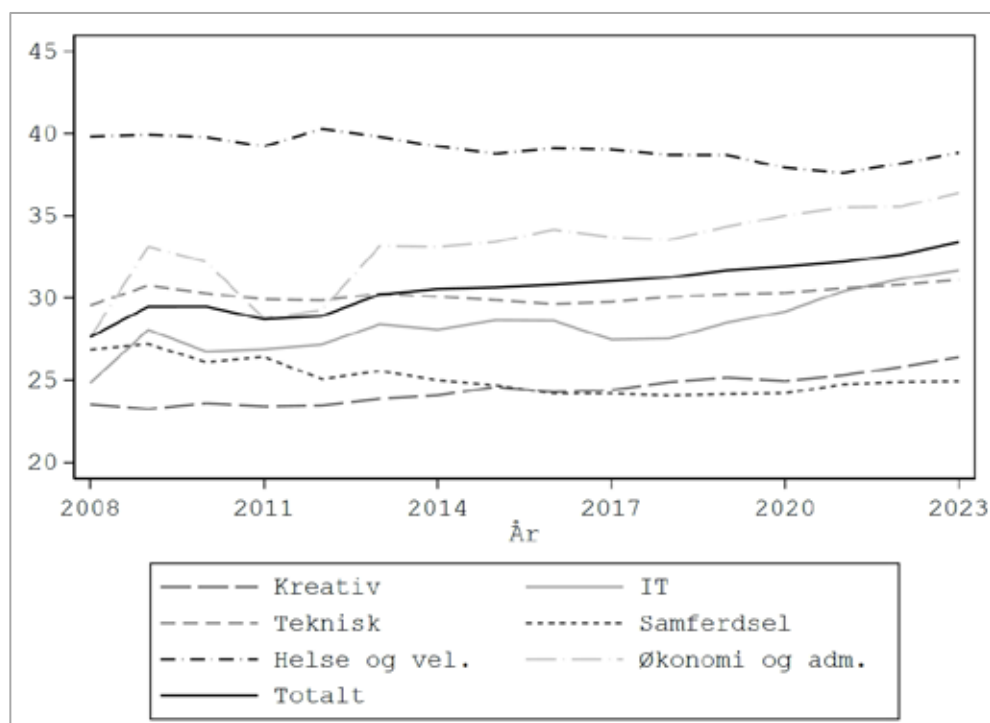

Figur 2.6 Alder i år (utvalg), prosent (utvalg)

Kandidatene fra samferdsel og kreative fag er de yngste, med en gjennomsnittsalder på henholdsvis 28 og 29 år ved oppstart. Samferdsel skiller seg ut ved at hele 32 prosent av kandidatene starter i alderen 19–22 år. Kreative fag har en mer jevn fordeling, men likevel en klar tyngde i de yngste aldersgruppene. Kandidater fra tekniske fag og IT er i gjennomsnitt tidlig i 30-årene ved oppstart, mens økonomisk-administrative utdanninger ligger litt høyere, med et gjennomsnitt på 40 år. Høyest alder finner vi innen helse og velferd, der kandidatene i snitt er 43 år når de starter fagskoleutdanningen, og en tredjedel av kandidatene er mellom 37 og 46 år.

Sammenlignet med forrige undersøkelse (Alne mfl., 2023) er mønstrene stort sett de samme. Helse og velferd tiltrekker fortsatt de eldste kandidatene, mens samferdsel og kreative fag rekrutterer de yngste til sine grunnutdanninger. Variasjonene i gjennomsnittsalderen i de ulike fagområdene ser ut til å være stabile over tid.

Det er samtidig viktig å merke seg at respondentene i spørreundersøkelsen i gjennomsnitt er om lag fire år eldre enn populasjonen som helhet. Denne skjevheten innebærer at aldersfordelingen i figur 2.6 i noen grad reflekterer overrepresentasjon av eldre kandidater blant de som svarte.

Figur 2.7 Utvikling i studentenes alder over tid fordelt på ulike fagskolekategorier 2010–2021

Kilde: Registerdata

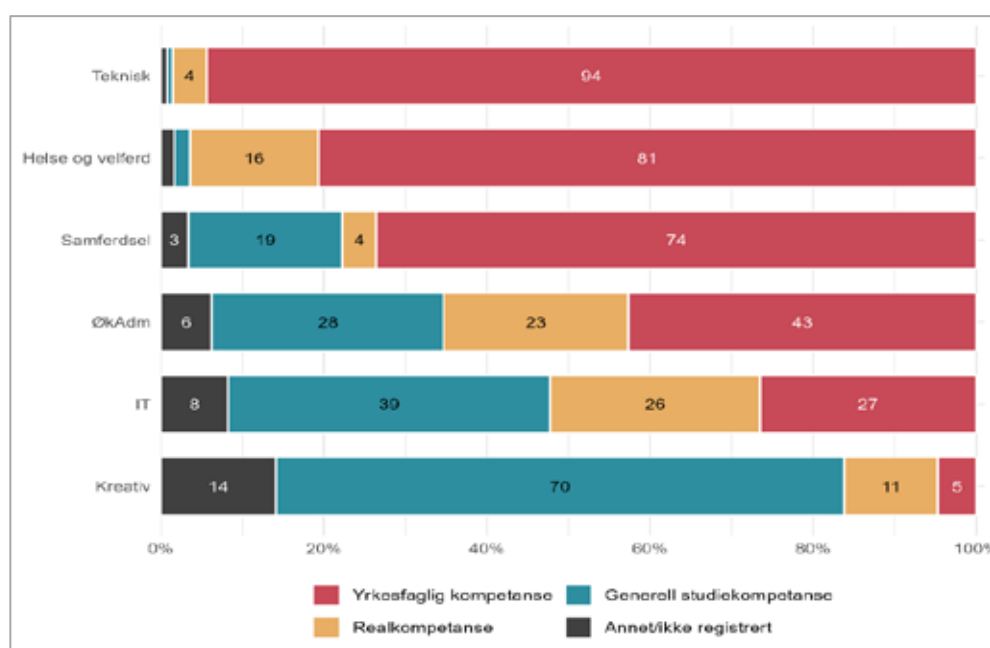
Figur 2.7 viser utviklingen i gjennomsnittsalder blant fagskolestudentene fra 2008 til 2023, fordelt på utdanningskategorier. Den samlede gjennomsnittsalderen har ligget stabilt i underkant av 30 år frem til midten av 2010-tallet, men har deretter steget noe og ligger i 2023 rett i overkant av 33 år.

Det er imidlertid tydelige forskjeller mellom utdanningskategoriene. Studenter i helse- og velferdslag er gjennomgående eldst gjennom hele observasjonsperioden, med en gjennomsnittsalder mellom 38 og 40 år. I økonomisk og administrative og IT-utdanninger har gjennomsnittsalderen vært jevnt økende, noe som antyder et gradvis endret rekrutteringsmønster. Studenter i samferdselsfag og kreative fag er helt klart de yngste, med gjennomsnittsalder i midten av 20-årene, og med liten endring i gjennomsnittet gjennom observasjonsperioden.

Utviklingen i alder reflekterer at ulike fagområder rekrutterer studenter i ulike livsfaser. Helse- og velferdslag rekrutterer ofte erfarne fagarbeidere som tar videreutdanning sent i yrkesløpet, mens kreative fag og samferdselsfag i større grad tiltrekker seg yngre studenter rett etter videregående. Økningen i gjennomsnittsalderen totalt sett de siste årene kan dermed knyttes til veksten i utdanninger hvor studentene er og historisk sett har vært eldre.

2.5 Opptaksgrunnlag

Figur 2.8 viser hvordan kandidatene fordeler seg på ulike opptaksgrunnlag, slik dette er registrert av fagskolene. Særlig innen helse og velferd, tekniske fag og samferdsel dominerer videreutdanninger med opptakskrav om fagbrev eller tilsvarende realkompetanse. Innen tekniske fag har hele 94 prosent yrkesfaglig kompetanse som grunnlag. Helse og velferd har en noe større variasjon, men også her kommer flertallet inn med yrkesfaglig kompetanse. For samferdsel er bildet mer sammensatt: maritime utdanninger krever yrkesfaglig bakgrunn, mens dette ikke gjelder lokfører- og pilotutdanningene, som i større grad rekrutterer kandidater med generell studiekompetanse.

Figur 2.8 Opptaksgrunnlag, prosent (populasjon)

Prosentandeler lavere enn 3 vises ikke som tall av fremstillingshensyn

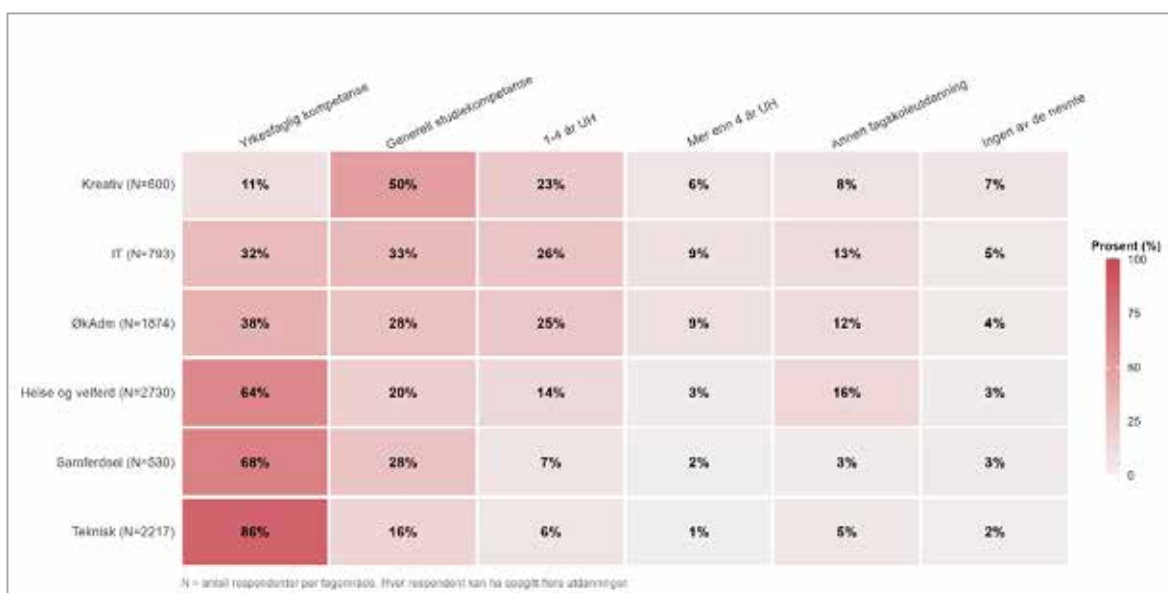
IT skiller seg tydelig ut fra de øvrige tekniske utdanningene. Her er yrkesfaglig kompetanse ikke hovedgrunnlaget, og 27 prosent av kandidatene har fagbrev som opptaksgrunnlag. I stedet er det en relativt stor andel med generell studiekompetanse (39 prosent) og realkompetanse (26 prosent).

Økonomiske og administrative utdanninger har den jevneste fordelingen mellom de ulike opptaksgrunnlagene: 43 prosent yrkesfaglig kompetanse, 23 prosent realkompetanse og 28 prosent generell studiekompetanse. Også her er det interne variasjoner. I utdanninger innen ledelse og kontor har over 40 prosent yrkesfaglig bakgrunn, mens 74 prosent i markedsføringsutdanningene har generell studiekompetanse.

Kreative utdanninger skiller seg tydelig ut som grunnutdanninger. Hele 69 prosent av kandidatene har generell studiekompetanse, og bare 5 prosent yrkesfaglig kompetanse. Denne kategorien har også den høyeste andelen kandidater med annet opptaksgrunnlag (14 prosent), noe som trolig avspeiler at mange har opptaksprøver.

2.6 Utdanningsbakgrunn

Utdanningsbakgrunn er et bredere begrep enn opptaksgrunnlag og omfatter all utdanning kandidatene har gjennomført før de startet på fagskolen. I Figur 2.9 ser vi utdanningsbakgrunnen fordelt på utdanningskategori. Kandidatene kunne krysse av for flere alternativer, slik at de som har universitets- eller høyskoleutdanning også er registrert med lavere utdanninger.

Figur 2.9 Fullførte utdanninger før fagskolen, prosent (utvalg). Flere svar mulig

Hovedmønsteret er i stor grad det samme som i forrige undersøkelse: tekniske fag, helse- og velferdsfag, og samferdsel er i all hovedsak videreutdanninger basert på fagbrev eller yrkeskompetanse. Innen tekniske fag har 86 prosent yrkesfaglig bakgrunn, mens relativt få har høyere utdanning eller annen fagskoleutdanning. I helse og velferd har også flertallet (64 prosent) fagbrev, men her finner vi et mer sammensatt bilde: 20 prosent har generell studiekompetanse, 16 prosent annen fagskoleutdanning og 17 prosent universitets- eller høyskoleutdanning. Dette bekrefter at kandidatene i helse- og velferdsfag i større grad kombinerer yrkesfag med videre utdanning.

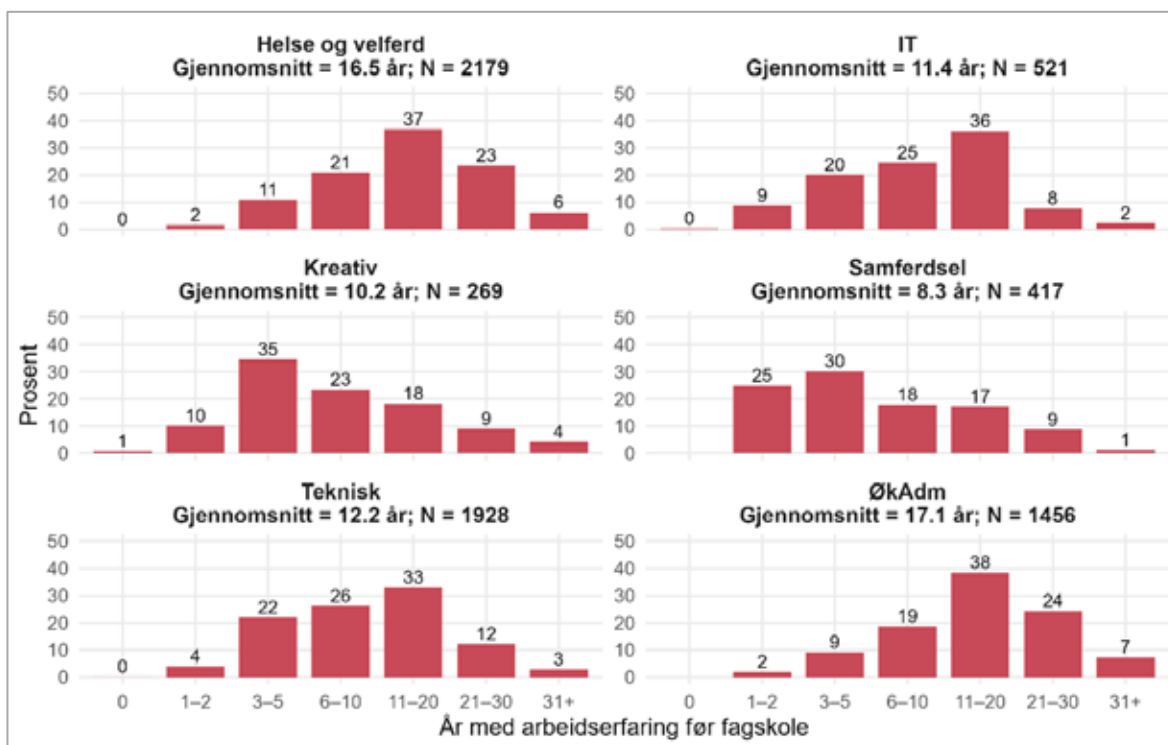
De fagområdene som tydeligst framstår som grunnutdanninger, er økonomisk-administrative fag og kreative fag. Økonomiske og administrative utdanninger har

en jevn fordeling mellom fagbrev (38 prosent), generell studiekompetanse (28 prosent) og høyere utdanning (34 prosent). Sammenlignet med tidligere undersøkelser er det også her en relativt stor andel som oppgir annen fagskole (12 prosent). I de kreative fagene er bildet tydeligst: kun 11 prosent har fagbrev, mens hele 50 prosent har generell studiekompetanse, og 29 prosent har universitets- eller høyskoleutdanning. Dette bekrefter mønsteret fra tidligere rapporter, men med enda tydeligere vekt på studieforbereidende bakgrunn i kreative fag.

IT skiller seg ut som en mellomkategori. 32 prosent har fagbrev, mens en stor andel har generell studiekompetanse (33 prosent), og mer enn en tredjedel (35 prosent) har universitets- eller høyskoleutdanning. Sammenlignet med forrige undersøkelse, der IT ble inkludert i tekniske fag, gir dette en mer presis beskrivelse av utdanningsbakgrunnen til kandidatene.

2.7 Kandidatenes tidligere arbeidserfaring

Figur 2.10 viser hvor mye arbeidserfaring kandidatene hadde før de startet på fagskoleutdanningen. Tidligere arbeidserfaring inkluderer også læretid i bedrift for de som har yrkesfaglig bakgrunn.

Figur 2.10 År med arbeidserfaring før oppstart på fagskolen, prosent (utvalg)

Det er store forskjeller mellom fagområdene. Lengst arbeidserfaring finner vi innen økonomisk-administrative utdanninger, hvor kandidatene i gjennomsnitt har

17,1 år i arbeidslivet før de begynner på fagskole. Dette er betydelig mer enn i de øvrige utdanningskategoriene. I forrige undersøkelse var det helse- og velferds-kandidatene som fremstod som de mest erfarne. Også i denne undersøkelsen er erfaringen omfattende, med et gjennomsnitt på 16,5 år.

I tekniske fag har kandidatene i snitt 12 år med arbeidserfaring før oppstart, mens IT og kreative fag ligger lavere, med henholdsvis 11 og 10 år. Samferdsel skiller seg tydelig ut med kortest arbeidserfaring: i gjennomsnitt 8 år, og en fjerdedel av kandidatene starter med bare 1–2 års erfaring, ofte inkludert læretid.

Sammenlignet med tidligere undersøkelser ser vi at hovedmønstrene består: helse- og velferdsfag rekrutterer kandidater med svært lang yrkeserfaring, mens samferdsel og kreative fag i større grad består av yngre kandidater med kortere arbeidserfaring. Små endringer i gjennomsnittstallene kan skyldes både sammen-setningen av kullene og justeringer i fagområdenes inndeling (for eksempel at IT nå er skilt ut som egen kategori).

2.8 Oppsummering

I dette kapittelet vises bakgrunnsinformasjon for fagskolekandidatene basert på de som har svart på spørreundersøkelsen, supplert med registerdata for alle fagskolestudenter. Vi ser at fagskolekandidatene utgjør en variert gruppe med tydelige forskjeller mellom utdanningsretningene. Totalt er det en relativt jevn kjønnsfordeling, men store variasjoner mellom fagområder: helse- og velferdsutdanninger har langt flere kvinner, mens tekniske og samferdselsfag i hovedsak rekrutterer menn. Registerdata av hele populasjonen over tid viser en gradvis økning i kvinneandelen, særlig innen tekniske fag, der andelen har økt fra rundt 4 prosent i 2008 til om lag 14 prosent i 2023. Aldersprofilen varierer også betydelig: kreative fag og samferdsel rekrutterer yngre kandidater, mens helse- og velferdsfag samt økonomisk-administrative utdanninger tiltrekker eldre studenter med mer arbeidserfaring. Gjennomsnittsalderen i sektoren har økt fra rundt 30 år til drøyt 33 år i perioden 2008–2023.

Det er videre store forskjeller i innvandrerbakgrunn mellom fagområdene. Helse- og velferdsfag og økonomisk-administrative fag har de høyeste andelen kandidater med innvandrerbakgrunn, mens tekniske fag og samferdsel ligger lavest. Samlet har andelen med innvandrerbakgrunn økt fra under 7 prosent i 2008 til rundt 20 prosent i 2023. Sosial bakgrunn varierer også mellom fagområdene: litt over halvparten av kandidatene har foreldre med fagbrev eller fagskoleutdanning, mens omtrent like mange har minst én forelder med universitets- eller høyskoleutdanning. Opptaksgrunnlag og tidligere erfaring understøtter et tydelig skille mellom fagområder som i hovedsak er videreutdanninger for erfarne fagarbeidere, og fagområder som i større grad fungerer som grunnutdanninger. Samlet

viser analysene at fagskolen fyller flere funksjoner i utdanningssystemet, og gradvis utvikler seg i retning av større sosial og demografisk bredde.

3 Studieform, arbeidstilknytning og økonomisk støtte under utdanningen

Dette kapitlet ser nærmere på hvordan organisering og finansiering av utdanningene kandidatene har gjennomført. Vekten legges på de strukturelle sidene ved utdanningsløpene, det vil si om kandidatene studerer på heltid eller deltid, i hvilken grad de kombinerer studiene med arbeid, og hvilke økonomiske støtteordninger de har hatt tilgang til.

Kapitlet innledes med en gjennomgang av utviklingen i andelen kandidater på deltids- og heltidsutdanninger, omfanget av utdanningene de har fullført og utdanningsformen de har deltatt på. Denne delen bygger på DBH-tall for hele populasjonen. Deretter vises kandidatenes egenrapporterte data om kombinasjonen av arbeid og utdanning før og underveis i studieløpet, og i hvilken grad kandidatene tar permisjon fra jobb. Avslutningsvis belyses de økonomiske rammene for utdanningene, blant annet studentbetaling, støtte fra arbeidsgiver og Lånekassen.

3.1 Deltid og heltidsutdanninger

Innenfor høyere yrkesfaglig utdanning er studiene ofte tilrettelagt for at studentene kan være i jobb ved siden av utdanningen. Dette gjenspeiles i en høy andel deltidsstudenter. Seks av ti kandidater er registrert i deltidsstudier (se tabell 3.1).

Tabell 3.1 Andel kandidater i deltids- og heltidsutdanning etter utdanningskategori, 2021–2024, DBH-tall, prosent (populasjon)

	Deltid	Heltid	Totalt (n)
Kreativ	7	93	4037
økAdm	73	27	7546
Teknisk	69	31	8006
Helse og velferd	99	1	9274
Samferdsel	0	100	2409
IT	20	80	3594
Total	61	39	36129

Fra tidligere undersøkelser vet vi at deltidsutdanninger varierer mellom fagområdene. Særlig innenfor kreative fag og samferdselsfag er dette mindre vanlig. Alle kandidatene i samferdselsfag har studert på heltid og det samme gjelder ni av ti kandidater i kreative fag. Innenfor IT-fag er også andelen som studerer på heltid høy, og 80 prosent er registrert på en heltidsutdanning i perioden vi ser på. Det kan imidlertid se ut til at denne andelen er noe synkende. I 2021 var andelen heltid på 84 prosent. Et stort flertall i de andre fagområdene studerer på deltid. Det gjelder nær sagt alle i helse- og velferdsutdanninger og sju av ti innenfor økonomiske og administrative fag.

Utviklingen i de tekniske fagene peker mot en stadig tydeligere forskyving i retning av flere kandidater i deltidsutdanninger. Selv om denne kandidatundersøkelsen kun omfatter tall for de siste fire årene, vet vi at heltidsutdanninger tidligere var langt vanligere i dette fagområdet (se for eksempel *Tilstandsrapport for høgare yrkesfagleg utdanning*, 2019). Trenden der stadig færre kandidater velger en heltidsutdanning fortsetter i denne perioden, og andelen deltidsstudenter har økt med seks prosentpoeng, fra 67 til 73 prosent. Dette peker på en tilpasning til mer fleksible utdanningsformer, og bidrar til å forklare at den samlede andelen deltidskandidater har vokst noe, fra 58 til 62 prosent mellom 2021 og 2024.

3.2 Flere fullfører en fagskolegrad

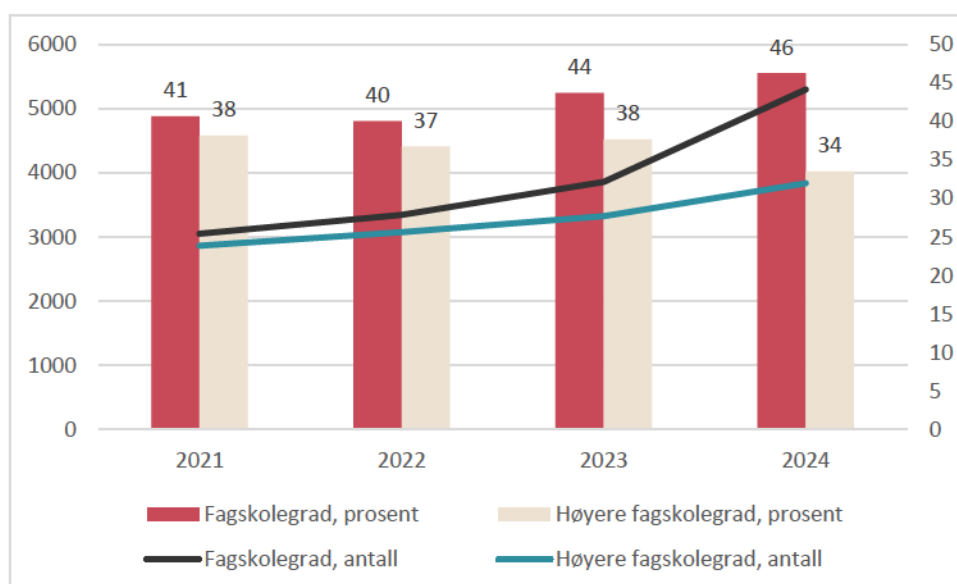
Omfanget på utdanningene som tilbys varierer betydelig mellom de ulike fagområdene i høyere yrkesfaglig utdanning, og mønstrene sier noe om både faglige tradisjoner og arbeidslivets behov. For å tydeliggjøre forskjellene i omfang har vi i tabell 3.2 delt utdanningene inn i tre kategorier basert på antall avlagte studiepoeng. Den første kategorien består av korte utdanninger på under 60 studiepoeng, ofte omtalt som *korte utdanningstilbud*. Den andre omfatter utdanninger på 60–119 studiepoeng, eller *fagskolegrad*, der majoriteten er på 60 studiepoeng. Den tredje kategorien består av utdanninger på 120 studiepoeng og over, som tilsvarer *høyere fagskolegrad*. Når det gjelder utdanningslengde tilsvarer dette studier på henholdsvis minst ett halvt år, minst ett år og minst to år (normert tid).

Tabellen viser at det er særlig i kreative fag, tekniske fag og samferdselsfag vi finner flest kandidater som fullfører utdanninger på 120 studiepoeng (se tabell 3.2). Innenfor helse- og velferdsfag og IT-fag fullfører derimot flertallet en fagskolegrad på 60 studiepoeng. Økonomiske og administrative fag skiller seg noe ut i denne sammenhengen. Her fordeler kandidatene seg jevnt mellom de korte og mellomlange utdanningene. Svært få er registrert på en toårig utdanning.

Tabell 3.2 Andel kandidater fordelt etter utdanningsomfang i studiepoeng, etter utdanningskategori, 2021–2024, DBH-tall, prosent (populasjon)

	30-59 studiepoeng	60-119 studiepoeng	120 studiepoeng	Totalt (n)
Kreativ	3	33	64	4037
ØkAdm	49	47	5	7546
Teknisk	10	3	87	8006
Helse og velferd	24	75	0	9274
Samferdsel	0	26	74	2409
IT	2	61	36	3594
Totalt	21	43	36	36129

På samme måte som vi ser bevegelser i hvor mange som studerer på hel- eller deltid, viser også fordelingen mellom de ulike utdanningslengdene tydelige endringer i perioden 2021–2024. I figur 3.1 vises utviklingen for fagskolegrad og høyere fagskolegrad, både i antall kandidater (linjene) og i prosentandelen av totalen (søylenene). Den venstre y-aksen viser antall kandidater, mens prosentandelen oppgis til høyre. Figuren viser en tydelig vekst i antallet kandidater med fagskolegrad, særlig fra 2023 til 2024. I 2024 utgjør denne gruppen 46 prosent av alle kandidatene. Dette er en økning fra 41 prosent i 2021. Samtidig har andelen kandidater med høyere fagskolegrad gått noe ned, fra 38 til 34 prosent, selv om *antallet* kandidater i denne gruppen faktisk øker svakt.

Figur 3.1 Fordeling av kandidater etter utdanningsomfang (minst 60 stp.), 2021–2024, DBH-tall, antall og prosent (populasjon)

Økningen i kandidater som fullfører en fagskolegrad drives blant annet av helse- og velferdsfag, som alene står for den største økningen i antall kandidater. Når vi ser på underkategorier i dette fagområdet, kommer det tydelig fram at veksten

primært skyldes økt antall kandidater i oppvekstfag, som nesten dobler seg i perioden. Mellom 2023 og 2024 øker antallet kandidater spesielt mye, fra rundt 350 til 750. Helsefag har også vekst, men den er langt mer moderat.

Antallet kandidater med fagskolegrad fra økonomisk-administrative fag og IT-fag øker også kraftig, men da fra et langt lavere utgangspunkt. For eksempel øker antall IT-kandidater med fagskolegrad fra rundt 300 i 2021 til 1000 i 2024, en økning på over 200 prosent.

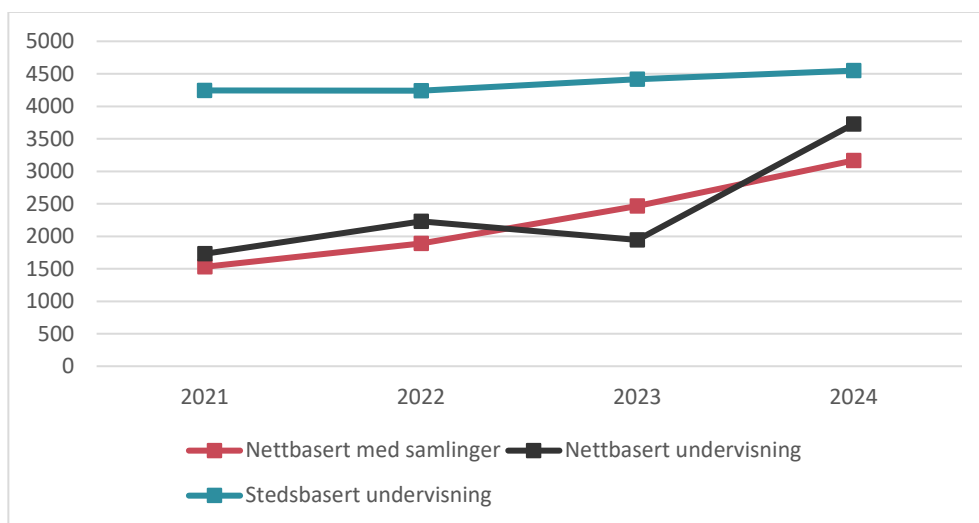
For høyere fagskolegrad er det som nevnt en moderat vekst i antall kandidater, der tekniske fag står for om lag halvparten av økningen. Også i IT-fag og økonomisk-administrative fag velger flere kandidater enn tidligere en høyere fagskolegrad, men det samlede antallet kandidater i økonomisk-administrative fag er fortsatt lavt. Samlet sett viser utviklingen at tekniske fag fortsatt dominerer dette utdanningsnivået, men at særlig IT-fagene gradvis får større plass.

3.3 Vekst i de nettbaserte utdanningsformene

Etter koronapandemien har antallet studenter i nettbaserte tilbud i høyere yrkesfaglig utdanning økt kraftig. Ifølge HK-dirs tilstandsrapport fra 2025 studerte hele to av tre studenter på slike tilbud, med eller uten samlinger (HK-dir, 2025). Vi ser den samme utviklingen i våre data, selv om andelen kandidater som er registrert på nettbaserte tilbud er noe lavere. En mulig forklaring er at vi har valgt å utelate de korteste utdanningstilbudene, med under 30 studiepoeng, som ofte tilbys nettbasert.

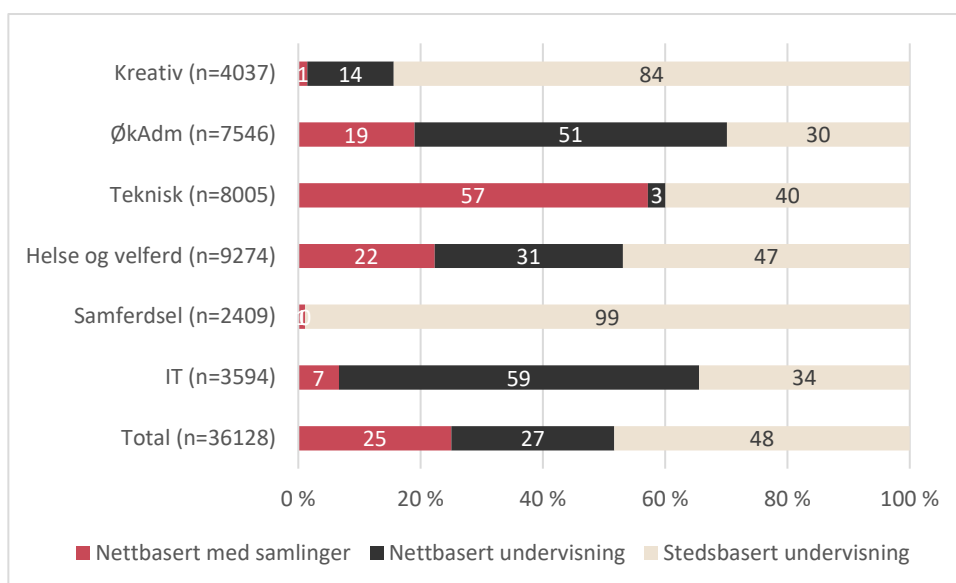
Som figur 3.2 viser, følger utviklingen i vårt materiale den samme trenden. Antallet kandidater i nettbaserte utdanningsformer øker i perioden vi ser på, og veksten var særlig påfallende i helt nettbaserte tilbud uten samlinger fra 2023 til 2024.

Antallet kandidater i tradisjonelle stedbaserede utdanningstilbud har til tross for denne utviklingen økt svakt i perioden, men den relative andelen har gått betydelig ned. I 2021 var mer enn halvparten av kandidatene, 57 prosent, registrert i stedbaseret undervisning. I 2024 var samme andel redusert til 40 prosent.

Figur 3.2 Antall kandidater etter utdanningsform, 2021–2024, DBH-tall (populasjon)

I figur 3.3 ser vi at nettbasert undervisning har fått ulikt fotfeste i fagområdene. Mens mer enn halvparten av kandidatene fra IT-fag og økonomisk-administrative fag følger nettbasert undervisning, er denne andelen lav eller ikke eksisterende i kreative fag og samferdselsfag. Undervisningen i disse fagområdene tilbys i hovedsak som heltidsutdanninger, og studentene har som oftest fulgt stedsbasert undervisning. For samferdselsfag holder dette bildet seg stabilt over tid.

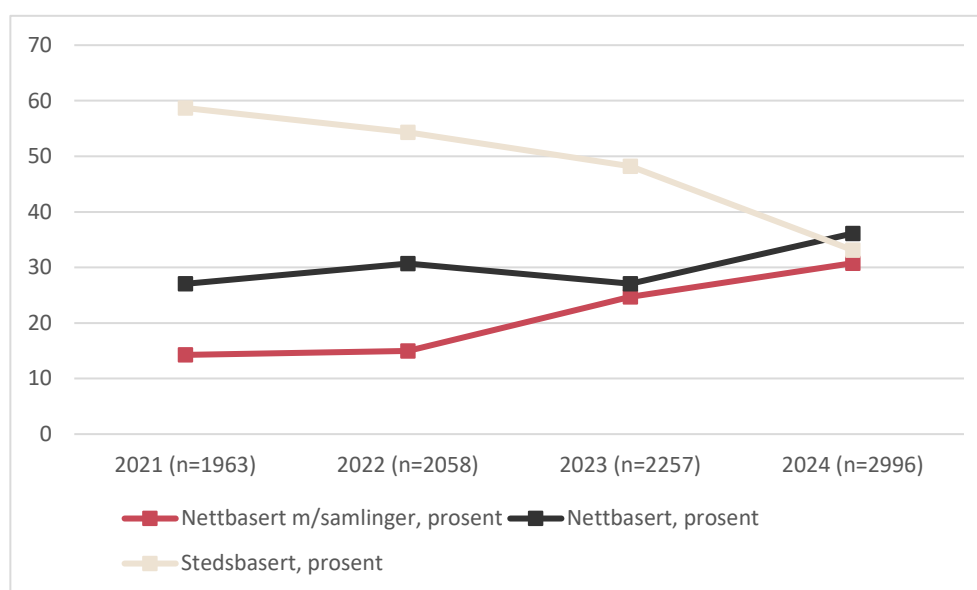

Figur 3.3 Andel kandidater i nettbasert og stedsbasert undervisning, etter utdanningskategori, 2021–2024, DHB-tall, prosent (populasjon)

Blant kandidater i helse- og velferdsfag har nær halvparten fulgt stedsbasert undervisning. Samtidig har de nettbaserte utdanningsformene vunnet terreng i dette fagfeltet de siste årene. Særlig har andelen som fullfører nettbaserte tilbud med samlinger økt markant, med hele 17 prosentpoeng i perioden, og utgjorde

31 prosent av kandidatene i 2024 (se figur 3.4). Også rene nettbaserte tilbud har vokst, og samlet sett har andelen nettbaserte utdanningsformer i helse- og velferdsfag steget fra rundt 40 prosent i 2021 til hele 67 prosent i 2024.

Det er særlig i oppvekstfagene denne dreiningen mot nettbasert undervisning er tydelig. Den sterke økningen i antall kandidater i dette fagområdet, særlig i 2024, kommer fra de nettbaserte tilbudene, både med og uten samling. I 2024 ser vi at fordelingen mellom nettbaserte og stedsbaserte utdanninger er snudd, og kun en av fire velger stedsbasert utdanning. Denne utviklingen peker på et skifte i hvordan utdanningene organiseres, men endringstakten varierer mellom utdannings-typene helse og oppvekst, og fleksibilitet og tilgjengelighet ser ut til å ha fått størst betydning nettopp i oppvekstfagene.

Figur 3.4 Utvikling i andel kandidater etter utdanningsform, helse- og velferdsfag, 2021–2024, DBH-tall, prosent (populasjon)

Et annet fagområde med en sterk vekst i kandidater på nettbasert utdanning er IT-fag, men her har veksten vært mer ensidig og gjelder i hovedsak ren nettbasert utdanning (uten samling). I 2024 fulgte 67 prosent denne utdanningsformen, og det er opp fra 45 prosent i 2021. Sammenlignet med helse- og velferdsutdanninger viser dette til ulike faglige tradisjoner og behov, der IT-utdanninger i større grad kan digitaliseres fullt ut, mens helse- og velferdsutdanningene både har fagskoler og kandidater som ser ut til å foretrekke en kombinasjon av digitale og fysiske læringsarenaer. Et flertall kandidater i tekniske fag valgte også denne kombinasjonen, og andelen økte fra 52 prosent i 2021 til 63 prosent i 2024. Dette viser at lærestedene ikke har gitt slipp på fysiske samlingspunkter, og ser ut til å betrakte hybride læringsarenaer som et alternativ til stedsbaserte utdanninger. Dette samsvarer med en ny undersøkelse av nettbaserte utdanninger, som kan indikere at

rene digitale undervisningsopplegg er krevende for studenter og lærere i høyere yrkesfaglig utdanning, mens kombinasjonen av fysiske samlinger og nettundervisning trekkes fram som viktig for å bygge relasjoner og skape gode læringsopplevelser (Andresen & Breines, 2024).

3.3.1 Jobbsituasjonen styrer valg av nettbasert undervisning

Når kandidatene blir spurt om hvorfor de valgte nettbasert eller stedbaset undervisning, peker kandidater fra nettbaserte utdanninger tydelig på jobbsituasjonen. Samlet sett svarer over 70 prosent av de som har valgt nettbasert undervisning med samlinger at dette var årsaken, jf. tabell 3.3. I denne tabellen har vi også inkludert svarene fra tekniske fag, helse- og velferdsfag og økonomiske- og administrative fag, som er utdanningskategoriene med flest kandidater i denne utdanningsformen. For kandidater fra alle disse fagområdene er jobbsituasjonen klart viktigste årsak, etterfulgt av familiesituasjonen eller av andre private forhold. Faglige eller læringsrelaterte forhold vektlegges i mindre grad, og for det store flertallet ser det heller ikke ut til at valget handler om at det var det eneste tilbudet som fantes på fagområdet, i og med at kun 16 prosent svarer dette. Kandidatundersøkelsen gir dermed informasjon om kandidatenes egne begrunnelser, men ikke om hvilke alternative undervisningsformer som faktisk var tilgjengelige på fagområdet.

Tabell 3.3 Grunner til valg av nettbasert undervisning med samlinger som utdanningsform, etter utvalgte utdanningskategorier, 2021–2024, prosent (utvalg)

Nettbasert med samlinger	Teknisk	Helse og velferd	ØkAdm	Totalt
Det var det som passet meg best ettersom jeg var i jobb	79	65	65	72
Det var det som passet best av familiære eller andre private årsaker	35	27	23	31
Det var det tilbudet som passet meg best faglig	13	15	13	14
Det var det eneste tilbudet som fantes innenfor det fagområde jeg ønsket	11	19	14	16
Lærer best gjennom denne utdanningsformen	6	7	6	6
Annen årsak	5	6	10	7
Totalt (n)	1967	920	576	3927

Den samme tendensen som er beskrevet ovenfor, ser vi også for kandidater som velger helt nettbaserte utdanninger, men vekten som legges på arbeidssituasjonen er noe lavere. I tabell 3.4 ser vi at tendensen varierer mer blant de tre fagområdene som har flest kandidater i helt nettbaserte utdanninger, nemlig helse- og velferdsfag, økonomiske- og administrative fag og IT-fag. I og med at det er flere kandidater fra IT-utdanninger i nettbaserte utdanninger, og disse i mindre grad er i arbeid under utdanningen, er dette trolig en viktig forklaring på at kun 40 prosent oppgir

jobbsituasjonen som en årsak. Kombinasjon av arbeid under utdanningen omtales for øvrig nærmere i kapittel 3.5.

Tabell 3.4 Grunner til valg av helt nettbasert undervisning som utdanningsform, etter utvalgte utdanningskategorier, 2021–2024, prosent (utvalg)

Nettbasert undervisning	Helse	ØkAdm	IT	Totalt
Det var det som passet meg best ettersom jeg var i jobb	70	59	40	58
Det var det som passet best av familiære eller andre private årsaker	29	32	34	32
Det var det tilbudet som passet meg best faglig	20	15	19	18
Det var det eneste tilbudet som fantes innenfor det fagområdet jeg ønsket	10	11	14	12
Lærer best gjennom denne utdanningsformen	11	9	14	11
Annen årsak	4	8	16	8
Totalt (n)	1125	1170	575	3076

For de stedbaserte studietilbudene finner vi ikke én klart dominerende årsak blant de seks alternativene kandidatene kunne velge mellom. Samlet oppgir om lag tre av ti at tilbudet passet best faglig, og at de lærer best gjennom denne undervisningsformen. I tabell 3.5 har vi inkludert svarene fra alle de seks utdanningskategoriene, og tabellen viser forskjeller i hvilke hensyn som veier tyngst.

Tabell 3.5 Grunner til valg av stedbasert undervisning som utdanningsform, etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg)

	Kreativ	ØkAdm	Teknisk	Helse og velferd	Samferdsel	IT	Totalt
Det var det som passet meg best ettersom jeg var i jobb	4	36	22	48	4	7	26
Det var det som passet best av familiære eller andre private årsaker	8	16	19	16	12	15	15
Det var det tilbudet som passet meg best faglig	38	31	38	32	28	36	33
Det var det eneste tilbudet som fantes innenfor det fagområdet jeg ønsket	31	24	14	19	48	14	24
Lærer best gjennom denne utdanningsformen	40	29	44	28	27	44	34
Annen årsak	5	5	9	4	5	5	5
Totalt (n)	630	797	1244	1893	652	345	5646

Særlig innenfor samferdselsfag fremstår valgmulighetene mer begrensede, og nær halvparten svarer at de valgte denne utdanningsformen fordi dette var det eneste alternativet. Sammenlignet med kandidater i de andre utdanningskategoriene, vektlegger kandidatene i kreative fag, tekniske fag og IT-fag i større grad faglige hensyn og læringsmuligheter som en stedbasert utdanningsform kan gi. Dette peker mot et skille mellom fagområdene, hvor enkelte utdanninger preges av strukturelle begrensninger i tilbudet, mens i andre fagfelt velger kandidatene stedbasert undervisning i større grad ut fra pedagogiske preferanser og forventet faglig utbytte.

3.4 Mange er i jobb i forkant av utdanningen

Svært mange av fagskolekandidatene i årets undersøkelse har hatt jobb før utdanningen starter. Kun sju prosent oppgir at de ikke har vært i arbeid (se tabell 3.6). Av de som har vært i arbeid, har flertallet arbeidserfaring fra samme fagområde som de senere studerte.

Tabell 3.6 Arbeidsmarkedssituasjonen rett før oppstart av fagskoleutdanningen etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg)

	Arbeidet i samme fagområde	I arbeid, men ikke i samme fagområde	Ikke i arbeid	Totalt (n)
Kreativ	10	69	21	362
ØkAdm	45	45	10	1526
Teknisk	85	12	4	1995
Helse og velferd	83	14	3	2253
Samferdsel	51	41	8	451
IT	26	57	17	584
Totalt	65	28	7	7389

Ser vi på de ulike utdanningskategoriene, framtrer et velkjent bilde der helse- og velferdsfag og tekniske fag har studietilbud som bygger på fagbrev, og utdanningene i disse fagområdene kan derfor defineres som videreutdanninger. Her har over 80 prosent av kandidatene allerede jobbet innenfor samme felt før de startet studiene.

I økonomiske- og administrative fag og i samferdselsfag er bildet mer sammensatt. Nær halvparten oppgir at de har hatt jobb i samme fagområde som utdanningen, noe som tyder på at utdanningene både rekrutterer kandidater som ønsker videreutdanning og kandidater som tar utdanningen som en grunnutdanning. Som omtalt i introduksjonsskapittelet, består de økonomisk-administrative utdanningene i hovedsak av kortvarige, yrkesrettede grunnutdanninger som ikke krever fagbrev eller spesielle forkunnskaper, men som likevel ofte tiltrekker seg voksne søkere med arbeidserfaring, særlig innenfor ledelse, kontor og regnskap. I kandidatundersøkelsen fra 2023 ble disse fagene omtalt som en utdanningskategori uten fagbrevtradisjon. Da hadde et mindretall jobb i samme fagområde (Alne mfl., 2023). I årets undersøkelse har dette bildet endret seg noe – nå har like mange jobbet i fagområdet som i andre fagområder før utdanningen. For samferdselsfag er bildet annerledes. Her finnes tre ulike yrkesutdanninger, hvorav én bygger på fagbrev, og de to andre ikke gjør det. Dette bidrar til at samferdselsfagene samlet framstår som en mer sammensatt gruppe, både når det gjelder rekruttering og tidligere arbeidserfaring.

Kreative fag og IT-fag utgjør utdanningskategoriene der færrest kandidater oppgir å ha tidligere arbeid i samme fagområde. Flertallet har vært i arbeid, men i

andre fagområder, og om lag en av fem oppgir at de ikke har vært i arbeid før utdanningen.

Selv om antallet fagskolekandidater har økt i perioden, finner vi bare små forskjeller mellom årene 2021 til 2024 når vi ser på deres arbeidsmarkedssituasjon rett før oppstart av fagskoleutdanningen. For kandidater som fullførte utdanningen i 2023 og særlig i 2024 finner vi en noe høyere andel som oppgir å ha jobbet i samme fagområde før utdanningen, enn de som fullførte i 2021. Dette gjelder i hovedsak kandidater fra helse- og velferdsfag, der andelen som oppgir å jobbe i fagområdet før utdanningen har økt fra 80 prosent i 2021 til 88 prosent i 2024.

Hovedbildet er likevel at arbeidsmarkedssituasjonen blant kandidatene framstår stabil over tid, og variasjonene forklares i stor grad av variasjoner mellom fagområdene.

3.5 ... og mange jobber under utdanningen

I høyere yrkesfaglig utdanning legges det ofte til rette for deltidsstudier slik at studentene kan kombinere utdanning og arbeid. Denne ordningen har tradisjonelt vært mest utbredt i helse- og velferdsfag, og til dels i økonomisk-administrative fag, men har etter hvert blitt mer vanlig også i andre fagområder. I undersøkelsen spurte vi kandidatene om de var i arbeid mens de tok fagskoleutdanningen. Blant respondentene oppgav fire av fem at de var i arbeid, mens de øvrige ikke var det. Antallet som oppga å ikke være i jobb, økte fra om lag 500 før utdanningen til 1500 under utdanning. Selv om dette utgjør et mindretall av respondentene, indikerer det at noen velger å konsentrere seg om studiene framfor å kombinere dem med arbeid. Blant dem som ikke var i jobb før utdanningen, kan det være både personer som kom direkte fra videregående opplæring og personer som var arbeidsledige.

Som vist i registerdata (se kapittel 3.2), varierer også andelen uten jobb under utdanning mellom utdanningskategoriene i spørreundersøkelsen. Andelen uten jobb er særlig høy innenfor kreative fag og samferdselsfag (opp mot 60 prosent), og IT-fag (43 prosent). I helse- og velferdsfag, tekniske fag og økonomiske- og administrative fag oppgir derimot langt flere kandidater at de jobbet mens de studerte (over 80 prosent, prosenttallene ikke vist i tabell).

Svært mange av kandidatene som arbeidet i samme fagområde som utdanningen før de startet på fagskolen, fortsatte å arbeide i samme fagområde under studietiden. Nær ni av ti oppgir dette, slik det fremgår av tabell 3.7.

Tabell 3.7 Arbeidsmarkedssituasjonen under fagskoleutdanning for kandidater som før utdanningen jobbet i samme fagområde som utdanningen, etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg)

	Arbeidet i samme fagområde	I arbeid, men ikke i samme fagområde	Ikke i arbeid	Total (n)
Kreativ	59	19	22	32
ØkAdm	92	5	3	671
Teknisk	86	3	11	1640
Helse og velferd	96	2	1	1783
Samferdsel	42	6	52	216
IT	65	10	26	145
Total	88	4	9	4597

Sammenlignet med kandidatundersøkelsen publisert i 2023 (Alne mfl., 2023), utgjør dette en liten økning, fra 83 til 88 prosent i årets undersøkelse. Økningen er tydeligst i tekniske fag. Her må vi imidlertid ta hensyn til at IT-fag i årets undersøkelse er skilt ut som en egen kategori, noe som begrenser direkte sammenligninger med tekniske fag fra tidligere undersøkelser. En mulig forklaring på utviklingen kan likevel være at andelen deltidsstudenter har økt i de tekniske fagene.

Vi ser en tilsvarende utvikling i helse- og velferdsfag, der andelen som oppgir å ha arbeidet i samme fagområde under utdanningen har økt med seks prosentpoeng, fra 83 til 89 prosent mellom 2021 og 2024. Økningen kommer i siste året av perioden, i 2024, da andelen kandidater i helsefag som oppgir å ha jobb i eget fagområde steg til 88 prosent, en markant økning fra tidligere år. Samtidig bidrar den kraftige veksten i antall kandidater i oppvekstfag, som gjennomgående har en enda høyere andel sysselsatt i fagområdet under utdanningen (rundt 90 prosent), til å trekke totalsnittet for fagområdet opp.

Tabell 3.8 Arbeidsmarkedssituasjonen under fagskoleutdanning for kandidater som før utdanningen jobbet i et annet fagområde som utdanningen. Etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg).

	Arbeidet i samme fagområde	I arbeid, men ikke i samme fagområde	Ikke i arbeid	Total (n)
Kreativ	4	55	41	222
ØkAdm	11	75	14	654
Teknisk	25	49	26	227
Helse og velferd	30	66	4	298
Samferdsel	2	38	60	169
IT	9	59	32	315
Total	14	62	24	1973

For de som før utdanningen jobbet i *et annet fagområde* enn det de tok utdanning i, fortsetter mange å jobbe under utdanningen. Totalt var det 62 prosent som fortsatte å arbeide utenfor fagområdet mens de studerte (tabell 3.8). Dette illustrerer

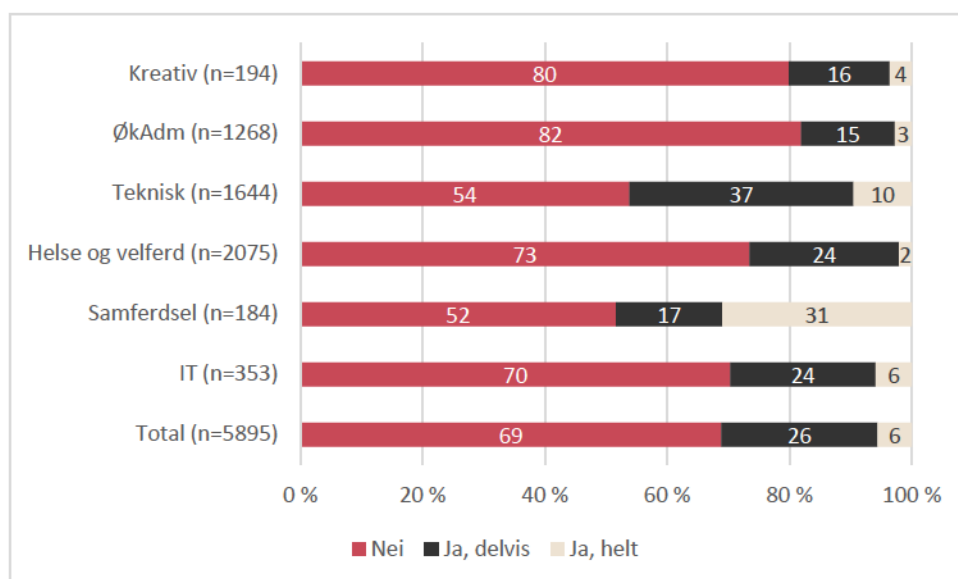
behovet for fleksible utdanningstilbud som legger til rette for å kombinere utdanning og arbeid, både innenfor og utenfor eget fagområde.

Blant dem som ikke jobbet i samme fagområde før utdanningen, fikk 14 prosent jobb i samme fagområde underveis i studiene. Av tabellen ser vi at høyest andel finner vi i helse og velferdsfag samt tekniske fag, der koblingen mellom utdanning og arbeidsliv tradisjonelt er sterk.

Et tydelig eksempel på at mange fortsetter å jobbe utenfor fagområdet mens de studerer, finner vi i IT-fagene og økonomisk-administrative fag. Her fortsetter henholdsvis 60 og 75 prosent å arbeide utenfor eget fagområde under utdanningen, mens bare rundt 10 prosent har fått jobb i samme fagområde. Dette kan tyde på at disse utdanningene i stor grad rekrutterer kandidater som ønsker omskolering eller kompetansepåfyll mens de er i arbeid. Mange av IT-utdanningene tilbys dessuten som nettbaserte utdanninger på kveldstid, slik at det er mulig å studere etter arbeidstid. I neste kapittel, om utdanningenes relevans, ser vi nærmere på hva som motiverer kandidatene til å starte på utdanningen.

3.6 Bare et mindretall har permisjon fra jobb under utdanning

Siden svært mange av kandidatene var i jobb før fagskoleutdanningen startet, kan en rimelig forventning være at mange vil søke permisjon fra jobben for å studere. Våre funn tyder på at dette skjer til en viss grad, men at flertallet, sju av ti, oppgir at de studerte uten permisjon eller fri fra jobben (jf. figur 3.5). Kun seks prosent oppgir at de hadde full permisjon. Kandidater fra samferdselsfag og tekniske fag skiller seg tydeligst ut fra det samlede bildet. I disse fagfeltene oppgir nær halvparten at de har permisjon. Innenfor samferdsel har hele 31 prosent helt fri/permisjon.

Figur 3.5 Andeler med permisjon fra jobb under utdanning, etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg)

Kandidatene som oppga at de hadde hel eller delvis permisjon, fikk spørsmål om permisjonen var med lønn. Svarene fordeler seg nokså jevnt mellom dem som fikk lønn (48 prosent) og dem som ikke gjorde det (52 prosent). Som tabell 3.9 viser, skiller kandidater fra helse- og oppvekstfag seg ut, der flertallet fikk permisjon med lønn. Denne andelen har også økt over tid. For kandidatene som avsluttet utdanningen i 2024 var andelen på 77 prosent, ti prosentpoeng høyere enn i 2021. Det samsvarer med at de fleste i dette fagfeltet er ansatt i offentlig sektor, hvor ordninger for utdanningspermisjon og lønn under videreutdanning er mer utbredt. Tidligere studier har vist at permisjon gis i begrenset grad, for eksempel en dag i uka eller til samlingsdager (Proba, 2023). Dette gjelder likevel kun et fåtall, da kun tre av fire innenfor dette fagområdet faktisk svarte at de fikk permisjon med lønn.

Tabell 3.9 'Fikk du fri/permisjon med lønn?', etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg)

	Nei	Ja	Totalt (n)
Kreativ	85	15	39
ØkAdm	53	47	230
Teknisk	60	40	759
Helse og velferd	28	72	551
Samferdsel	80	20	89
IT	74	26	106
Total	52	48	1832

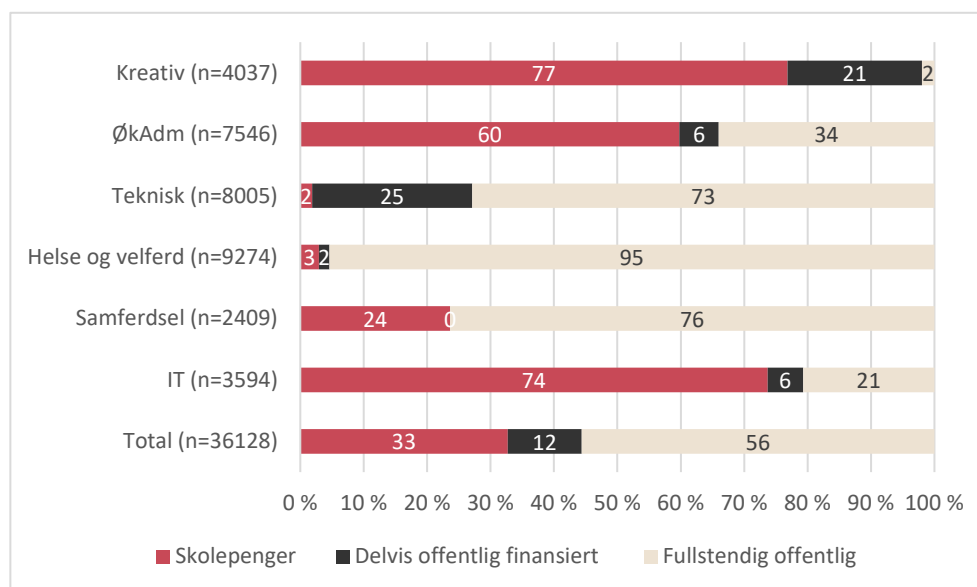
Blant kandidatene i tekniske fag rapporterer under halvparten (40 prosent) at de fikk permisjon med lønn. Selv om utdanningen ofte tas som en videreutdanning,

jobber mange kandidatene i privat sektor, der utdanningspermisjon generelt er mindre vanlig og sjeldnere kombineres med lønn.

For kandidater i kreative fag og IT-fag er det mindre overraskende at lønn under permisjon er lite vanlig. Mange av disse kandidatene har oppgitt at de ikke var i relevant arbeid før studiene. Det gjør det lite sannsynlig at en arbeidsgiver vil innvilge permisjon med lønn under utdanningen.

3.7 Finansiering av utdanningen

I forrige kandidatundersøkelse kartla vi finansieringsformene for utdanningene i fagskolen etter utdanningskategori. Finansieringsformene ble delt i tre hovedkategorier i tråd med inndelingen i Database for statistikk om høyere yrkesfaglig utdanning (DBH-HYU): skolepenger, delvis offentlig finansiering og fullstendig offentlig finansiering.¹⁰ Resultatene viste et tydelig skille mellom kreative og økonomisk-administrative utdanninger, som i hovedsak var finansiert ved gjennom skolepenger, og de andre utdanningene, som i hovedsak var offentlig finansiert. I den nåværende undersøkelsen ser vi nærmere på om det har skjedd noen endringer i dette finansieringsmønsteret siden sist.

Figur 3.6 Fordeling av finansieringsform etter utdanningskategori, DBH-tall, 2021–2024, prosent (populasjon)

Analysen av årets data viser at hovedbildet i stor grad gjenfinnes, men med enkelte endringer (se tabell 3.10). Fortsatt finansieres utdanningene i kreative og økonomisk-administrative fag i stor grad av skolepenger. Sammenlignet med forrige

¹⁰ I DBH-HYU benevnes kategoriene slik: 1) Fullfinansiert ved skolepenger/andre eksterne tilskudd, 2) Delvis offentlig finansiering/andre midler og 3) Fullstendig offentlig finansiert

undersøkelse har imidlertid andelen som finansieres av skolepenger innenfor økonomisk-administrative fag gått betydelig ned, fra 76 prosent til 60 prosent. Samtidig er nå om lag en tredjedel av disse utdanningene fullstendig offentlig finansiert. Disse endringene henger sammen med en tydelig vekst i antallet offentlig finansierte studietilbud innenfor økonomisk-administrative fag i perioden, og da særlig mellom 2021–2022. Da økte antallet slike utdanningstilbud fra 7 til 22, noe som utgjør en tredobling.

IT-fagene er skilt ut som egen kategori i årets undersøkelse, og resultatene viser et tydelig skille i finansieringsform sammenlignet med de tekniske fagene, som denne kategorien tidligere inngikk i. Hele 74 prosent av IT-fagene finansieres gjennom skolepenger, mens andelen i de tekniske fagene er så lav som to prosent. Dette understreker at svært mange kandidater i IT-utdanningene har gått på private fagskoler.

Innenfor samferdselsfag har andelen på skolepenger økt fra sist undersøkelse, fra 13 til 24 prosent. I og med at det kun er pilotutdanningene innenfor samferdselsfag som tar skolepenger, er trolig forklaringen på dette at andelen kandidater fra luftfart har økt siden sist, relativt til jernbane og maritime fag.

Andelen kandidater som har deltatt på delvis offentlig finansierte utdanninger er lav i de fleste utdanningskategoriene, med unntak av de tekniske fagene, der om lag en av fire er registrert med delvis offentlig finansiering. Det innebærer at kandidatene har betalt en begrenset egenandel. Samlet sett har andelen utdanninger med delvis offentlig finansiering økt noe i perioden, fra 9 til 13 prosent, noe som kan tyde på en gradvis utvidelse av ordninger med delvis offentlig støtte.

3.7.1 Studentbetaling

Tabell 3.10 viser andelen av kandidatene per utdanningskategori som betaler skolepenger, helt eller delvis, og hvor mye de har måttet betale i gjennomsnitt og per studiepoeng.

Tabell 3.10 Andeler med studentbetaling, etter utdanningskategori, 2021–2024, DBH-tall, prosent (populasjon)

Kategori	Andel med studentbetaling	Total studentbetaling	Studentbetaling per studiepoeng	N
	%	Gj.snitt	Gj. Snitt	
Kreativ	98 %	kr 145 486	kr 1 521	4037
ØkAdm	68 %	kr 61 090	kr 1 368	7546
Teknisk	35 %	kr 39 351	kr 519	8006
Helse og velferd	9 %	kr 164 953	kr 2 763	9274
Samferdsel	24 %	kr 969 508	kr 8 730	2409
IT	81 %	kr 116 646	kr 1 430	3594
Total	48 %	kr 123 615	kr 1 589	36129

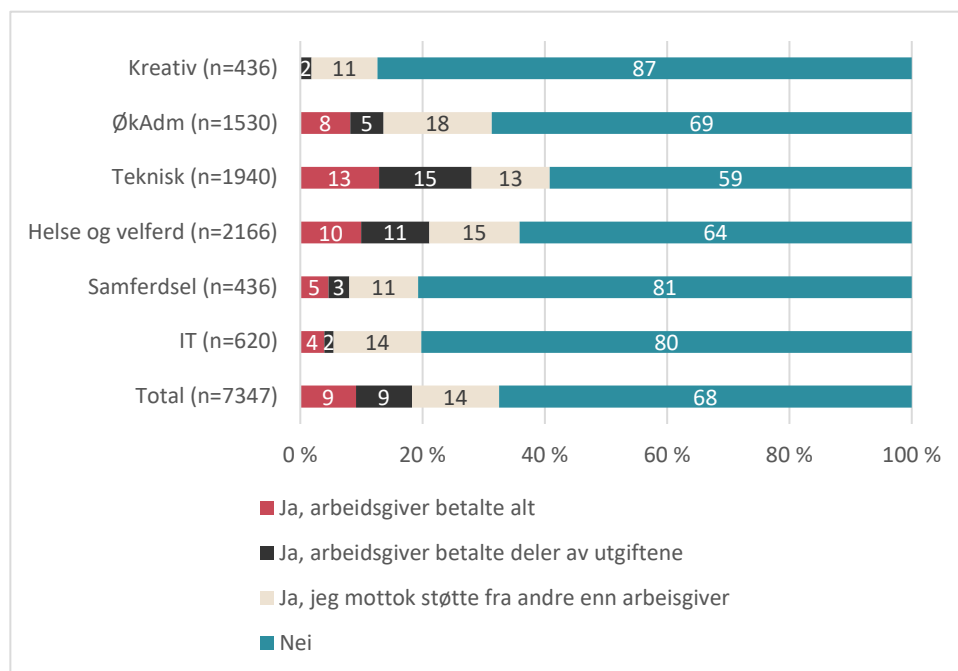
I tabellen ser vi tydelige skiller i hvor mye studentene betaler etter utdanningskategori. Innenfor de kreative fagene betaler nesten samtlige for sin utdanning, og i gjennomsnitt må studentene betale ca. 1500 kr per studiepoeng. Økonomisk-administrative utdanninger, som vanligvis er kortere enn de kreative, har en betydelig lavere total studentbetaling, men gjennomsnittet per studiepoeng ligger rundt samme nivå som de kreative fagene og IT-fag. Helse- og velferdsfag skiller seg ut med en svært lav andel med studentbetaling, men studentene som må betale, betaler i gjennomsnitt mer enn IT-fag og kreative fag, både totalt og per studiepoeng. Innenfor dette fagområdet er det noen utdanningstilbud som trekker gjennomsnittet opp, blant annet soneterapi og massasjeterapi, der studentbetalingen totalt er på over 500 000 kroner. I samferdselsfag er det som tidligere nevnt pilotutdanningene som har studentbetaling, og disse skiller seg ut med svært høy studentbetaling, opp mot én million kroner.

3.7.2 Økonomisk støtte fra arbeidsgiver

Utover permisjon eller lønnet studiefravær kan arbeidsgiver eller andre støtte kandidatene økonomisk ved å betale for utdanningen – hvis det faktisk medfører utgifter å delta. I vårt utvalg oppgir to av tre kandidater at de ikke mottok slik støtte, jf. figur 3.7. Det er 14 prosent som fikk støtte fra andre enn arbeidsgiver, mens 18 prosent fikk hel eller delvis støtte fra arbeidsgiver. Manglende støtte er særlig utbredt i kreative fag, samferdselsfag og IT-fag, der mellom 80 og 87 prosent oppgir at de ikke fikk et slik økonomisk bidrag. I økonomisk-administrative fag, tekniske fag og helse- og velferdsfag mottar noen flere kandidater støtte, fra tre til fire av ti kandidater, enten fra arbeidsgiver eller andre (se nedenfor).

Ser vi på utviklingen over tid, har andelen som oppgir at de ikke mottar støtte, gått noe ned, fra 71 prosent i 2021 til 65 prosent i 2024. I denne perioden er det en liten økning i andelen som rapporterer at arbeidsgiver betaler hele

utdanningen (opp fra 7 til 10 prosent) og at de mottar støtte fra andre (opp fra 13 til 16 prosent).

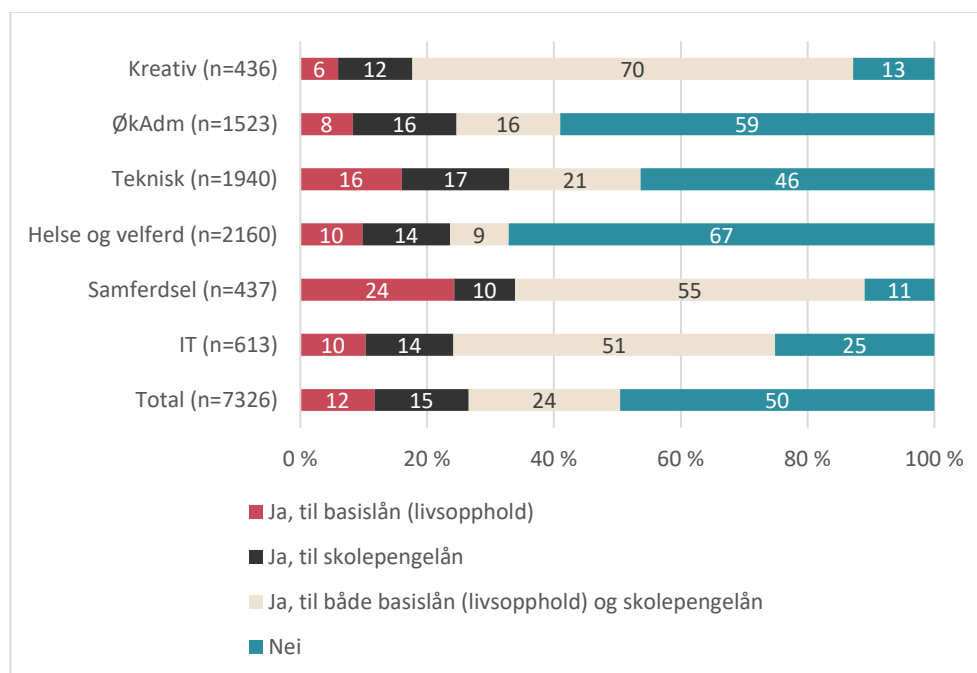

Figur 3.7 'Mottok du støtte (utenom lånekassen) til å betale for fagskoleutdanningen?', etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg)

I fritekstfeltet oppga over 900 respondenter hvilke andre enn arbeidsgiver de hadde mottatt støtte fra. NAV og fagforeninger dominerer blant svarene, med henholdsvis rundt 300 og 400 svar. En mindre andel oppgir at de har fått støtte fra foreldre eller egen familie. Hvor stor denne støtten har vært, vet vi imidlertid ikke.

3.7.3 Støtte fra Lånekassen

I årets undersøkelse har vi kartlagt hvordan støtten kandidatene mottar fra Lånekassen fordeler seg på skolepengelån, basislån og kombinasjonen av disse. Det var også mulig å oppgi at man ikke mottok støtte fra Lånekassen. Som vist i figur 3.7 har de store utdanningskategoriene, økonomisk-administrative fag, tekniske fag og helse- og velferdsfag, en høy andel kandidater som ikke får støtte fra Lånekassen. Dette står i kontrast til fagområder der utdanningene i stor grad finansieres gjennom skolepenger, som kreative fag, samferdselsfag og IT-fag. Her mottar flest kandidater støtte til både basislån og skolepengelån.

Figur 3.8 'Mottok du støtte fra Lånekassen?', etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg)

For de fire årene vi har opplysninger om, viser resultatene liten endring. Andelen kandidater som mottar støtte fra Lånekassen ligger stabilt på rundt 50 prosent, og for de som får støtte er fordelingen mellom basislån og skolepengelån omtrent den samme i perioden 2021–2024.

3.8 Oppsummering

Dette kapittelet har sett nærmere på de strukturelle sidene ved kandidatenes utdanningsløp. Funnene viser at utdanningsløpene til kandidater i høyere yrkesfaglig utdanning varierer betydelig, i både studieform, kombinasjoner av arbeid og utdanning og i finansiering. Samtidig følger variasjonene velkjente mønstre som reflekterer fagområdenes tradisjoner og tilknytning til arbeidslivet. Fellestrekk på tvers av fag er likevel at svært mange kandidater har arbeidserfaring før studiestart, at deltidsstudier er utbredt og at nettbaserte utdanningsformer har fått økende betydning. Bak dette overordnede bildet finner vi tydelige forskjeller i hvordan kandidatene kombinerer utdanning og arbeid i studieløpet.

Innenfor tekniske fag har vi over tid sett et tydelig skifte. Mens heltid og stedbasert undervisning tidligere dominerte, er det nå vanligst å ta deltids- og nettbaserte studier, kombinert med arbeid. Det store flertallet er fortsatt ansatt i samme fagområde både før, under, og etter studiene, og dette fagområdet skiller seg veldig ut ved at omtrent halvparten får permisjon til å studere. Denne tilpasningen

kan forstås som et uttrykk for at både kandidater og arbeidsgivere søker mer fleksible måter å møte nye kompetansebehov på.

Et lignende mønster finner vi i helse- og velferdsfag, men her har deltidsstudier lenge vært et sentralt kjennetegn ved utdanningene. Også her øker bruken av nettbaserte tilbud, ikke minst rent nettbasert utdanning. Studentene begrunner valget av nettbaserte utdanningsformer med behovet for fleksibilitet i arbeidssituasjonen. For både tekniske fag og helse- og velferdsfag framstår utdanningen derfor som en mer integrert del av kompetanseutvikling i eget fagfelt, og ikke som et avbrudd fra dette.

I kreative fag og samferdselsfag dominerer fremdeles stedbaserte heltidsutdanninger, men de to fagområdene skiller seg fra hverandre på flere punkter. I samferdselsfag har omtrent halvparten av kandidatene arbeid i samme fagfelt før utdanningen, og mange får permisjon for å studere, og velger ikke å jobbe ved siden av studiene. I kreative fag er bildet at svært få har arbeidserfaring fra samme fagområde. Utdanningen fungerer derfor i større grad om en inngang til et nytt fagfelt som de ønsker å etablere seg på.

Kandidatene fra IT-fag ligner på kandidatene fra kreative fag ved at et stort flertall mangler erfaring fra samme fagfelt før utdanningen, og ved at de har arbeidserfaring, men da fra et annet fagområde. Her fortsetter de å jobbe under utdanningen. De velger også heltidsutdanning, men denne foregår i økende grad helt nettbasert. Om lag sju av ti valgte nettbasert utdanning i perioden vi ser på.

Innenfor økonomiske- og administrative fag framstår kandidatgruppen som mer sammensatt. Svært mange har arbeidserfaring før utdanningen, og de fordekker seg likt på om de har denne fra samme fagfelt eller et annet. I studieløpet fortsetter mange å kombinere utdanning med arbeid. Dette bidrar trolig til at et flertall velger deltidsstudier på nett. Kun to av ti får permisjon til å studere, og arbeidsgiver er i liten grad involvert i å betale for utdanningen.

Når det gjelder finansiering, følger dette også velkjente mønstre i fagområdene. I kreative, IT- og økonomisk-administrative fag, der private tilbydere dominerer, betaler flertallet skolepenger. Lånekassen oppgis som en viktig kilde til økonomisk støtte, både til å dekke livsopphold og skolepenger. Samtidig ser vi en viss utjevning mot mer offentlig finansierte tilbud i økonomisk-administrative fag, hvor andelen betalende kandidater har gått noe ned siden siste undersøkelse. Økonomisk støtte fra arbeidsgiver forekommer oftest i tekniske fag og helse- og velferdsfag, men gjelder fortsatt bare for et mindretall (20-30 prosent).

Samlet viser kapittelet at kandidater i høyere yrkesfaglig utdanning beveger seg mot studieløp preget av større fleksibilitet og økt digitalisering, men at fagområdenes tradisjoner og arbeidslivstilknytning fortsatt setter tydelige rammer for denne utviklingen.

4 Hovedaktivitet etter utdanningen:

Det er liten endring fra år til år i svarfordelingen på spørsmålet om hva som var kandidatenes hovedaktivitet etter fullført fagskoleutdanning. I stor grad skyldes dette at de fleste fagskolestudentene allerede er i arbeid før utdanningen, og i stor grad fortsetter å jobbe også under utdanningen. Mens 88 prosent i forrige kandidatundersøkelse (Alne mfl., 2023) oppga at de var yrkesaktive etter fullført utdanning, er andelen i denne undersøkelsen 89 prosent totalt for alle fagområder (tabell 4.1)¹¹. Kreative og IT fag har lavest andel yrkesaktive med henholdsvis 55 og 80 prosent. Disse to fagområdene har også flest arbeidsledige, begge med 12 prosent i mai året etter fullføring. Av kandidatene som har studert kreative fag, og IT, var det henholdsvis 21 prosent og 17 prosent som svarte at de ikke hadde jobb før utdanningen.

Tabell 4.1 Kandidatenes hovedaktivitet mai året etter fullføring for kullene 2021–2023. Prosent

	Yrkesaktiv	Student	Arbeidsledig	Annet	N
1 Kreativ	55	25	12	8	299
2 ØkAdm	88	6	4	3	917
3 Teknisk	95	3	1	1	1309
4 Helse og velferd	93	3	1	4	1358
5 Samferdsel	97	1	2	0	305
6 IT	80	7	12	2	343
Totalt	89	5	3	3	4671

I årets spørreundersøkelse er målepunktet for sysselsetting eller annen hovedaktivitet flyttet nærmere avslutning på utdanningen sammenlignet med forrige undersøkelse. Dette skyldes primært at kandidatundersøkelsen er flyttet fra høst til vår. I den forrige undersøkelsen målte vi 2019- og 2020-kandidatenes hovedaktivitet etter utdanning, 10 -22 måneder etter avhengig av om de avsluttet vår og høst samt hvilket år. I denne undersøkelsen måler vi aktivitet for hvert kandidatkull 5-11 måneder etter utdanningen.

¹¹ Mens forrige undersøkelse målte kullene 2019 og 2020 pr. 1. oktober 2021, har vi denne gangen målt alle kull (på dette spørsmålet kullene 2021, 2022, 2023) mai året etter fullført utdanning

En ville derfor forvente at dette bidrar til at noe færre er i jobb så kort tid etter utdanningen. Vi finner imidlertid at andelen har steget. Fordelingen på hovedaktiviteter er ellers forbausende lik det den var sist, både totalt og i de enkelte fagområdene. Dette illustrerer fremfor noe at måling av sysselsetting og hovedaktivitet ikke nødvendigvis er et veldig godt mål på om fagskoleutdanningene lykkes eller ikke, fordi langt de fleste er i arbeidslivet både før, under og etter utdanningen. Utdanningene bidrar dermed i begrenset grad til økt sysselsetting.

Andelen som definerer seg hovedsakelig som studenter også året etter at fagskoleutdanningen ble fullført, var i forrige undersøkelse på 7 prosent. I årets undersøkelse er det 5 prosent som har utdanning som hovedaktivitet, altså en liten nedgang. Vi skal se senere at det er flere som studerer når vi inkluderer også de som definerer seg som yrkesaktive, men som studerer ved siden av.

Andelen som oppga at de var arbeidsledige etter utdanningen er på 3 prosent blant alle som har svart, mens den i forrige undersøkelse var på 2 prosent. Det betyr at den ligger rundt den generelle arbeidsledighetsprosenten¹². Arbeidsledigheten er gjerne konsentrert til de samme fagområdene fra gang til gang, og det er områder preget av at de har mange studenter som enten ikke er i jobb, eller er i jobb i et annet fagområde, tar en fagskoleutdanning for å komme seg inn i et (nytt) fagområde. Ett av disse er det kreative fagområdet. Ettersom IT i denne undersøkelsen for første gang er skilt ut fra tekniske fag i våre analyser, synliggjør dette at arbeidsledigheten blant nyutdannede her er like stor som for de med kreative utdanninger. Kandidater med økonomisk-administrative utdanninger og samferdselsutdanninger har tidligere rapportert større ledighet enn gjennomsnittet for fagskolekandidater, og da ofte knyttet til konjunkturedgang i deres bransjer. I år er det imidlertid liten ledighet blant kandidatene i disse områdene.

Det kreative fagområdet er preget av en langsam og svært komplisert inngang i faget (Høst mfl., 2024). Det er derfor ikke overraskende at det er en høyere andel av kandidatene herfra som rapporterer at de er arbeidsledige enn gjennomsnittet. Når det gjelder IT-utdanningene, er det viktig å legge merke til at de har den høyeste andelen kandidater som oppgir omskolering til nye jobber som motivasjon for å ta utdanningen. For øvrig er det blant de IT-utdannende fra høyere utdanning også en noe større andel som oppgir at de er arbeidsledige enn gjennomsnittet etter gjennomført utdanning (REF). I utdanninger innenfor helse og velferds og tekniske fag er hovedmønsteret at studentene i stor grad er arbeidstakere fra de samme sektorene. De har ofte jobbet i fagområdet før, og ofte også under, utdanningen. Det betyr at de som regel har en stilling de kan fortsette i etter utdanningen, eventuelt i påvente av at det åpner seg muligheter for en ny jobb.

¹² Mens den NAV-målte ledigheten har ligget på rundt 2 prosent i perioden, har den SSB-målte ledigheten (AKU) svingt mellom 3 og 4 prosent.

Sammenligninger på tvers av fagområder må ta utgangspunkt nettopp i denne typen ulikheter.

4.1 Videre utdanning

Til tross for at bare 5 prosent definerer seg hovedsakelig som studenter, er det mange fagskolekandidater som begynner på en ny utdanning mens de primært er arbeidstakere (tabell 4.2). Legger vi sammen de to gruppene, er litt mer enn hver femte fagskolekandidat fra 2024 i gang med en ny utdanning i mai 2025. Det vanligste er å ta en ny fagskoleutdanning, noe 8 prosent gjør. Der nest følger bachelor eller master med til sammen 7 prosent. Størst andel i høyere utdanning finner vi blant kandidatene fra de kreative utdanningene med 16 prosent.

Tabell 4.2 Fagskolekandidater fra 2024 i videre utdanning, enten som hovedaktivitet eller i kombinasjon med jobb i mai 2025. Prosent

	Kreativ	ØkAdm	Teknisk	Helse og velferd	Samferd-sel	IT	Alle kandidater
Fagskole	6	7	4	13	1	6	8
Bachelor	14	6	6	5	1	6	6
Master	2	2	1	1	0	1	1
Fagbrev	0	2	2	3	1	1	2
Annet	4	5	5	4	4	5	5
Totalt pr fag-område	26	22	17	25	8	18	22

Tilbøyeligheten til å utdanne seg videre ser ut til å ha avtatt noe siden forrige kandidatundersøkelse, særlig blant kandidatene i de kreative fagene, hvor utdanningstilbøyeligheten da var dobbelt så høy. Det kan ha hatt en viss betydning at undersøkelsen denne gangen kommer noe kortere tid etter avsluttet utdanning. For de som avsluttet en fagskoleutdanning i 2021, viser tabell 4.3 bildet slik det så ut våren 2025, altså rundt tre år etter at de fullførte fagskoleutdanningen.

Tabell 4.3 Fagskolekandidater fra 2021 i videre utdanning i mai 2025, enten som hovedaktivitet eller i kombinasjon med jobb. Prosent

	Kreativ	ØkAdm	Teknisk	Helse og velferd	Samferd-sel	IT	Alle kandidater
Fagskole	1	2	2	6	2	2	3
Studiekomp	0	1	1	1	0	1	1
Bachelor	22	10	11	7	2	10	10
Master	6	4	1	1	1	2	2
Fagbrev	1	2	3	3	0	0	2
Annet	3	8	9	6	2	7	7
Totalt pr fag-område	33	28	27	24	6	21	25

Det er i de fleste fagområdene en viss økning i andelen som starter på en ny utdanning når det er gått en tid. Andelen som tar ny fagskoleutdanning ser imidlertid ut

til å falle med årene, mens andelen som tar høyere utdanning øker, om vi tar utgangspunkt i de som var ferdige i 2021. Kandidatene fordeler seg jevnt med hensyn til om de bygger videre på den opprinnelige fagskoleutdanningen, om de tar en annen utdanning innenfor samme fagområde eller om de tar en utdanning på et nytt område.

4.2 Få går til utdanninger i utlandet

Av de som tar videre utdanning, gjør de aller fleste det i Norge (tabell 4.4). Størst andel som ta videreutdanning i utlandet finner vi i kreative, økonomisk-administrative og IT-utdanninger. I fagområdene med utdanninger som tradisjonelt bygger på fagbrev, som teknisk, helse og velferds og samferdsel, er det i dag få eller ingen som reiser til utlandet for videre utdanning.

Tabell 4.4 Kandidater i videreutdanning, fagfordelt og fordelt på andel i Norge og i utlandet. 2024-kullet. Prosent

	Kreativ	ØkAdm	Teknisk	Helse og velferd	Samferdsel	IT	Total
Utlandet	23	9		1		13	6
Norge	77	91	100	99	100	88	94

Når kandidatene blir spurt om de tror de vil ta videreutdanning i løpet av de nærmeste 5 årene, svarer rundt halvparten positivt (tabell 4.5). Flest planlegger å ta en bachelor eller en master (22 prosent), deretter følger mer fagskoleutdanning (14 prosent). Med unntak av samferdsel, svarer 40-50 prosent av kandidatene fra alle fagområdene at de planlegger mer utdanning de nærmeste 5 år.

Tabell 4.5 Andel i 2024-kullet som har planer om å ta videre utdanning de nærmeste 5 år. Fagfordelt. Prosent

	Kreativ	ØkAdm	Teknisk	Helse og velferd	Samferdsel	IT	Total
Fagskole	5	16	9	23	2	6	14
Bachelor	14	16	18	17	7	13	16
Master	11	7	5	6	1	7	6
Fagbrev	3	3	4	3	4	1	3
Annet	7	9	11	8	4	10	9
Totalt pr fag	41	51	48	56	18	39	48

Når de som planlegger videre utdanning de nærmeste 5 år blir spurt om de planlegger slik utdanning i Norge eller i utlandet, er det en svært lav andel som gjør det, lavere enn den andelen som valgte dette rett etter utdanningen. Det er ingen tegn til at flere planlegger å ta videre utdanning i utlandet. Bare 2 prosent planlegger i dag dette, mens 6 prosent er usikre.

Tabell 4.6 Andel av 2024-kullet som har planer om å ta videre utdanning de nærmeste 5 år, i henholdsvis Norge eller utlandet. Fagfordelt. Prosent

	Kreativ	ØkAdm	Teknisk	Helse og velferd	Samferdsel	IT	Total	
Utlandet	8	2	1	0	4	3	2	
Norge	69	94	96	96	88	82	93	
Ikke sikker	23	4	4	3	8	15	6	

4.3 Oppsummering

I kapittelet gjengis resultatene av undersøkelsen av hvilken hovedaktivitet studentene er i etter fullført fagskoleutdanning. Undersøkelsen viser stor stabilitet fra forrige undersøkelse med hensyn til hovedaktivitet etter fullført fagskoleutdanning. Rundt 9 av 10 er yrkesaktive, mens 5 prosent har videre utdanning som sin hovedaktivitet. 3 prosent svarer at de er arbeidsledige. Vi finner store ulikheter mellom fagområdene, noe som hovedsakelig kan forklares av om fagområdet representerer en videreutdanning for allerede yrkesaktive fagarbeidere, eller en grunnutdanning for søkere som ønsker seg en utdanning for å komme inn i arbeidslivet, eller som ønsker seg omskolering.

Totalt er hver femte kandidat i videreutdanning, enten som hovedaktivitet eller ved siden av jobb. Mer enn dobbelt så mange planlegger videreutdanning i de nærmeste fem årene. Svært få tar videreutdanning i et annet land, og enda færre planlegger dette de nærmeste fem årene. De som ønsker å studere i et annet land er å finne i kreative, økonomisk-administrative eller IT-utdanninger. Blant de som har tatt videreutdanning på fagbrev, er det nesten ingen som tar videreutdanning i utlandet.

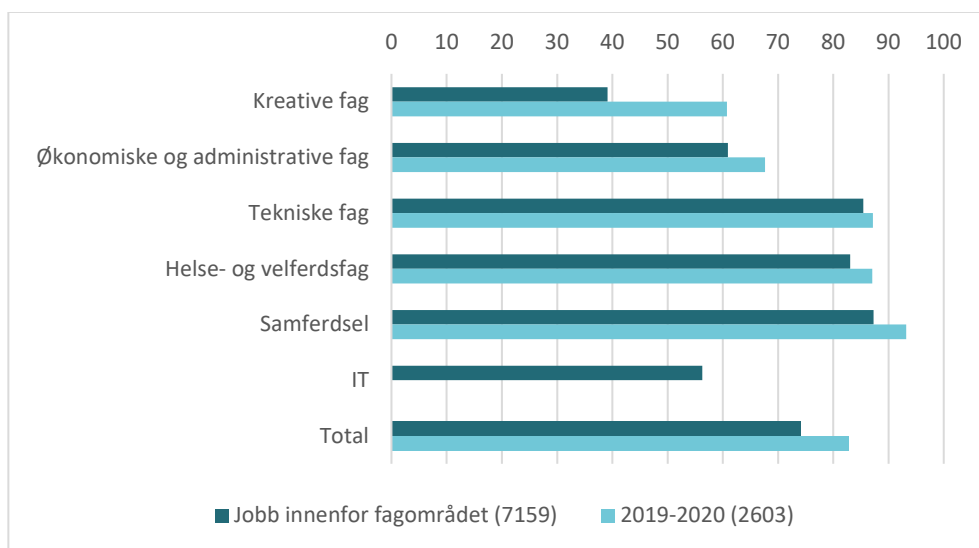
5 Utdanningenes relevans

I dette kapittelet skal vi se nærmere på utdanningenes relevans. Fagskolenes tilknytning til arbeidslivet er en sentral og avgjørende side av sektoren, og uttrykt i fagskolenes samfunnsoppdrag. Slik er det en forventning om at høyere yrkesfaglig utdanning skal være rettet mot behov og oppgaver i arbeidslivet. Dette gir også en tydelig forventning om at utdanningenes forankring i, og innretning mot, arbeidslivet, skal speiles i hva som skjer med kandidatene etter endt utdanning. På den måten ønsker vi å få frem i hvilken grad overgangen (tilbake) til arbeidslivet i bred forstand kan forstås som uttrykk for at utdanningene har arbeidslivsrelevans.

Vi anvender en bred forståelse av relevans. Den inkluderer for det første flere arbeidsmarkedsutfall, altså hvorvidt de får seg jobb (se også kapittel 4), i hvilken grad denne jobben er knyttet til utdanningen de har gjennomført og om de skifter stilling i etterkant. Vi ser også på relevans forstått som opplevelse av endringer i arbeidets karakter, lønn, ansvar eller lignende utfall. Til slutt vil vi se nærmere på utdanningenes relevans forstått som hvorvidt utfallet av utdanningen er i tråd med hva som motiverte kandidatene til å starte på utdanningen.

5.1 Jobb i fagområdet og overgang til annen jobb

De aller fleste kandidatene jobber etter fagskoleutdanningen innenfor utdanningens fagområde. Sånn sett er det 74 prosent av kandidatene, med noe variasjon på tvers av årene for når utdanningen ble fullført, som har jobb i fagområdet. Dette er imidlertid klart lavere enn de 83 prosentene som svarte det samme i kandidatundersøkelsen for 2019/20-kullene, men samtidig høyere enn for 2017/18-kullene (Alne et al., 2023).

Figur 5.1 Andeler som svarer at de i dag har jobb innenfor fagområdet i 2025 (N=7159), sammenlignet med kullene 2019–2020 (N=2603).

I Figur 5.1 viser vi andelene som svarer at de ved undersøkelsestidspunktet jobber innenfor fagområdet som utdanningen er i. Her ser vi også at det er store fagforskjeller i disse tallene. Det er innenfor samferdsel, tekniske fag, og helse- og velferdsfag at flest (mellom 87 og 83 prosent) rapporterer om at de i dag er i jobb innenfor det samme fagområdet. For samferdsel er i praksis alle kandidatene innen maritime fag i jobb i fagområdet, mens at det er særlig luftfart som utgjør både gruppen som ikke har jobb og som har opplevd nedgang. IT-fag og kreative fag ligger lavest med 56 og 39 prosent. Særlig er det verdt å merke seg den store nedgangen for kandidater fra kreative fag, hvor andelen som jobber innenfor fagområdet har gått ned med over 20 prosentpoeng fra forrige undersøkelse.

De aller fleste var i jobb før utdanningen, mange innen fagområdet

Når vi beskriver utfallene av fagskoleutdanningene er det særlig viktig å minne om arbeidsmarkedssituasjonen for kandidatene i *forkant* av utdanningen, og hvilke fagforskjeller vi finner her. Det er svært få av kandidatene i denne sektoren som ikke var sysselsatt på én eller annen måte i forkant av fagskoleutdanningen. Bare i underkant av 7 prosent av respondentene svarer at de stod uten arbeid, og det er også her store forskjeller mellom fagområdene (se også kapittel 3.4). Andelen som var i jobb innen fagområdet *før* de startet på utdanningene har gått noe ned, fra 69 til 65 prosent.

Av kandidatene som har studert kreative fag, og IT, er det henholdsvis 21 prosent og 17 prosent som svarer at de ikke hadde jobb før utdanningen. Kandidater fra tekniske fag og helse- og velferdsfag skiller seg kraftig ut ved at 85 og 83 prosent hadde jobb innenfor det samme fagområdet som utdanningen før de startet. For kandidater fra økonomisk-administrative fag og samferdsel er det henholdsvis

rett i underkant og overkant av halvparten av studentene som før utdanningen hadde jobb innenfor det samme fagområdet, mens bare 10 og 26 prosent av kandidatene fra kreative fag og IT-fag jobbet innenfor det samme fagområdet som utdanningen. Samlet illustrerer dette at kandidatene vi her har sett på ikke bare har ulike arbeidsmarkedsutfall etter fagområde, men også at de kommer inn i utdanningene med svært ulikt utgangspunkt. Vi må altså se både arbeidsmarkedsutfall og andre mål på relevans i lys av dette.

Den viktigste variabelen for å forstå i hvilken grad kandidatene har en jobb innen fagområdet er nettopp å se til hvorvidt de hadde det også før påbegynt fagskoleutdanning. Av de som var i jobb innen fagområdet før de startet på fagskoleutdanningen er det ikke overraskende 88 prosent som er i jobb innen fagområdet ved undersøkelsestidspunktet, tett på hva vi finner i tidligere undersøkelser.

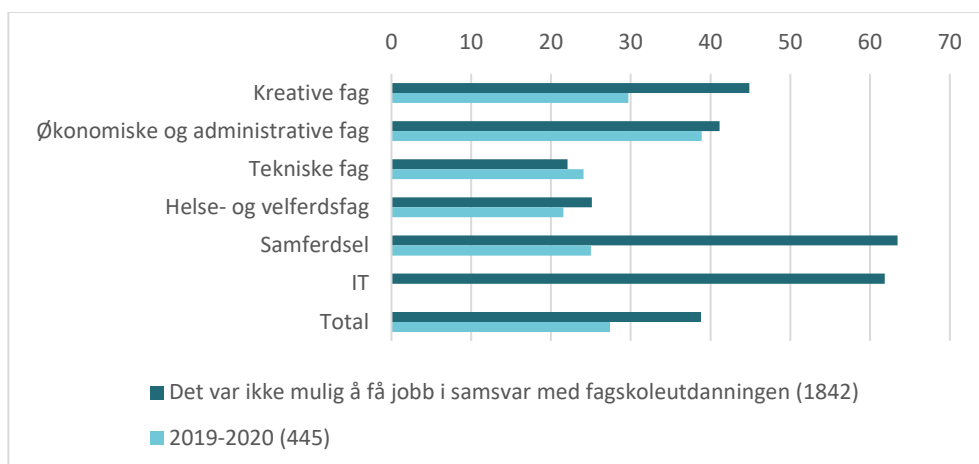
Halvparten som stod uten jobb i fagområdet, har det i dag

Dersom vi ser isolert på kandidatene som enten ikke hadde jobb eller hadde jobb som ikke var innenfor fagområdet, er det derimot 51 prosent, som svarer at de er i jobb innenfor fagområdet på svartidspunktet. Dette er en markant nedgang fra 68 prosent for kullene 2019/20, og gjelder for alle fagområdene. Nedgangen gir oss en indikasjon på at det er vanskeligere for 2021/24-kullene å komme inn i nye fagområder med høyere yrkesfaglig utdanning enn det var for 2019/20-kullene.

Om vi ser på de ulike fagområdene, så er det også noen markante forskjeller. For økonomisk-administrative og IT-fag ligger andelen som ikke hadde jobb i fagområdet før utdanningen, men som etter utdanningen har det, på 43 og 49 prosent. Kreative fag ligger litt lavere (37 prosent) og teknisk fag litt høyere (64 prosent). Det er likevel samferdselsfag som skiller seg tydelig ut ved at 80 prosent av de som i utgangspunktet ikke hadde jobb innenfor fagområdet får seg det. Dette er særlig drevet av at svært høye tall for kandidater fra maritime fag og jernbanefag, som er yrkesutdanninger tett knyttet til områdenes yrkesstruktur. Den tredje gruppen i dette fagområdet er pilotutdanninger, som ligger tettere på gjennomsnittet.

Økning i andelene som sier det ikke var mulig å få jobb i to fagområder

Når vi kaster et blikk på hva kandidatene som ikke er i jobb innen fagområdet i dag opplever at ligger bak dette, ser vi at det er en økende andel kandidater innen kreative fag og samferdselsfag, som sier at det ikke var mulig å få jobb innen fagområdet for utdanningen. Det er imidlertid stor forskjell på disse når det kommer til hvor mange som ikke er i jobb innen fagområdet, og dermed hvor mange som får spørsmålet. (Figur 5.2).

Figur 5.2 Andelen av kandidater som sier at de ikke jobber innenfor fagområdet, og som svarer at det ikke var mulig å få jobb i samsvar med fagskoleutdanningen, fordelt på fagområde. Tallene i 2025 (N=1842), sammenlignet med kullene 2019-2020 (N=445)

For kreative fag og IT-fag utgjør andelen som opplever at det ikke var mulig å få relevant jobb henholdsvis 45 og 62 prosent av de som i dag ikke er i jobb innen fagområdet. Dette er også fagområder med relativt høye andeler som ikke er i jobb innen fagområdet. For kreative fag og IT-fag betyr det at hele 19 og 20 prosent av *alle* kandidatene innen fagområdet opplever at det ikke er mulig å få jobb innen fagområdet, og kan tyde på at det potensielt er et visst misforhold mellom utdanningene og mulighetene i det arbeidsmarkedet det utdanner til for disse fagområdene. For de kreative fagene kan dette handle om at det er yrkesfeltet det tar tid å komme inn i. Merk også at for kandidater fra samferdselsfag så er også andelen svært høye, men i denne gruppen er det bare 13 prosent som ikke har jobb innen fagområdet. Andelen kandidater innen samferdselsfag totalt som opplever at det ikke var mulig å få jobb innen fagområdet er altså på bare 8 prosent, og kandidater fra luftfart og jernbane utgjør i praksis hele denne gruppen.

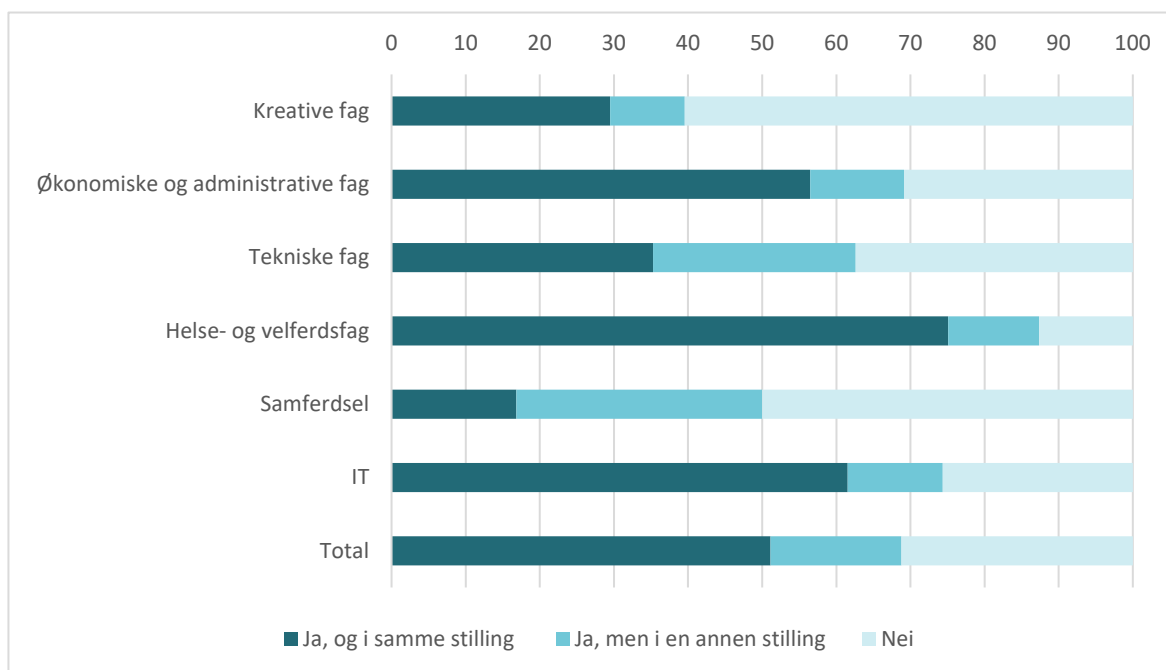
Det er en generell nedgang i andelen som svarer at de valgte et annet fagområde. Andelen innen kreative fag og samferdselsfag som har *valgt* å bli værende i en jobb utenfor fagområdet, har gått fra å være omtrent én av fem og én av tre, til å bli nærmest ikke eksisterende. Dette er imidlertid så få respondenter i disse gruppene at det er vanskelig å trekke generelle konklusjoner på grunnlag av det. Kandidater fra kreative fag velger fremdeles i langt høyere grad enn kandidater fra andre fagområde å ta mer utdanning, heller enn arbeid. I underkant av én av tre som ikke jobber i det kreative fagområdet har valgt å gå videre til annen utdanning og utgjør hele 12 prosent av *alle* kandidatene innen kreative fag – mot 3 prosent av hele utvalget.

Kraftig økning i andelen som blir værende i samme stilling

Dersom vi derimot ser på hvorvidt kandidatene får seg en *ny* jobb er bildet et ganske annet. I årets undersøkelse observerer vi en stor endring i hvorvidt kandidatene blir værende i den samme virksomheten og den samme stillingen. Som sagt er andelen som har jobb (i og utenfor fagområdet) før de starter på fagskoleutdanningen relativt stabil i forhold til forrige undersøkelse (med noe variasjon mellom fagområdene).

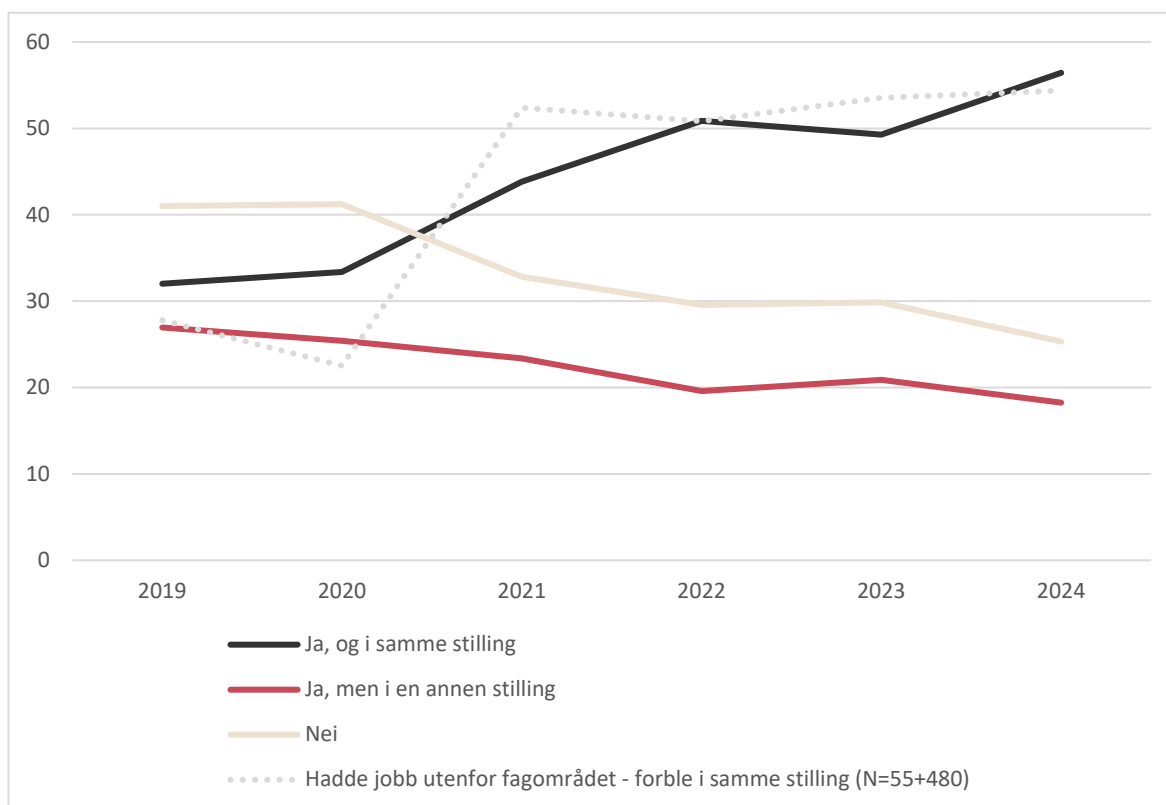
Andelen av disse som fortsetter i samme stilling *etter utdanningen* har imidlertid økt jevnt fra 30 prosent til 51 prosent, (Figur 5.3) og må kunne beskrives som en markant endring, og den gjelder alle fagområdene. Når en vurderer andelen i ulike fag, er det viktig å være klar over at andelen som jobbet i samme fagområde før fagskoleutdanningen var veldig ulike fagområdene imellom, rett og slett fordi ulike fagområder rekrutterer ulikt (se 3.4). De er således ikke direkte sammenlignbare. Tilsvarende er yrkesfeltene fagområdene utdanner til også ulike med tanke på hvilke stillinger som er tilgjengelige, og på den måten gir forskjeller i hva det betyr i en bransje å få ny stilling. Det går altså ikke fram av disse tallene hva slags stilling de som skifter jobb går over i.

En lavere andel har gått over i ny stilling i samme virksomhet, men særlig har andelen som har skiftet til ny virksomhet gått kraftig ned, fra 46 til 31 prosent.

Figur 5.3 Andeler av kandidater som var i jobb i forkant av utdanningen som svarer at de jobber i samme stilling eller virksomhet som før utdanningen, eller ikke, fordelt på fagområde. (N=6628)

Blant de som allerede var i en jobb innen fagområdet, er det en økning på 24 prosentpoeng fra 2019 til 2024, som fortsatte i samme stilling etter utdanningen. Også blant de som var i en jobb utenfor fagområdet før utdanningen, er det en økning på 27 prosentpoeng som fortsatte i den stilling de hadde før fagskoleutdanningen. (Figur 5.4)

Figur 5.4 Andelen av personer som hadde jobb innen fagområdet før utdanningen, som forble i samme stilling, skiftet stilling eller har forlatt virksomheten. (2019–2020: N=2030, 2021–2024: N=5008)

Innenfor helse- og velferdsfag er det nå hele tre av fire kandidater som går tilbake til den samme stillingen – opp fra 56 prosent i forrige undersøkelse. Helse- og velferdsfag har hele tiden hatt et klart mønster hvor kandidatene går tilbake til sine gamle jobber, og i veldig mye større grad enn i de øvrige fagområdene. Denne tendensen har imidlertid styrket seg kraftig i årets undersøkelse og blitt dominerende for denne gruppen. Hvorfor dette skjer har vi imidlertid ikke data som kan hjelpe oss å forklare.

Når nå over én av tre innen tekniske fag forblir i stillingen sin, mot 17 prosent tidligere, må vi stille spørsmål om dette er en indikasjon på en endring i hvilken rolle fagskoleutdanningene spiller for denne gruppen og for dette yrkesfeltet. Samtidig mangler det forskning på hvilken rolle de ulike tekniske utdanningene spiller for karrieremønstrene i fagområdet. Det vi har er registerdata, som er

vanskelig å ta i bruk på stillingsnivå, men som viser at kandidatene får et klart løft rent lønnsmessig gjennom disse utdanningene (se kapittel 6). Lønnsdataene går helt frem til 2022, og i disse er det ingen endring å spore. Slik sett kan de ikke støtte det at det skjer en endring rent karrieremessig etter fagskoleutdanning i de tekniske utdanningene.

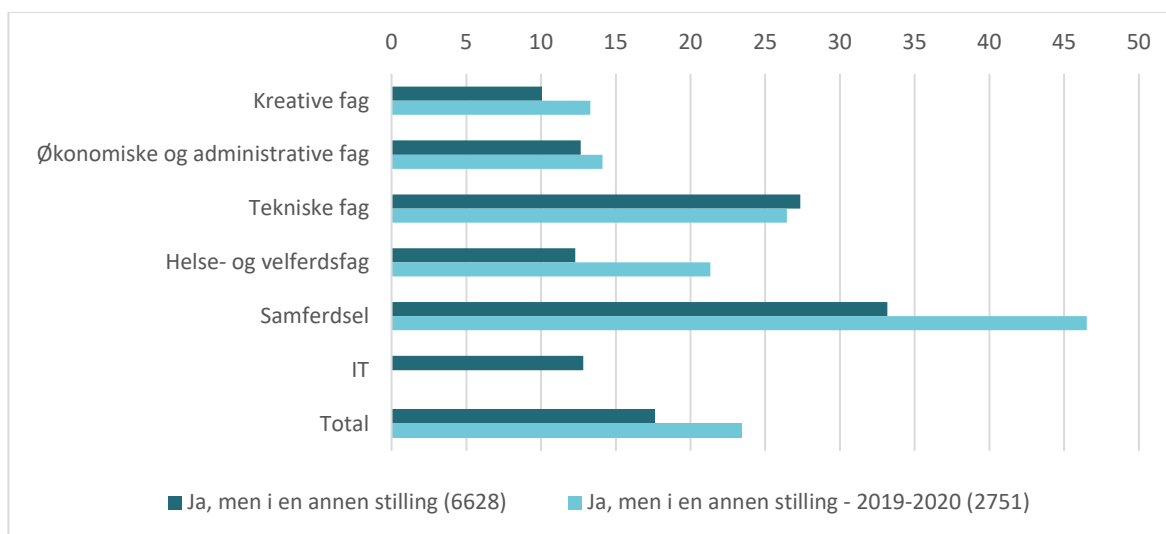
Selv om vi i dag mangler gode data som kan understøtte disse er det flere mulige forklaringer på at så mange flere blir stående i samme stilling. Det kan for det første handle om endringer i utdanningstilbudet, det vil si veksten i tilbudte utdanninger. Dette kan ha ført til at flere av de nye utdanningene er mer orientert mot kompetanseheving i de samme stillingene, snarere en mot stillingsskifter. Endringene kan være knyttet til at flere arbeidstakere og arbeidsgivere i større grad enn tidligere ser på fagskoleutdanning som et sted for generell kompetanseheving.

Med større tilstrømming av studenter er det også rimelig å forvente at utfallene og effektene av utdanningene i større grad vil speile den dominerende tendensen til mobilitet i bransjene. Dersom de fleste i en bransje blir værende i stillingene sine, vil dette også speiles i kandidatundersøkelsen når flere kull med studenter kommer inn. Det er imidlertid krevende å beskrive generelle mobilitetstendenser i arbeidslivet, og vi har ikke data i denne undersøkelsen til å gjøre analyser av disse.

Dette kan imidlertid også ha et negativt fortegn: Jo flere som tar fagskoleutdanning innenfor et yrkesfelt, jo mindre attraktivt kan verdien av denne bli fordi tilbudet nærmer seg etterspørselen, altså gjennom en metning i arbeidsmarkedet for en bestemt type kompetanse. Særlig i bransjer med begrenset tilgang på stillinger som fagskoleutdanningene utdanner til vil dette kunne slå til. Det kan igjen bety at verdien av fagskoleutdanningen for den enkeltes karrieremuligheter blir redusert. Samtidig vil en kunne forvente at yrkesfeltene også tilpasser seg tilgangen på kompetanseheving og videreutdanning, og absorberer disse på ulike måter over tid. Det er nødvendig med ytterligere kunnskap om dette for å kunne beskrive hvordan disse og andre mekanismer spiller seg ut i de ulike yrkesfeltene.

Mange ønsker å kvalifisere seg til høyere stilling, færre skifter stilling

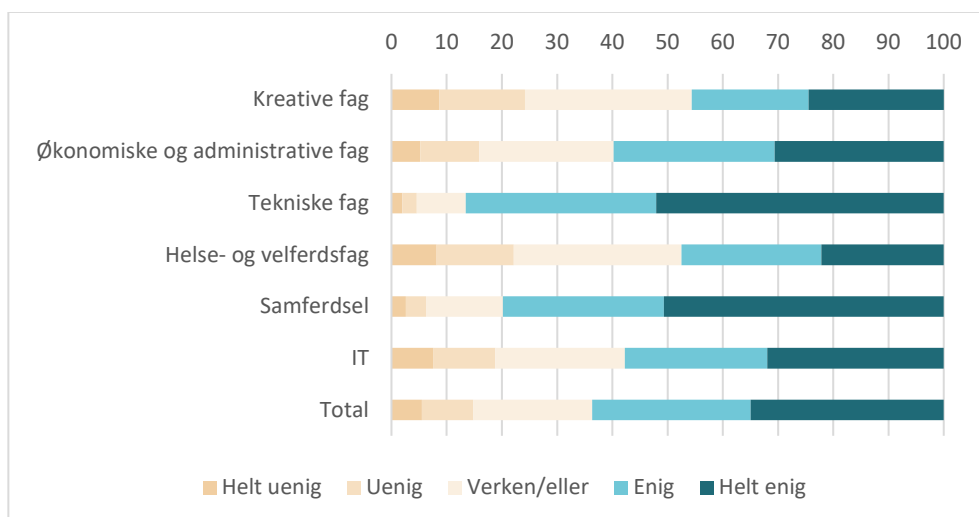
Det er en generell nedgang i andelen som skifter stilling internt i virksomheten, men denne er klart mer beskjeden. (Figur 5.5) Mest markant er nedgangen innenfor helse- og velferdsfag og samferdselsfag hvor det er ni og 13 prosentpoeng færre enn forrige undersøkelse som forblir i virksomheten, men skifter stilling. For de tekniske fagene er andelen som skifter stilling internt i virksomheten stabil på rundt én av fire. Den store nedgangen innen samferdsel skyldes en kraftig nedgang i andelen innen luftfart som bytter stilling internt i virksomheten. For maritime og jernbanefag er dette stabilt eller snarere noe økende.

Figur 5.5 Andeler kandidater som hadde jobb i forkant av utdanningen som svarer at de jobber i samme virksomhet som før utdanningen, men i en annen stilling, fordelt på fagområde. Tallene i 2025 (N=6628), sammenlignet med kullene 2019–2020 (N=2751)

Det har vært et mønster innenfor enkelte fagområder, særlig tekniske fag og maritime fag, at fagskoleutdanning har kvalifisert arbeidstakere til en høyere stilling i den samme bransjen, og på den måten er knyttet til stillings- og karrierestrukturer i de ulike yrkesfeltene. Andelen innen samferdselsfag som er enig eller helt enig i at de har kvalifisert seg til en høyere stilling er på høyde med de tekniske fagene. (Figur 5.6) Dette er nettopp et uttrykk for et skille innen samferdselsfagene mellom de maritime fagene, på den ene siden, og luftfart og jernbane, på den andre. Nær sagt alle kandidatene fra de maritime fagene svarer at de har kvalifisert seg til en høyere stilling, mens andelen for de andre gruppene ligner på snittet for hele utvalget. I årets undersøkelse har vi spurt spesifikt om i hvilken grad kandidatene opplever at utdanningen har ført til at de er kvalifisert til høyere stilling. Vi finner altså at for disse to fagområdene er det, som i forrige undersøkelse, mellom 80 og 100 prosent som svarer at de har kvalifisert seg til en høyere stilling. Dette fremstår dermed fortsatt som et hovedmønster innenfor disse områdene. Det rimer også godt med at det er om lag like store andeler som er enig eller helt enig i at dette er en motivasjon for å starte på utdanningen.

Samtidig er det rundt 50 prosent også innenfor de andre fagområdene som sier de er enige eller helt enige i at de har kvalifisert seg for en høyere stilling. Særlig er det interessant at så stor andel innen helse- og velferdsfag svarer dette, hvor det i bare svært begrenset grad finnes stillingsstrukturer med flere nivåer som er åpne for denne gruppen.

Figur 5.6 Andeler som er enig eller uenig i at de har kvalifisert seg til høyere stilling, fordelt på fagområde. (N=6756)

5.2 Utfall i arbeidet

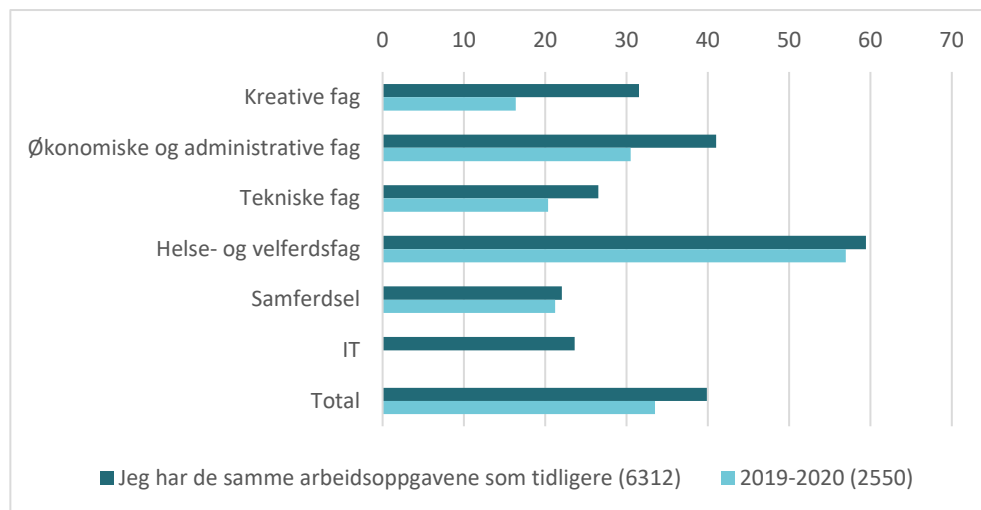
I denne delen skal vi se på utfall som er knyttet til selve arbeidet. Vi ser først på i hvilken grad kandidatene oppgir å ha fått nye oppgaver, og deretter hvilke andre utfall fagskoleutdanningen har gitt. Det er som vist over kraftig økning i andelene som går tilbake til stillingene de hadde før utdanningen. Derfor har vi også forsøkt å se på i hvilken grad det er endringer for denne gruppen spesielt.

De som forblir i stillingen sin, får i høyere grad nye oppgaver

Selv om flertallet av kandidatene får nye oppgaver etter endt utdanning er det også mange som gjør det samme som før. 40 prosent av fagskolekandidatene svarer at de har de samme arbeidsoppgavene som tidligere (Figur 5.7). Utfallet av fagskoleutdanningen i form av endrede arbeidsoppgaver varierer samtidig kraftig mellom de ulike fagområdene, og gjenspeiler sannsynligvis hvordan yrkesfeltene ser ut. Blant kandidatene fra helse- og velferdsfag er det 59 prosent som svarer at de har de samme arbeidsoppgavene som tidligere. Disse skiller seg ut ved å ligge langt over gjennomsnittet for hele utvalget. Det er ikke overraskende all den tid tidligere forskning har vist at det innenfor helse og velferd er liten åpning i dagens arbeidsdeling og stillingsstruktur for avansement gjennom fagskoleutdanning (Høst, 2017), og fordi fagarbeiderjobbene i helse- og oppvekstutdanningene i stor grad er knyttet til like stillingstyper og oppgaver uavhengig av hvor en jobber.

For de tekniske fagene, hvor karriereutvikling er et typisk utfall av fagskoleutdanning, er andelen som oppgir at de har de samme arbeidsoppgavene på 27 prosent, og støtter opp under dette mønsteret. Mer påfallende er at kandidatene fra IT ligger relativt lavt med 24 prosent som oppgir å ha de samme oppgavene som

tidligere. Hverken for IT-fagene eller økonomisk-administrative fag kan vi se at det utgjør en nevneverdig forskjell om kandidatene har kommet inn i fagskoleutdanningene på grunnlag av fagbrev, eller om de har kommet inn med generell studiekompetanse.

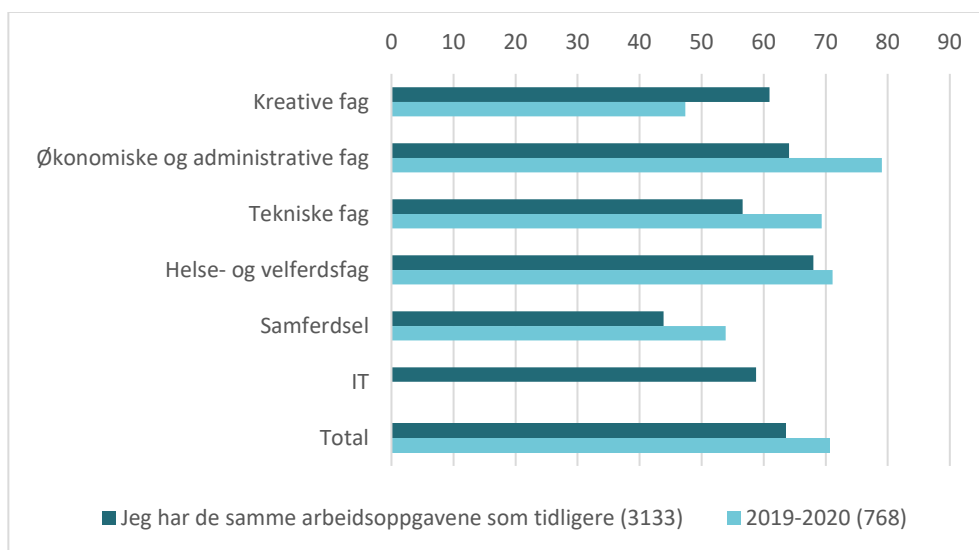

Figur 5.7 Andeler som er enige eller helt enige at de har de samme arbeidsoppgavene, fordelt på fagområde. Tallene i 2025 (N=6312), sammenlignet med kullene 2019–2020 (N=2550)

For alle gruppene, og særlig for de kreative fagene, er det imidlertid en oppgang i andelen som svarer at de har de samme oppgavene som tidligere, sammenlignet med forrige undersøkelse.

En kunne forvente at personer som bytter stilling i større grad enn de som blir stående i samme stilling får nye oppgaver, uavhengig av om det er snakk om en høyere stilling, jobb innenfor en annen bransje eller i andre deler av ulike virksomheter. Dette bildet må imidlertid nyanseres noe.

Av de som forblir i den stillingen de hadde før de startet på utdanningene, er det som ventet en høyere andel enn i hele utvalget som har de samme oppgavene som tidligere. Det er 64 prosent av de som går tilbake til stillingen sin som sier at de er enige eller helt enig i at de har de samme arbeidsoppgavene som tidligere, noe som innebærer at minst én av tre i denne gruppen opplever til en viss grad at de har fått nye oppgaver. (Figur 5.8).

Figur 5.9105. Andeler av de som går tilbake til samme stilling som før utdanningen, og som er enige eller helt enige i at de har de samme arbeidsoppgavene, fordelt på fagområde. Tallene i 2025 (N=3133), sammenlignet med kullene 2019–2020 (N=768)

Det er som sagt som ventet både at andelene av de som går tilbake til samme stilling som svarer at de har de samme oppgavene er klart høyere enn for hele utvalget, og at forskjellen mellom fagområdene er mindre. Det er imidlertid mindre ventet at vi ser en nedgang for denne gruppen. Der *flere* nå sier at de står i samme stilling, er det samtidig *færre* av disse som sier at de har de samme arbeidsoppgavene. Nedgangen for hele gruppen er på rundt sju prosentpoeng, og særlig for kandidater innenfor økonomisk-administrative fag og tekniske fag er nedgangen på hele 15 og 13 prosentpoeng fra forrige undersøkelse (Figur 5.8). Unntaket er kreative fag, hvor det er klart større andel som har de samme oppgavene. Deler av denne tendensen skyldes trolig tiden det har gått fra utdanningen ble fullført til undersøkelsen. 2021-kullet svarer klart lavest på at de har de samme arbeidsoppgavene, og øker jo nærmere undersøkelsestidspunktet. Det kan tyde på at det tar noe tid for kandidatene som går tilbake til stillingene sine å ta til seg nye oppgaver på bakgrunn av fagskoleutdanningen.

Det er likevel en nedgang, også når en tar høyde for tid siden undersøkelsen. Noe av denne nedgangen kan være en indikasjon på at en del kandidater opplever mer substansielle utfall av fagskoleutdanningene også innenfor stillingene de kandidatene har, selv om det er for tidlig å konkludere på dette.

Flere som går tilbake til samme stilling opplever positive endringer

Hvis vi ser på endringer i hvorvidt fagskoleutdanningene oppleves å ha gitt kandidatene mer ansvar, selvstendighet eller faglig utfordrende oppgaver, ser vi at det er relativt stabile tall sammenlignet med forrige undersøkelse. Vi finner

imidlertid også her store fagforskjeller. Kandidater fra tekniske fag og samferdselsfag svarer i snitt i langt høyere grad enn kandidatene fra de andre fagområdene at de jobber mer selvstendig, har mer ansvar og fått mer faglig utfordrende oppgaver. Bare kandidater fra kreative fag er på samme nivå som kandidater fra tekniske fag og samferdselsfag når det gjelder selvstendighet spesifikt.

Når vi sammenligner med tallene fra forrige undersøkelse ser vi at kandidatene fra helse- og velferdsfag i høyere grad enn tidligere svarer at de jobber mer selvstendig og har fått mer ansvar enn i forrige undersøkelse, men ligger stabilt lavest av alle gruppene på hvorvidt de har fått mer faglig utfordrende arbeidsoppgaver. Også her er det en tendens til økende gjennomsnitt etter hvor lang tid det er mellom utdanningen og undersøkelsen, men særlig for kandidatene innen helse- og velferdsfagene ser vi i mindre grad denne tendensen, og observerer mer stabile tall (Tabell 5.1).

Tabell 5.1 Gjennomsnitt for opplevd utfall av utdanningen (1 til 5) for hele utvalget, fordelt på fagområde og årskull.

(2021–2024: N=6417-6553, 2019–2020: N=2587-2595) Signifikans for endring mellom undersøkelsene: ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$

	2021–2024			2019–2020		
	Mer selvstendig	Mer ansvar	Mer faglig utfordrende	Mer selvstendig	Mer ansvar	Mer faglig utfordrende
Kreative fag	3,94	3,51	3,48	3,99	3,41	3,58
Øk-adm	3,62	3,46	3,45	3,57	3,36	3,55
Tekniske fag	3,81	4,04*	3,99*	3,83	4,14	4,08
Helse- og velferd	3,75**	3,42**	3,33	3,55	3,25	3,40
Samferdsel	3,93	4,33*	4,12	4,01	4,48	4,20
IT	3,54	3,46	3,68			
Total	3,75	3,67*	3,62*	3,73	3,73	3,76

Det er generelt en viss tendens til at hele utvalget svarer noe lavere på om de jobber mer selvstendig, har mer ansvar eller mer faglig utfordrende oppgaver enn i forrige undersøkelse, men endringene er i hovedsak små og ikke signifikante. En kunne også her antatt at dette var knyttet til at så mange flere forblir i den samme stillingen. Vi har derfor sett på de samme gjennomsnittstallene for bare de som blir stående i samme stilling som de hadde før, og da tegner det seg et annet bilde. To ting er verdt å trekke fram:

For det første observerer vi en ganske stor endring ved økt gjennomsnitt som opplever mer selvstendighet, mer ansvar og mer faglig utfordrende oppgaver – på tvers av nær sagt alle fagområder (Tabell 5.2). Enkelte steder er også endringene fra forrige undersøkelse relativt kraftige og klart signifikante, for eksempel innen tekniske fag som ser en gjennomsnittlig økning for alle tre utfallene. Også innenfor helse- og velferdsfag, er det en økning i gjennomsnittet for selvstendighet og

ansvar. Kandidatene fra de tekniske fagene ser i størst grad ut til å oppleve disse utfallene i økende grad etter hvor lang tid det er siden utdanningen, men for hele utvalget er endringen signifikant uavhengig av kullene, og særlig for kandidatene fra helse- og velferdsfagene er endringen relativt stabil.

For det andre er det enkelte fagforskjeller som er relevante å peke på. Kandidatene fra økonomisk-administrative fag, men særlig kandidater fra IT-fag, ligger markant under gjennomsnittet for hele utvalget – og klart lavere enn noen av fagområdene når vi ser på hele utvalget. Dette tyder på at verdien fagskoleutdanningene har for denne gruppen, er klart lavere når det gjelder selvstendighet, ansvar og faglige utfordringer. Det er snakk om store endringer i tallene også for samferdselsfag, men her er både respondenttallene så lave at vi må være varsomme med å trekke slutninger, og med potensielt store forskjeller mellom underområder.

Tabell 5.2 Gjennomsnitt for opplevd utfall av utdanningen (1 til 5), isolert for gruppen som blir stående i samme stilling som før utdanningen, fordelt på fagområde og årskull.

(2021–2024: N=3083-3131, 2019–2020: N=755-761) Signifikans for endring mellom undersøkelsene: ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$

	2021–2024			2019–2020		
	Mer selvstendig	Mer ansvar	Mer faglig utfordrende	Mer selvstendig	Mer ansvar	Mer faglig utfordrende
Kreative fag	3,92	3,37	3,35	3,52	2,84	3,00
Øk-adm	3,47	3,15*	3,00	3,23	2,77	2,83
Tekniske fag	3,56**	3,59**	3,46**	3,17	3,02	3,07
Helse- og velferd	3,69**	3,30**	3,16	3,40	2,99	3,17
Samferdsel	3,59**	4,11	3,87*	2,38	3,92	2,86
IT	3,10	3,02	3,14			
Total	3,59**	3,33**	3,21*	3,30	2,98	3,09

Nedgang for flere andre utfall av utdanningene

Vi har også sett på hvorvidt kandidatene opplever økt fagkunnskap, økt lønn, tryggere arbeidsforhold, styrkede muligheter på arbeidsmarkedet generelt og om de opplever å være kvalifisert til å drive egen virksomhet. Når vi ser på disse utfallene fra fagskoleutdanningene er det, i motsetning til selvstendighet, ansvar og faglig utfordrende oppgaver, en klarere nedgang i gjennomsnittet fra forrige undersøkelse, både for utvalget under ett og for gruppen som blir stående i samme stilling som de hadde før de startet på utdanningen.

Størst endring er det på spørsmålet om kandidatene har fått økt lønn, og viser en nedgang i gjennomsnittet på alle fagområdene, og særlig innen økonomisk og

administrative fag. Det er ikke særlig overraskende at kandidatene under ett i mindre grad opplever at de får økt lønn med tanke på at færre går over i nye stillinger. Når vi ser isolert på gruppen som hadde jobb før utdanning, men som *ikke* blir værende i samme stilling, ser vi ikke overraskende at det er høyere snitt på spørsmålet om de får høyere lønn. Her er det imidlertid også en klar nedgang fra forrige undersøkelse for alle grupper unntatt økonomisk-administrative fag. Det samme mønsteret finner vi også når vi ser isolert på de som var i jobb innenfor utdanningens fagområde, men som skifter jobb. Det er med andre ord bare kandidater fra økonomiske og administrative fag som i gjennomsnitt svarer at de har fått økt lønn.

Økt fagkunnskap har vært et viktig utfall av fagskoleutdanningene. Det er fremdeles slik at på tross av en moderat nedgang fra forrige undersøkelse er det svært mange av fagskolekandidatene som opplever økt fagkunnskap, og dette målet stikker seg klart frem som særlig høyt.

Tabell 5.3 Gjennomsnitt for opplevd utfall av utdanningen (1 til 5), fordelt på fagområde og årskull.

(2021–2024: N=5820-6682, 2019–2020: N=2376-2678) Signifikans for endring mellom undersøkelsene: ** $p < 0,01$, * $p < 0,05$

	2021–2024				
	Økt fagkunnskap	Økt lønn	Tryggere arbeidsforhold	Styrket mulighetene på arbeidsmarkedet	Kvalifisert til å drive egen virksomhet
Kreative fag	4,41	2,62	2,56	3,46	3,62
Øk-Adm	4,41	3,12**	3,25	3,89	3,07*
Tekniske fag	4,45**	3,79**	3,62	4,36	3,67*
Helse- og velferd	4,50**	3,83*	3,43	3,94*	2,27*
Samferdsel	4,51	4,16	3,71	4,06*	2,54
IT	4,41	3,35	3,35	3,73	3,09
Total	4,45**	3,58**	3,41**	4,01**	3,07**

	2019–2020				
	Økt fagkunnskap	Økt lønn	Tryggere arbeidsforhold	Styrket mulighetene på arbeidsmarkedet	Kvalifisert til å drive egen virksomhet
Kreative fag	4,49	2,89	2,81	3,53	3,66
Øk-Adm	4,45	3,40	3,32	3,84	2,78
Tekniske fag	4,53	4,01	3,70	4,40	3,41
Helse- og velferd	4,67	3,95	3,48	4,03	1,99
Samferdsel	4,56	4,33	3,70	4,23	2,72
IT					
Total	4,56	3,86	3,52	4,13	2,93

I motsatt ende er det kandidater innenfor noen fagområder som i økt grad opplever enkelte utfall. Det er en markant økning i gjennomsnittet blant kandidater

innen økonomisk-administrative fag og helse- og velfersfag som opplever at de er kvalifisert til å drive egen virksomhet. For helse- og velferdsfagene observerer vi denne oppgangen, samtidig som det ligger langt under gjennomsnittet i de andre gruppene og for hele utvalget. Disse kandidatene går i stor grad ut i stillinger i offentlige virksomheter innen skole, barnehage, kommunal og regionale helsetjenester, hvor stillinger og stillingsstrukturer er kraftig organisert og regulert. Snittøkningen her skyldes i liten grad at mange flere har sagt at de er enige eller helt enige i dette, men snarere at flere svarer middelverdien «verken/eller». Innenfor de kreative fagene, hvor en snarere kan tenke at flere går ut i arbeidsmarkedet som selvstendig næringsdrivende eller i freelance er tallene derimot stabilt høye.

5.3 Forventninger og utfall som mål på relevans

Vi har til nå sett på utdanningenes relevans i form av overgang til jobb og utfall i selve arbeidet. En tredje inngang til spørsmålet om relevans er å ikke bare å se på hvorvidt fagskoleutdanningene gir opplevde utfall, men også i hvor stor grad disse samsvarer med motivasjonene kandidatene hadde for å starte på utdanningen. Forventninger er en viktig drivkraft for rekruttering, og speiler hva påtroppende studenter selv ser på som relevant. Samtidig varierer fagskoleutdanningenes funksjon mellom ulike yrkesfelt. Dette gir utslag i ulike utfall, men også at studentene kommer inn med ulike forventninger. Det betyr at de ulike utfallene vi har målt ikke er like viktige for alle studentgruppene, og utfallene bør derfor sees i lys av motivasjonen studentene har. Utdanningenes evne til å svare ut forventningene, men også å tiltrekke seg de studentene som utdanningene er tilpasset, sier noe om hvordan de er orientert mot studentenes opplevde behov.

Varierende og moderat korrelasjon mellom motivasjon og utfall

Vi ser først på hele utvalget, og korrelasjonen mellom motivasjon og utfall. Generelt ser vi ikke veldig sterke korrelasjoner mellom hvorvidt kandidatene uttrykker motivasjon innenfor enkelte områder, og hvorvidt de opplever ulike utfall. (Tabell 5.4) Sterkest korrelasjon finner vi i motivasjon og utfall for at de ønsker seg og blir kvalifisert til en høyere stilling, og får mer selvstendige oppgaver og mer ansvar. Interessant i så måte er at motivasjonen om mer selvstendige oppgaver og økt ansvar korrelerer i moderat eller nær moderat grad både innbyrdes og med hvorvidt kandidatene opplever seg kvalifisert til høyere stilling. Dette understøtter inntrykket av fagskoleutdanningene som kvalifisering til mer avanserte oppgaver og stillinger, og at de med denne motivasjonen som i størst grad opplever samsvar med utfallet. Her er det imidlertid fagforskjeller som vi skal komme tilbake til.

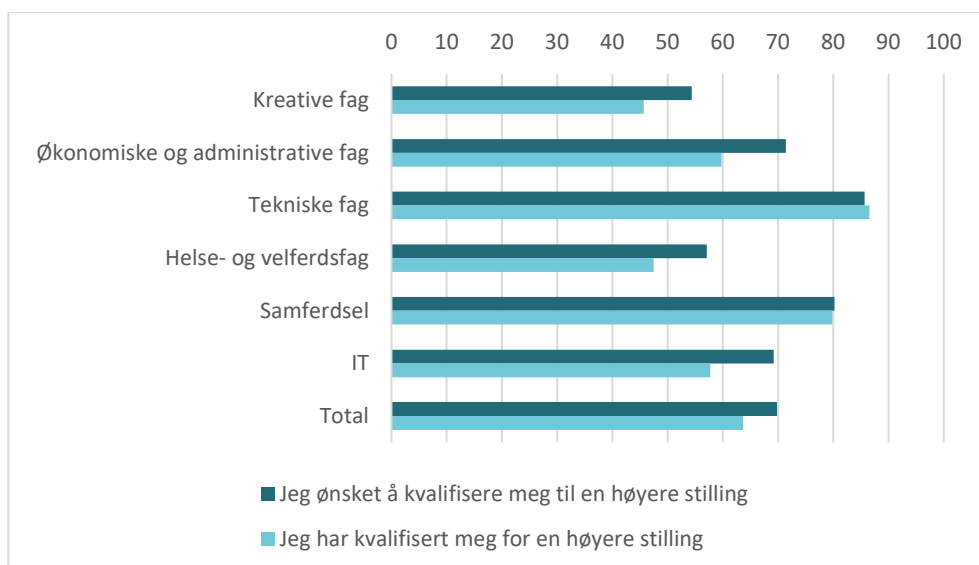
Motivasjonen om økt fagkunnskap korrelerer derimot ikke veldig sterkt med noen av utfallene, og også moderat med hvorvidt kandidatene opplever at de

faktisk fikk økt fagkunnskap. Tilsvarende er motivasjonen om økt lønn i svært liten grad korrelert med hvorvidt kandidatene opplever utfall som økt fagkunnskap, selvstendige oppgaver, mer ansvar eller bedre muligheter på arbeidsmarkedet. Og bare i begrenset grad korrelerer dette med opplevelsen av å være kvalifisert for høyere stilling eller å faktisk få høyere lønn.

Tabell 5.4 Korrelasjon mellom speilede spørsmål om motivasjon (1 til 5) og utfall (1 til 5). Skalaen går fra -1 til 1, hvor 0 er et uttrykk for at det ikke er noen korrelasjon mellom variablene, negative tall indikerer en negativ korrelasjon og positive tall indikerer en positiv korrelasjon.

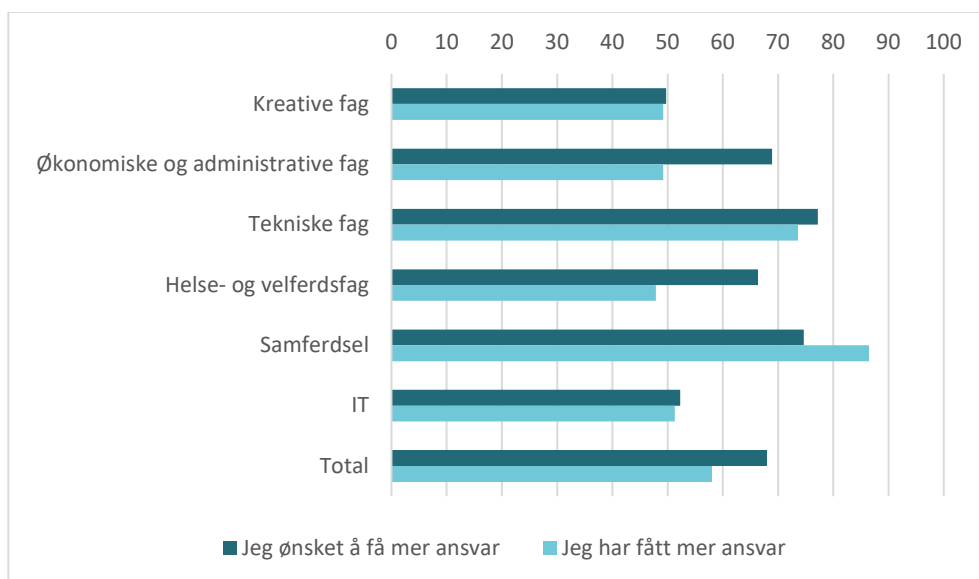
Motivasjon	Økt fag-kunnskap	Høyere stilling	Mer selvstendige oppgaver	Mer ansvar	Økt lønn	Styrke mulighetene
Utfall						
Økt fag-kunnskap	0,2138	0,1426	0,2307	0,197	0,141	0,2268
Høyere stilling	0,1453	0,3949	0,2462	0,3142	0,2249	0,2535
Mer selvstendige oppgaver	0,1512	0,2019	0,3677	0,3308	0,1573	0,1815
Mer ansvar	0,1353	0,2815	0,3028	0,3694	0,1828	0,1751
Økt lønn	0,0863	0,1485	0,1635	0,1874	0,2986	0,1283
Styrke mulighetene	0,1341	0,1859	0,177	0,2003	0,1671	0,2603

Hvis vi ser på samsvaret mellom enkelte motivasjoner og utfall, fordelt på fagområdene ser vi også klare mønstre. For det første ser vi på hvorvidt det er god sammenheng mellom motivasjonen om høyere stilling og om kandidatene faktisk opplever at de blir kvalifisert til høyere stilling. Som vi ser av Figur 5.9 er sammenfallet mellom motivasjon og utfall om høyere stilling veldig kraftig for tekniske fag og samferdselsfag. Det bekrefter et velkjent, men svært viktig trekk hvor disse fagområdene har innarbeidet høyere yrkesfaglig utdanning i sine sektorer på en slik måte at de både kan forvente og faktisk får høyere stillinger. Økonomisk-administrative fag, IT og helse- og velferdsfag har større gap, men særlig de to merkantile fagområdene har relativt høye andeler som ønsker høyere stillinger.

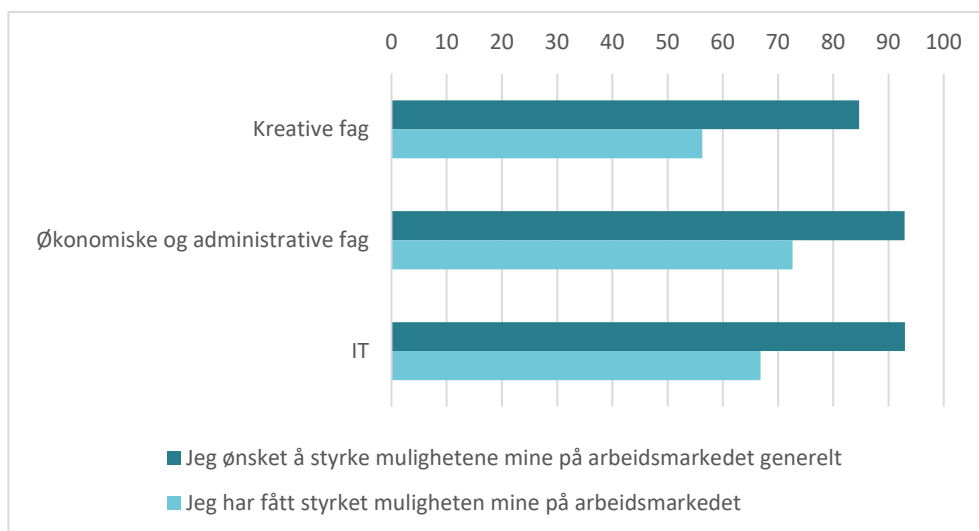
Figur 5.11 Andeler som svarer at de er enige eller helt enige i påstander om motivasjon og utfall av utdanningen, fordelt på fagområde. (N=6756)

Relativt store andeler av kandidatene fra økonomisk-administrative fag og helse- og velferdsfag har motivasjon om mer ansvar, men det er stor avstand til andelene som er enige eller helt enige i at de faktisk får det (Figur 5.9). Det er lignende, men litt mer moderate tendenser for de som er enige eller helt enige i at de ønsker seg mer selvstendige oppgaver. Et annet interessant trekk knyttet til særlig helse- og velferdsfag spesielt er at relativt lave andeler oppgir mindre fysisk belastende oppgaver som motivasjon for utdanningen (32 prosent, mot 42 for hele utvalget), og det er bare 17 prosent som sier de har fått det. Det er lite trolig at det er så mange færre innen helse- og velferdsfag ikke har et ønske om mindre fysisk belastende oppgaver, men at motivasjonen snarere speiler hva disse gruppene anser som et realistisk utfall, noe som understøttes av de lave andelene som faktisk opplever dette.

Figur 5.12 Andeler som svarer at de er enige eller helt enige i påstander om motivasjon og utfall av utdanningen, fordelt på fagområde. (N=6456)

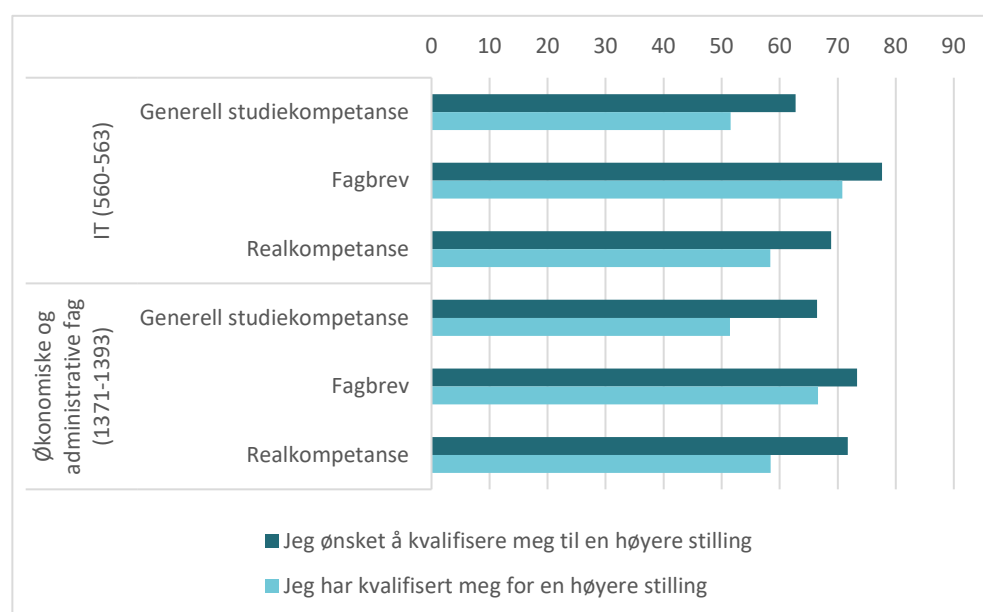
Avslutningsvis kan vi også peke på at de kreative, økonomisk-administrative og IT-fagene også skiller seg ut ved at de har høye andeler som ønsker å styrke mulighetene på arbeidsmarkedet generelt, altså ikke knyttet til enkeltvirksomheter, stillinger eller bransjer, men hvor det er relativt store avstander til andelene som faktisk opplever styrkede muligheter. Dette er alle grunnutdanninger som i liten grad bygger på fag- og yrkesopplæring, og retter seg mot liberale arbeidsmarkeder (Figur 5.10).

Figur 5.13 Andeler som svarer at de er enige eller helt enige i påstander om motivasjon og utfall av utdanningen, fordelt på fagområde. (N=6682)

Innen de økonomiske og administrative fagene og IT er det en relativt blandet studentgruppe, og særlig sammensatt er det når vi ser på om studentene kommer

inn med en yrkesfaglig bakgrunn eller med studiespesialiserende. Andelen med fagbrev som opptaksgrunnlag er 27 prosent innen IT og 43 prosent i økonomiske og administrative fag. En kan anta at dette er grupper som har ulik motivasjon og forutsetninger for å gå inn i fagskoleutdanningene. En kunne se for seg at de som kommer inn med yrkesfaglig bakgrunn går inn i økonomiske og administrative utdanninger som en videreutdanning. Når vi sorterer på opptaksgrunnlag for disse to gruppene ser vi relativt liten forskjell, med unntak av på motivasjonen og opplevelsen av å kvalifisere seg til en høyere stilling. Når vi sorterer på opptaksgrunnlag for disse to gruppene ser vi relativt liten forskjell, med unntak av at de med fagbrev, særlig innen IT, i større grad er motivert for og opplever ha kvalifisert seg til en høyere stilling.

Figur 5.14 Andeler innen IT-fag og økonomiske og administrative fag som svarer at de er enige eller helt enige i at de har ønsket og oppnådd å kvalifisere seg til en høyere stilling, fordelt på fagområde. (N: 560-563, 1371-1393)

Særlig når det gjelder opplevelsen av å ha kvalifisert seg for en høyere stilling skiller det hele 19 og 15 prosentpoeng mellom de med fagbrev og de med generell studiekompetanse i henholdsvis IT og økonomiske og administrative fag. Tross en del klare forskjeller kan vi dermed ikke slå fast at de med fagbrev, særlig innen IT, men også økonomiske og administrative fag, på dette området ligner på kandidater innen tekniske fag.

Betydning av innfridde og ikke-innfridde forventninger

Vi har i denne delen forsøkt å se på utfallene fra fagskoleutdanningene i lys av hvilke motivasjoner kandidatene oppgir for å ha startet på utdanningen. Antagelsen er at individene starter på en utdanning med en motivasjon som både spiller

hva de ønsker, men også hva de ser på som realistisk for utdanning og som har tilknytning til det yrkesfeltet de kommer fra. Vi så, ikke overraskende, at det er en sammenheng mellom motivasjon og opplevd utfall, men at det er en viss tendens til at en lavere andel opplever at de har fått det utfallet de var motivert utfra.

Vi så også at det er store forskjeller mellom fagområdene både når det gjelder motivasjon og utfall. Det understøtter hypotesen om at fagskoleutdanningene spiller ulike roller i de yrkesfeltene de utdanner til. Det støtter også opp under en antagelse om at motivasjonen kandidatene oppgir å ha hatt også er et uttrykk for forventninger. Det har dermed begrenset verdi å sammenligne utfallene på tvers av hele utvalget. Vi har derfor sett nærmere på i hvilken grad samsvaret mellom motivasjon og utfall har betydning for kandidatene. Dette har vi gjort ved å vise sammenhengen mellom hvorvidt kandidatene har fått innfridd forventningene sine og hvor tilfredse de er med utdanningen under ett, slik at dette kan tolkes som et visst uttrykk for *opplevd relevans* av utdanningene

I undersøkelsen har vi spurt om både ulike motivasjoner for å begynne på fagskoleutdanningene og utfall av utdanningen kandidatene har opplevd. Videre har vi speilet disse slik at vi spør om i hvilken grad kandidaten har motivasjon og opplevd utfall av det samme. For eksempel har vi spurt om økt lønn var en motivasjon for å begynne på utdanningen, og deretter hvorvidt de opplevde økt lønn. Graden av samsvar mellom disse sier noe om innfrielse av forventninger. Det tar derfor høyde for i hvilken grad det var en motivasjon å få høyere lønn i utgangspunktet, og dermed for fagområdeforskjeller. Dersom kandidaten i høy grad oppgir økt lønn som en motivasjon, men svarer lavt på om vedkommende har fått økt lønn ser vi på det som en underinnfrielse av forventninger.

Vi har brukt elleve speilede variabler som grunnlag for å kartlegge innfrielse av forventninger: «Jeg ønsket ...» og «Jeg har fått ...»

1. økt fagkunnskap/faglig utvikling
2. kvalifisering til høyere stilling
3. å lære et fagområde eller yrke
4. omskolering til nytt fagområde/yrke
5. faglig mer selvstendige oppgaver
6. mer ansvar
7. arbeidsoppgaver som var mindre fysisk belastende
8. økt lønn
9. å trygge arbeidsforholdet kandidaten er i
10. styrkede muligheter på arbeidsmarkedet generelt
11. kvalifisering til å drive egen virksomhet

Vi har brukt tre mål:

- *Gjennomsnittlig motivasjon* er et uttrykk for det generelle motivasjonsnivået, og hviler på antagelsen om at høy grad av motivasjon, uavhengig av typen, gir økt tilfredshet.
- *Overinnfrielse* er uttrykk for om kandidaten i *høyere* grad opplever et utfall enn nivået på motivasjon.
- *Underinnfrielse* er uttrykk for om kandidaten i *lavere* grad opplever et utfall enn nivået på motivasjonen.

Fordi det er stor forskjell på fagområdene, og fordi ting som utdanningsform og hvorvidt de går over i, eller forblir, i en jobb innenfor fagområdet, kan ha stor innvirkning på den overordnede tilfredsheten har vi satt dette inn i en regresjonsmodell, hvor vi har kontrollert for noen av de sentrale variablene (se Vedlegg for fullstendig analyse).

Resultatene av analysen viser at særlig underinnfrielse, det vil si at en går inn i utdanningen med høyere forventning for et utfall enn det reelle utfallet kandidaten opplever, har en *kraftig, negativ* sammenheng (-0,8) med den overordnede tilfredsheten. Overinnfrielse, altså om en oppnår høyere reelt utfall enn forventningen, har en positiv, men mer moderat sammenheng (0,53) med tilfredshet. (se også vedlegget for forklaring på koeffisientene).

Det er i seg selv ikke veldig overraskende at uinnfridde forventninger teller negativt, og omvendt for overinnfrielse. Det som er påfallende er at størrelsen på sammenhengen er så kraftig, og langt overgår alle andre variabler vi har inkludert i modellen. Dette indikerer at samsvaret mellom forventninger og utfall for kandidatene har stor betydning, og større enn arbeidsmarkedsutfallet, forstått som overgang til ny eller samme jobb, så langt denne modellen lar oss måle dette.

En annen ting som er verdt å påpeke er at selv når vi inkluderer fagområdene som egen variabel, og om vi inkluderer kandidatenes vurdering av hvorvidt utdanningen samsvarer med arbeidsoppgavene, så endres dette mønsteret lite. Det med andre ord som både statistisk signifikant og framstår som robust på tvers av ulike modeller.

Hvorvidt det er sammenheng mellom motivasjon og utfall, men særlig hvorvidt dette har sammenheng med hvordan kandidatene vurderer utdanningen sett under ett, gir et visst bilde av hvor godt fagskoleutdanningene klarer å innfri forventningene som er forankret i disse yrkesfeltene. Særlig gir det et bilde på hvor viktig dette er for de som starter og avslutter utdanningene, og hvor negativt de vurderer det når de ikke innfris. Vi skal være varsomme med å trekke for bastante slutninger basert på dette, og særlig på hvor nøyaktig modellen måler sammenhengen. Det er også ikke urimelig å forvente at hvorvidt kandidaten er fornøyd med utdanningen, samt opplevelsen av et visst utfall, til en viss grad kan påvirke hvordan

kandidaten forstår sin egen motivasjon. Samtidig er sammenhengen sterk, noe som er et argument for at graden av innfrielse i seg selv kan ha stor betydning for kandidatene, og at det er rimelig å tolke dette i lys av om utdanningene er relevante i bred forstand.

5.4 Oppsummering

Analysene i dette kapittelet har fokusert på utdanningenes relevans i bred forstand. Vi har sett på hvorvidt kandidatene opplever å få eller forbli i jobb innenfor fagområdet, og sammenlignet dette på tvers av fagområdene og med forrige undersøkelse. Vi har også sett på andre utfallsmål som i mindre grad handler om arbeidsmarkedsutfall, og mer om endringer som blant annet gjelder arbeid, oppgaver og ansvar, lønn, fagkunnskap og muligheter i arbeidsmarkedet. Vi har også sett på forholdet mellom motivasjonen kandidatene oppgir å ha for å begynne på utdanningen, og i hvilken grad de opplever dette utfallet fra utdanningen.

Den mest sentrale endringen i denne undersøkelsen er imidlertid at samtidig som det er en moderat nedgang i andelen kandidater som jobber innenfor fagområdet utdanningen retter seg mot i forhold til forrige kandidatundersøkelse, er det en større økning i andelen som forblir i samme stilling som de hadde før de begynte på utdanningen..

Når det gjelder utfall i arbeidet ser vi en generell nedgang i hvilken grad kandidatene opplever endringer i arbeidet sitt, for eksempel en klar nedgang i om kandidatene svarer at de får økt lønn. Tilsvarende ser vi en nedgang i hele utvalget som svarer at de har fått nye arbeidsoppgaver.

Blant dem som blir stående i samme stilling observerer vi imidlertid en *høyere* andeler enn tidligere som får nye arbeidsoppgaver. For gruppen som blir stående i samme stilling observerer vi også at kandidatene innen flere av fagområdene i høyere grad svarer at de jobber mer selvstendig, har fått mer ansvar og mer faglig utfordrende oppgaver. Det er ikke uventet at personer som blir stående i samme stilling etter endt utdanning tar til seg nye oppgaver innenfor stillingens område, men det står i kontrast til en relativ nedgang i forhold til tidligere blant de som bytter jobb etter endt utdanning.

Avslutningsvis har vi fokusert på forholdet mellom motivasjoner kandidatene hadde for å begynne på utdanningene, og det utfallet de opplever. Vi har dokumentert at det er særlig ønsket om mer ansvar, mer selvstendige oppgaver og høyere stilling som i størst grad korrelerer med utfallet. Vi har også sett på hvorvidt over eller underinnfrielse av forventninger er knyttet til den overordnede vurderingen av utdanningen, og finner at de korrelerer markant med tilfredsheten med utdanningen, og at særlig underinnfrielse har en kraftig negativ sammenheng med graden av tilfredshet. Det illustrerer betydningen av forholdet mellom

forventningene kandidatene går inn i utdanningen med, og den rollen fagskolene spiller for utfallet.

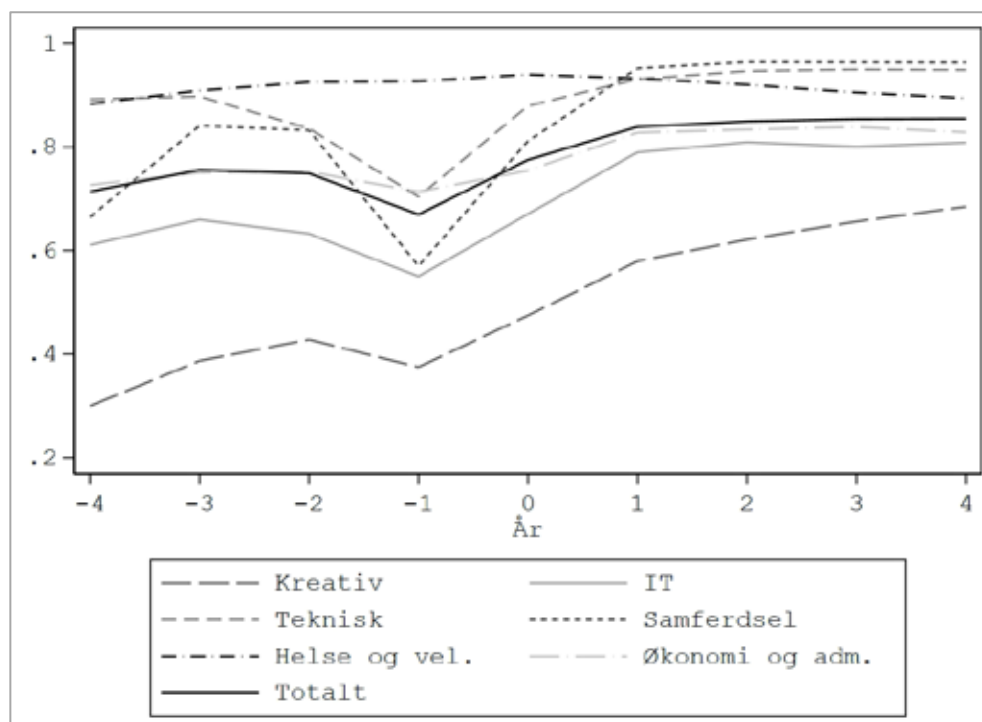
6 Endringer i sysselsetting og lønn over tid

I dette kapittelet presenterer vi analyser basert på registerdata som gir innsikt i utviklingen i fagskolepopulasjonen over tid, samt hvordan kandidatene gjør det i arbeidsmarkedet før, under og etter endt utdanning. Målet er å bidra til økt forståelse av dynamikken i arbeidsmarkedsutfall etter fullført fagskoleutdanning, og hvordan utdanningene kan påvirke både kandidatenes inntektsutvikling og deltakelse i arbeidslivet.

En særlig styrke ved registerdata er at vi kan følge alle som har gjennomført en fagskoleutdanning både i årene før, under og etter utdanningen. Dataene gir mulighet til å etablere tidsserier og se på utviklingstrekk i både studentmassen og kandidatenes tilpasning til arbeidsmarkedet på tvers av for eksempel utdanningskategorier. Samtidig har registerdata noen begrensninger: inntektsopplysninger er tilgjengelige fram til og med 2023. Det innebærer at de nyeste kullene ikke kan følges like langt fram i tid som de som har fullført utdanningen tidligere. I analysene fokuserer vi hovedsakelig på kohortene som har studert ved en fagskole i perioden fra 2008 til 2023.

Analysene i kapittelet gir dermed et bilde av både langsiktige trender i rekruttering til fagskoleutdanning og i tillegg et bilde på de mer umiddelbare effektene utdanningen ser ut til å ha på kandidatenes arbeidsmarkedstilknytning.

6.1 Fagskoleutdanningens påvirkning på arbeidsmarkedsdeltakelse

Figur 6.1 Utvikling i arbeidsmarkedsdeltakelse rundt fullføring av studier på tvers av utdanningskategorier

Figur 6.1 viser utviklingen i arbeidsmarkedsdeltakelse før, under og etter fullføring av fagskoleutdanning for studenter som fullførte i perioden fra 2008 til 2023. År 0 representerer fullføringsåret for fagskoleutdanningen, mens -1 til -4 viser årene før fullført utdanning, og 1 til 4 viser årene etter. Linjene viser andelen studenter med arbeidsinntekt over 1G på tvers av de ulike utdanningskategoriene.¹³¹⁴

Et gjennomgående trekk er at mange fagskolestudenter kombinerer utdanning med arbeid, og at arbeidsmarkedsdeltakelsen derfor ligger høyt selv i årene før og under studiene. Samtidig er det tydelige forskjeller mellom utdanningskategoriene. For studenter i samferdselsfag ser vi en markant nedgang i arbeidsmarkedsdeltakelsen i årene frem mot fullføring, noe som indikerer at en andel av studentene trekker seg midlertidig ut av arbeidslivet for å konsentrere seg om studiene. Etter fullføring øker deltakelsen igjen, og studentene reetablerer seg i arbeidsmarkedet.

¹³ I økonomi- og administrasjonsfag er det ofte vanlig å sette målet på arbeidsmarkedsdeltakelse en del over 1 krone for å unngå at personer med veldig lav inntekt eller strøjobber registreres som i arbeid.

¹⁴ I figurer som inneholder en linje for *Totalt* inngår studier fra utdanningskategorien *Annet*

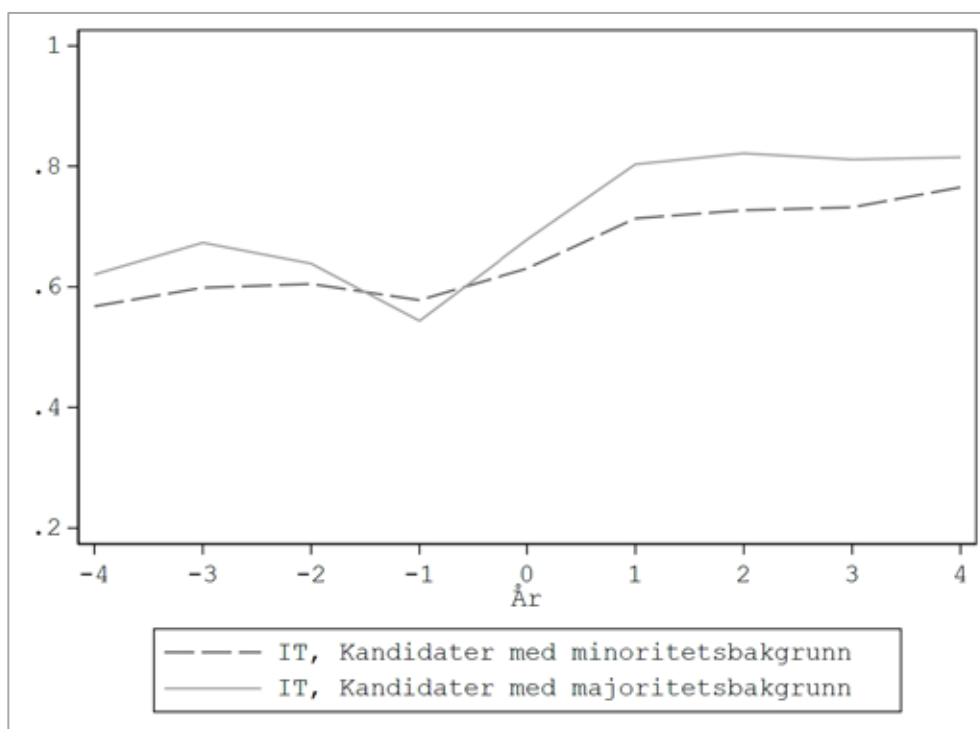
Studenter i kreative fag skiller seg ut med gjennomgående lav arbeidsmarkedsdeltakelse, både før, under og etter studiene. Selv om vi ser en økning gjennom hele studieforløpet, forblir nivået for denne gruppen av studenter lavere enn i de øvrige fagområdene. Dette henger trolig sammen med at kreative fag rekrutterer yngre studenter, som i mindre grad har etablert seg i arbeidslivet før de starter på fagskolen. I tillegg henger det også sammen med at fagområdet er preget av en langsom og vanskelig inngang inn i arbeidslivet (Høst mfl., 2023).

Helse- og velferdsfag har på sin side svært høy arbeidsmarkedsdeltakelse i årene før og under studiene. Det som imidlertid skiller denne gruppen fra de øvrige, er at deltakelsen synker litt etter fullføring. Dette kan henge sammen med den relativt høye gjennomsnittsalderen blant studentene i helse- og velferdsfag, og at noen av dem avslutter eller trapper ned yrkesaktiviteten i årene etter endt utdanning.

Innen tekniske og økonomisk-administrative fag ser vi et mønster der arbeidsmarkedsdeltakelsen reduseres noe i årene før og under studiene, men stiger igjen etter fullføring. For begge kategorier ligger deltakelsen høyere etter fullført utdanning enn før oppstart. Dette kan tolkes som et tegn på at fagskolen bidrar til å styrke tilknytningen til arbeidslivet, og at utdanningen fungerer som et springbrett for noen grupper som hadde redusert sin yrkesaktivitet under studiene.

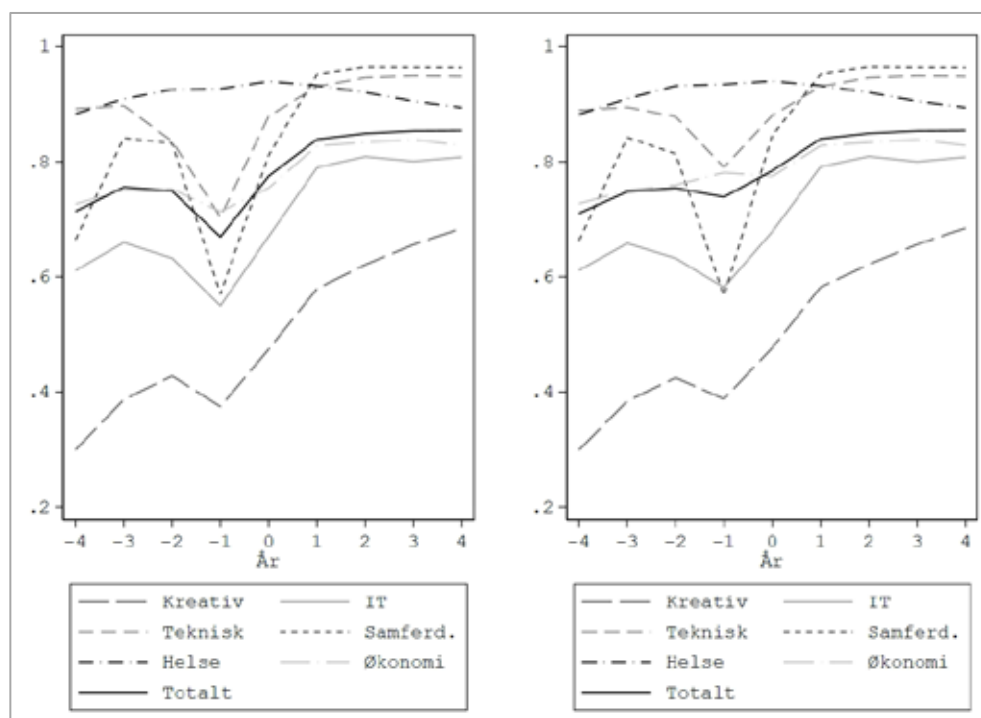
IT skiller seg fra flere tradisjonelle fag ved å ha lavere arbeidsmarkedsdeltakelse både før, under og etter studiene. Selv fire år etter fullført utdanning er andelen i arbeid lavere enn i de fleste andre fag. En viktig forklaring kan være sammensetningen av studentmassen. IT har mange studenter med innvandrerbakgrunn, en gruppe som generelt har lavere deltakelse i arbeidslivet.

I Figur 6.2 ser vi også at arbeidsmarkedsdeltakelsen utvikler seg forskjellig for ulike studenter innad i IT-utdanningen. Studenter med innvandrerbakgrunn er sjeldnere i jobb før studiestart, de har en høyere arbeidsmarkedsdeltakelse under studiene, men øker deltakelsen langsommere etter fullført utdanning og ender i gjennomsnitt på et lavere nivå enn øvrige studenter. Denne utviklingen kan henge sammen med svakere tilknytning til arbeidsmarkedet før studiene, mindre nettverk, språkutfordringer, eller at utdanningen for noen er et første steg inn i det norske arbeidsmarkedet. Det kan også være at en større andel tar IT-utdanningen uten samtidig *relevant* arbeidserfaring, noe som gjør etableringen i arbeidslivet mer tidkrevende. Samlet ser vi at kandidater fra IT-utdanning har et annet tilpasningsmønster til arbeidsmarkedet enn studenter i mer etablerte fag, hvor en veldig høy andel allerede er i jobb ved studiestart.

Figur 6.2 Utvikling i arbeidsmarkedsdeltakelse rundt fullføring av studier på tvers av grupper innad i IT-studier

Samlet sett tyder analysen på at fagskoleutdanningene i stor grad tilrettelegger for at studentene kan kombinere utdanning med arbeid, men at mønstrene varierer noe mellom fagområdene. For noen grupper, som innen tekniske og økonomisk-administrative fag, ser utdanningen ut til å ha en positiv effekt på arbeidsmarkedsdeltakelsen. For andre, som helse- og velferdsfag, kan utviklingen være mer preget av studentenes aldersprofil og livsfase enn av utdanningen i seg selv.

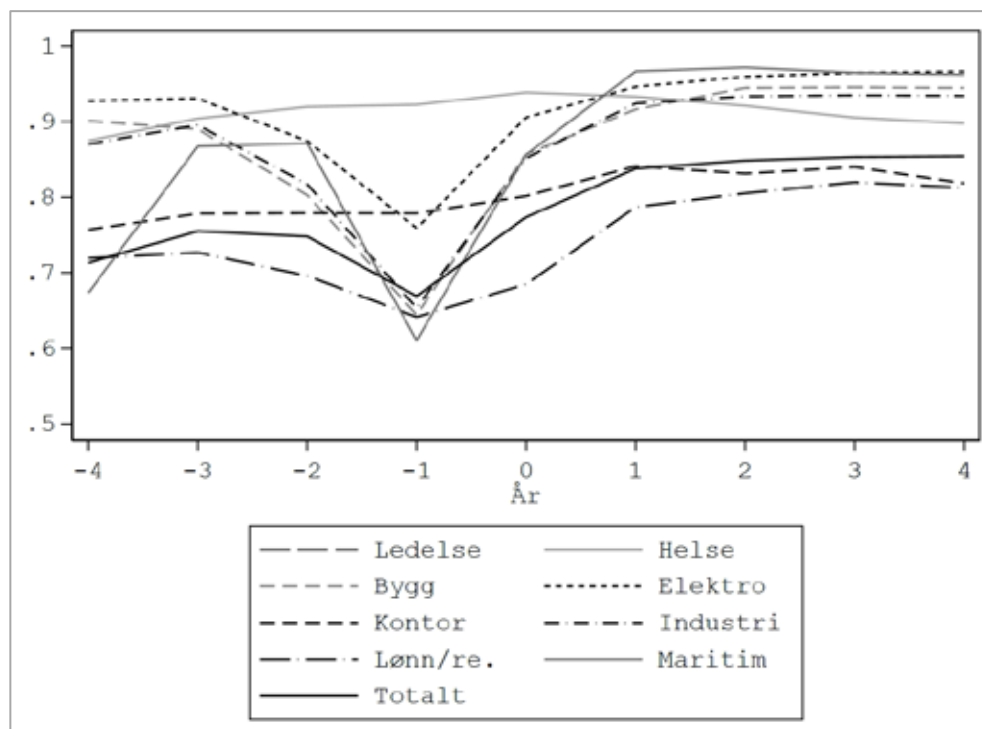
Figur 6.3 Utvikling i arbeidsmarkedsdeltakelse rundt fullføring av studier på tvers av utdanningskategorier. Til venstre ser man utviklingen for alle kohortene som fullførte mellom 2008–2023, mens til høyre ser man utviklingen for de som fullførte i perioden fra 2019–2023, der inntekter er observert frem til og med 2022.

Arbeidsmarkedsdeltakelsen for kandidatene som fullførte i perioden 2019–2023 ligger slående tett opp mot mønsteret vi ser når vi slår sammen alle kohortene 2008–2023. Vi observerer arbeidsmarkedsutfallene deres fra 2005–2022, noe som gjør at, for eksempel, 2023-kohorten av studenter ikke bidrar til statistikken som observeres etter endte studier. På tvers av utdanningskategorier følger nivåer og forløp hverandre tett. De ulike fagene ligger på samme nivå relativt til hverandre, og den samlede linjen («Totalt») avviker bare marginalt mellom periodene. Om noe ser det ut til at studenter i dag i større grad kombinerer arbeid og utdanning enn det de gjorde tilbake i tid.

Figur 6.3 er interessant fordi man kunne ventet at bildet ville endre seg når utdanningene skaleres opp, slik vi har sett for fagskolene. En rask økning i antall studenter kan i teorien gi “metnings-effekter”, da det er flere nyutdannede som konkurrerer om de samme jobbene. I våre tall ser vi foreløpig ikke tegn til et slikt brudd, og arbeidsmarkedsdeltakelsen holder seg på omtrent samme nivå og følger samme trend innad i utdanningskategorier rundt fullføringsåret. Mulige forklaringer er at etterspørselen i relevante næringer har vokst i takt med tilbudet, at opptaks- og studieinnhold er tett på arbeidslivets behov og at programmene fortsatt gir høy sysselsettingsrelevans. I tillegg kommer at denne registerdataundersøkelsen ikke fanger opp endringer i overgang til nye jobber for de som allerede er i jobb. Hovedbildet viser altså en robust arbeidsmarkedsintegrering, også i en

periode med kraftig oppskalering, snarere enn et kapasitetssjokk som svekker arbeidsmarkedsdeltakelsen etter endt utdanning.

6.1.1 Utvikling i arbeidsmarkedsdeltakelse på tvers av utdanningstyper

Figur 6.4 Utvikling i arbeidsmarkedsdeltakelse rundt fullføring av studier på tvers av de mest vanlige utdanningstypene

Når vi ser på arbeidsmarkedsdeltakelsen etter utdanningstyper, blir variasjonene tydeligere enn når vi grupperer på brede kategorier. De fleste utdanningstyper har høy deltakelse både før, under og etter utdanningen, men dynamikken varierer betydelig.

Helse skiller seg ut med svært høy arbeidsmarkedsdeltakelse gjennom hele løpet. Studentene kombinerer i stor grad jobb og utdanning, noe som gjenspeiler den vedvarende etterspørselen etter arbeidskraft i helse- og omsorgssektoren.

Innen elektro/energi er deltakelsen også høy. Likevel ser vi at en del studenter går fra å tjene over til under 1 G underveis, slik at deltakelsen faller fra 93 prosent til et bunnpunkt på 76 prosent året før fullføring. Etter dette tar deltakelsen seg opp igjen, og etter endt utdanning ligger nivået høyere enn tre år før studiestart. Fire år etter fullføring tjener 97 prosent mer enn 1 G.

Bygg og industri/kjemi viser et lignende mønster som elektro/energi, men studentene trekker seg i noe større grad ut av arbeidsmarkedet under studiene. I bygg

og anlegg er deltakelsen 90 prosent fire år før studiestart. Deretter faller den til 64 prosent underveis, og stiger til om lag 95 prosent to år etter fullføring. I tillegg ser vi at både bygg og anlegg og industri/kjemi har svært høy deltakelse etter endte studier, og den er også høyere enn nivået studentene hadde før studiestart.

Maritim-dekk skiller seg også litt fra de øvrige utdanningstypene. Her er arbeidsmarkedsdeltakelsen svært lav rett før fullføring, men øker kraftig etterpå. Dette gjenspeiler utdanningsstrukturen hvor lange praksisperioder og opplæring til sjøs kanskje ikke alltid gir registrert arbeidsinntekt. Det kan også skyldes et arbeidsmarked preget av høy etterspørsel etter sertifisert maritim kompetanse. Kandidatene går ofte direkte inn i offiserstillinger med høy stillingsandel og gode arbeidsvilkår.

Kontor- og lønn/regnskapsutdanningene viser en jevn utvikling i arbeidsmarkedsdeltakelsen, med relativt små endringer rundt fullføring. Dette skiller seg fra mer konjunkturutsatte eller spesialiserte utdanningstyper, hvor vi ser tydelige hopp i deltakelsen etter endt utdanning. Den stabile utviklingen gjenspeiler et arbeidsmarked der kandidatene ofte kan fortsette i eksisterende stillinger eller ha annet arbeid underveis i studiene. Overgangen fra utdanning til jobb blir dermed mer gradvis, og lønns- og karriereutviklingen følger gjerne et langsommere forløp. En mulig forklaring er at kontor- og regnskapsfag åpner dørene til et bredt spekter av stillinger på tvers av sektorer, men i mindre grad leder direkte til de store lønnshoppene eller statusendringene vi ser i mer spesialiserte fagfelt som maritime eller tekniske utdanninger.

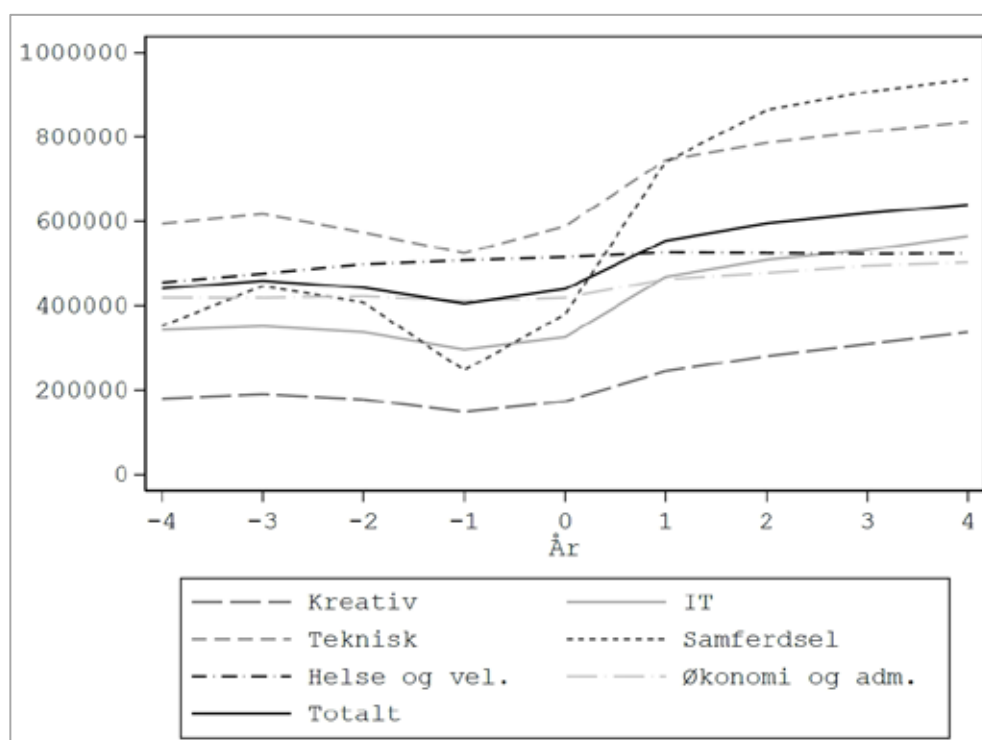
Samlet sett viser analysene at ulike utdanningstyper reflekterer ulike samfunnsmessige behov og dynamikker. Helse og elektro/energi har stabil og høy arbeidsdeltakelse drevet av strukturell etterspørsel, mens utviklingen innen maritim-dekk illustrerer hvordan spesialiserte utdanninger kan gi en brå overgang til godt betalte nøkkelposisjoner i arbeidslivet. Dermed fungerer fagskolen både som en vei for å kombinere arbeid og utdanning, og som et vendepunkt inn i nye karrierer i bransjer med stort behov for kompetanse.

6.2 Fagskoleutdanningens påvirkning på arbeidsinntekt

Videre skal vi studere inntektsutviklingen til fagskolekandidatene. I Figur 6.5 viser vi utviklingen i gjennomsnittlig arbeidsinntekt før, under og etter fullføring av fagskoleutdanning for kandidater som fullførte i perioden 2008–2023. År 0 representerer fullføringsåret, og her er alle inntekter justert til 2024-nivå ved hjelp av utviklingen i grunnbeløpet i folketrygden. I inntektsanalysene studerer vi også de som har arbeidsinntekter større enn null kroner, og på den måten gjenspeiler de observerte endringene i inntekt utviklingen i reallønnen til studentene.

For fagskolestudentene som helhet er inntektsnivået relativt stabilt frem til fullføringen, men med en svak nedgang i årene rett før. Etter endt utdanning stiger gjennomsnittsinntekten tydelig, noe som indikerer at mange kandidater får en reallønnsvekst etter endt utdanning. Bak dette gjennomsnittet skjuler det seg imidlertid store variasjoner mellom de ulike utdanningskategoriene.

Innen tekniske fag ligger kandidatene på et relativt høyt inntektsnivå allerede før studiene, men opplever likevel en markant økning etter fullføring. Dette reflekterer både at tekniske fag i stor grad bygger videre på fagbrev, og dermed rekrutterer kandidater som allerede har en yrkeskarriere, og at det i perioden har vært en høy etterspørsel etter teknisk kompetanse i arbeidsmarkedet, særlig innen bygg, elektro og IT.

Figur 6.5 Utvikling i arbeidsinntekt rundt fullføring av studier på tvers av fagskolekategorier

For studenter i IT ligger arbeidsinntekten gjennomgående under gjennomsnittet, både før, under og de første årene etter fullført fagskoleutdanning. Samtidig er inntektsutviklingen tydelig oppover rundt fullføringstidspunktet, med en jevn og markert vekst i årene etter endt utdanning.

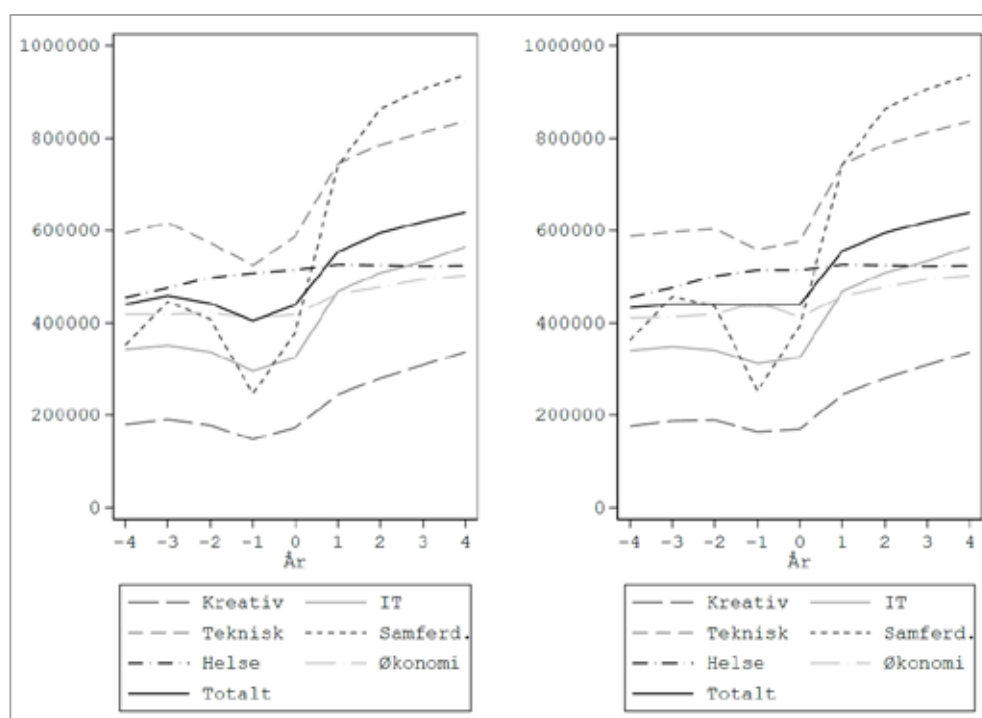
Samferdselsfagene skiller seg ut ved å ha den mest dramatiske utviklingen. Her ser vi et kraftig fall i inntekten i årene før fullføring, etterfulgt av en sterk økning etter endt utdanning. Den gjennomsnittlige inntekten til studentene mer enn doubles de første årene etter endt utdanning. Dette samsvarer med at en del studenter trekker seg helt eller delvis ut av arbeidsmarkedet mens de studerer, for deretter

å gå inn i godt betalte jobber i for eksempel maritim sektor, som har hatt høy etterspørsel etter sertifisert personell og konkurransedyktige lønninger.

Helse- og velferdsfag skiller seg fra de øvrige utdanningskategoriene ved at inntektsutviklingen er relativt flat. Dette henger sammen med at lønnsøkninger i stor grad er tariffbestemt. Samtidig preges sektoren av både vedvarende arbeidskraftmangel og høy forekomst av deltidsarbeid og varierende stillingsprosent. Den observerte nedgangen i arbeidsmarkedsdeltakelse etter fullføring (jf. Figur 3.5) kan også bidra til å forklare hvorfor inntektsnivået ikke stiger videre i årene etter utdanningen. Trolig er det de eldste studentene vi ikke fanger opp med positive arbeidsinntekter fem år etter fullføring, og dette er trolig den gruppen som, dersom de hadde fortsatt i arbeid, ville hatt de høyeste inntektene.

Innen økonomisk-administrative fag er det en moderat inntektsvekst etter fullføring, men nivået er lavere enn i de tekniske fagene og samferdselsfagene. Dette kan henge sammen med at fagområdet i større grad rekrutterer yngre studenter uten lang arbeidserfaring, og at arbeidsmarkedet for økonomi- og administrasjonskompetanse er mer variert og konkurranseutsatt. Kreative fag har gjennomgående det laveste inntektsnivået både før og etter fullføring. Selv om vi ser en svak økning etter endte studier i kreative fag, forblir ulikheten til de øvrige fagområdene betydelig.

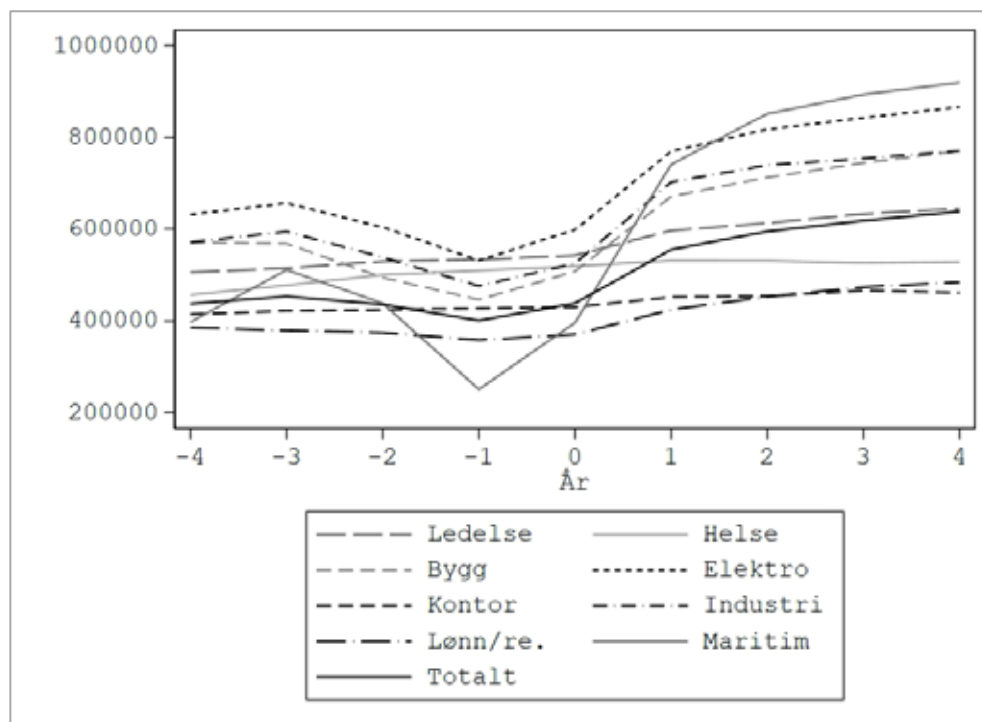
Samlet sett viser analysen at fagskoleutdanning generelt gir en positiv effekt på arbeidsinntekten, men at effekten varierer betydelig mellom fagområder. For noen grupper, særlig innen tekniske fag og samferdselsfag, ser det ut til at arbeidsmarkedets etterspørsel etter kompetanse gir stor avkastning på den kompetansen fagskolen utvikler. For andre fag, som helse- og velferdsfag, er utviklingen i større grad preget av institusjonelle rammer og arbeidsvilkår i sektoren, mens økonomi, administrasjon og kreative fag gir moderate økninger i lønn i snitt.

Figur 6.6 Utvikling i arbeidsinntekt rundt fullføring av studier på tvers av fagskolekategorier i 2008–2023 til venstre versus 2018–2023 til høyre.

Sammenlikningen mellom kandidater fra hele perioden (2008–2023) og de nyeste kohortene (2018–2023) viser at inntektsutviklingen rundt fullføring av fagskoleutdanning er bemerkelsesverdig stabil over tid. I begge periodene er bildet det samme, der inntektene generelt sett ligger på et relativt stabilt nivå i årene før fullføring, før de øker markant i årene etter. At resultatene er så konsistente, selv om vi studerer en kortere tidsperiode, tyder på at inntektsgevinsten av en fagskoleutdanning er robust og ikke bare drevet av enkelte kull eller spesifikke samfunnsforhold. Det gir grunnlag for å tolke fagskolen som en stabil utdanningsvei med tydelig arbeidsmarkedsrelevans. Samtidig peker stabiliteten på at selv om arbeidsmarkedet i Norge har gjennomgått flere endringer i perioden, blant annet oljeprisfallet i 2014, økende arbeidsinnvandring, og pandemien i 2020, har fagskolens rolle som springbrett til bedre lønnede jobber holdt seg uendret.

6.2.1 Utvikling i arbeidsinntekt på tvers av utdanningstyper

Figur 6.7 Utvikling i arbeidsinntekt rundt fullføring av studier på tvers av fagskolestyper.

I Figur 6.7 ser vi på utviklingen i arbeidsinntektene for de største utdanningstypene innenfor de ulike utdanningskategoriene. Det er tydelig at de fleste utdanningstypene opplever en markant økning i gjennomsnittlig arbeidsinntekt etter fullført utdanning. Et unntak er helseutdanningene, hvor inntektene er relativt like både før, under og etter utdanningen. Studentene i helse ligger relativt høyt inntektsmessig i årene rett før fullføring, men utviklingen etterpå gjør at de gradvis faller noe under gjennomsnittet sammenliknet med alle utdanningstyper sett under ett.

For kandidater innen industri og kjemi, bygg og elektro/energi ser vi derimot en betydelig økning i inntektene etter fullføring, noe som tilsier at arbeidsmarkedet har en sterk etterspørsel etter teknisk fagkompetanse. Kandidater innen lønn og regnskap opplever en moderat inntektsvekst etter fullføring, mens de som fullfører utdanninger innen utdanningstypen kontor øker i liten grad sin inntekt etter endt utdanning.

De maritime utdanningene skiller seg mest ut. Studentene her har svært lave inntekter i årene rett før fullføring, men opplever en kraftig inntektsvekst allerede året etter endt utdanning. Fire år etter fullføring er de i gjennomsnitt den gruppen med høyest arbeidsinntekt blant fagskolekandidatene. Dette henger sammen med

at mange går fra fagarbeidernivå til for eksempel skipsoffisersstillinger, hvor lønnsnivået er betydelig høyere.

Samlet viser dette at inntektsutviklingen etter fagskole varierer sterkt mellom utdanningstypene. I de fleste tilfeller gir fagskoleutdanningene studentene en høyere lønn, men i helse og kontorfag ser vi at inntektsutviklingen er liten etter endt utdanning.

7 Oppsummering

Kandidatundersøkelsen, som ble gjennomført i mai 2025, omfatter fire avgangskull, 2021–2024. Den avspeiler en gradvis økende kvinneandel, innvandrerandel og gjennomsnittsalder blant fagskolekandidatene. I stor grad, men ikke bare, henger disse endringstrekkene sammen med en økning i fagområdene for helse og velferd, og økonomisk administrative fag. IT-området viser sterk vekst i andel kandidater med innvandrerbakgrunn, men har en langt lavere kvinneandel og noe lavere alder enn gjennomsnittet av kandidater.

Fagskolekandidatene er i stor grad i arbeid, både før, under og etter utdanning. I utdanningene som bygger på fagbrev er dette trekket særlig utbredt og forsterket blant kandidatene innen tekniske fag og helse- og velferdsutdanninger. Innenfor samferdselsutdanningene, som er på heltid, er det langt færre som kombinerer utdanning med arbeid. Også innenfor de økonomisk administrative utdanningene er det vanlig å stå i jobb under utdanningen, mens dette er mindre vanlig innenfor IT og kreative utdanninger. Kandidatene fra høyere yrkesfaglig utdanning beveger seg ellers entydig i retning studieløp preget av større fleksibilitet og økt digitalisering, men fagområdenes tradisjoner og arbeidslivstilknytning setter tydelige rammer for denne utviklingen.

Det er ikke så vanlig å få permisjon for å ta fagskoleutdanning. Et unntak her er studenter innenfor fagskoleområdene med lengst tradisjon, nemlig samferdselsutdanninger og tekniske utdanninger, hvor nær halvparten av studentene har hel eller delvis permisjon under utdanningen. Innen helse- og velferdsutdanningene er det fortsatt vanlig at man tar utdanningen på deltid, i økende grad på nett med samlinger, noe som gjør behovet for permisjon mindre.

Kandidatene innen IT-fag er de som i størst grad oppgir at de tar utdanningen som omskolering. De har ellers mest til felles med kandidatene fra de økonomisk administrative utdanningene, det vil si de utdanningskategoriene som retter seg mot «liberale» deler av arbeidsmarkedet, og derfor i mindre grad er strukturert av fag- og yrkeskategorier. Det betyr for de fleste en langsommere inngang i arbeidsmarkedet. Denne blir trolig ytterligere vanskeliggjort ved at IT-utdanningene har den største innvandrerandelen. Man må anta at dette kan forklares ved at kortere

botid kan innebære lavere grad av nettverk, kortere fartstid i arbeidsmarkedet, og for noen også språkutfordringer.

Det er et stabilt trekk at rundt ni av ti kandidater oppgir sysselsetting som hovedaktivitet etter fagskoleutdanningen. Det er liten ledighet, tre prosent. Størst er den i de fagområdene det tar lengre tid å komme inn i. Først og fremst gjelder dette kreative fag, men også IT-fag har slike trekk.

Litt mer enn hver femte kandidat fra høyere yrkesfaglig utdanning er i videre utdanning året etter de gjorde ferdig fagskoleutdanningen, de fleste av disse tar da utdanning ved siden av jobb som hovedaktivitet. Det er imidlertid en svært lav andel av fagskolestudentene som går videre til utdanning i utlandet. Nesten alle disse befinner seg innenfor grunnutdanningsområdene, dvs. kreative fag, IT-fag og økonomisk administrative fag, hvor mange av studentene også kommer fra studieforberedende på videregående. Innenfor fagskoleutdanninger som bygger på fagbrev er andelen som reiser til utlandet for å utdanne seg videre nesten lik null.

Det er en nedgang i andelen kandidater som jobber i fagområdet for utdanningen, sammenlignet med forrige kandidatundersøkelse. Samtidig svarer flere enn før at grunnen til at de ikke jobber i fagområdet for utdanningen, er at det ikke var mulig å få en slik jobb.

Et interessant funn i denne kandidatundersøkelsen er den betydelige nedgangen i andelen som skifter til ny stilling eller jobb etter å ha tatt en fagskoleutdanning. Det kan i utgangspunktet tenkes å indikere at fagskoleutdanning betyr mindre enn før. Flere forklaringer er mulige, den mest nærliggende er kanskje at den store økningen i fagskolestudenter og kandidater, kanskje sammen med andre faktorer, har ført til en form for metning i arbeidsmarkedet. For å diskutere forklaringer, er det imidlertid nødvendig å gå ned på fagområdenivå, noen ganger også på utdanningstyper under disse. For helse og velferd/velferdsfag, som har en klar nedgang i andelen som får ny stilling, vet vi fra forrige kandidatundersøkelse og også tidligere kvalitative undersøkelser (Alne mfl., 2023; Høst, 2017) at det er svært uvanlig at helsefagarbeidere som tar fagskoleutdanning får noe annet enn helsefagarbeiderstillinger i etterkant. At færre skifter stilling betyr dermed lavere horisontal mobilitet i arbeidsmarkedet, og vi har vanskelig for å se hvordan det kan knyttes til endringer i utdanningen. Innenfor utdanninger i tekniske fag og samferdselsfag kan det at en lavere andel får nye stillinger ha andre forklaringer, fordi her er hovedmønsteret etter fagskoleutdanning vertikal mobilitet i form av nye og mer ansvarsfulle jobber. De tekniske utdanningene har økt volumet sitt, men vi har ikke data som kan si noe om endret innretting. Innenfor samferdselsfag er det bare luftfart som har økt i volum, og ettersom dette er en yrkesutdanning, må vi anta at en lavere andel som skifter stilling kan bety at en lavere andel av kandidatene får flyverstillinger. Som i de tekniske fagene har vi ingen data å støtte oss på, som kan si om nedgang i andelen med ny stilling kan knyttes til

etterspørsel, og om denne i så fall er knyttet til konjunkturer eller en «metning» som følge av større kandidatproduksjon.

Interessante utslag på jobbinnhold

Årets undersøkelse viser at kandidatene generelt sett svarer litt mindre positivt på spørsmål om endringer i jobbinnhold etter fullført utdanning. Det gjelder både i hvilken grad de har fått nye jobber, og også mer ansvar, selvstendighet og faglige utfordringer. Det ville være nærliggende å anta at dette henger sammen med at færre skifter stilling etter utdanning. Imidlertid forholder det seg motsatt, det er altså en positiv utvikling, for de som er i samme stilling. Den generelle utviklingen på tvers av fagområder er imidlertid mindre interessant, fordi den omfatter utdanninger som er svært ulike i innhold og lengde, som retter seg mot svært ulike arbeidsområder, og hvor mobilitetsmønstre og karrieremuligheter er veldig ulike, slik vi også kan se resultatene av i registerdataanalysene. Vi finner imidlertid den samme tendensen i de fleste fagområdene; at de som står i samme stilling i noe større grad enn tidligere opplever får nye oppgaver, og flere enn tidligere også mer selvstendighet og ansvar. Noe av denne effekten, men ikke hele, skyldes at vi har sett på kull som fullførte utdanningen for lengre tid siden, enn de vi tidligere har undersøkt. Det er altså noen endringer i svarene her vi ikke kan forklare. I stedet bør dette følges opp i senere undersøkelser. På andre spørsmål om hvilke resultater kandidatene opplever av utdanningen, er det imidlertid en negativ utvikling siden forrige undersøkelse. Det gjelder hvorvidt de har fått økt lønn, tryggere arbeidsforhold eller flere muligheter på arbeidsmarkedet. Dette passer bedre med den lavere mobiliteten vi kan observere etter utdanningen.

Vi finner ellers at det er en klar korrelasjon mellom graden av innfrielse av de mål kandidatene hadde med utdanningen, og hvordan kandidatene svarer på spørsmålet om total tilfredshet.

Registerdata bekrefter stabilitet over tid

Registerdataundersøkelsen av årskullene 2008–2023 bekrefter tidligere funn, med en forbausende grad av stabilitet i mønstrene for videre sysselsetting i lønn i de ulike fagområdene. To områder peker seg ut som utpregede karriereveier med hensyn til sysselsetting og lønn, nemlig de tekniske utdanningene (elektro, bygg og industri) og samferdselsutdanningene (maritime, lokfører og pilot). Et område preges fremfor de andre i form av stabilitet (helse og velferd). De tre siste områdene preges av langsommere og mer moderat vekst, og innbyrdes blant de mer langsomme har kandidatene fra IT sterkest vekst, deretter økonomisk administrative utdanninger og svakest kreative utdanninger. I denne undersøkelsen har vi forsøkt å fange opp endringstrekk de siste årene, ved å sammenligne 2019–2023-

kullene med kullene fra 2008–2018. Hvis vi antar at de fleste bruker rundt to år på å fullføre, betyr det at vi fanger opp de som startet i utdanning i årene 2017–2021 når det gjelder videre sysselsetting, og 2017–2020 på lønnsutvikling. Det betyr at undersøkelsen inkluderer bare begynnelsen på vekstfasen som startet for alvor med de som begynte i 2020. Likevel er det grunn til å konkludere at registerdataene bekrefter at stabiliteten i mønstrene for videre karrierer etter høyere yrkesfaglig utdanning, ser ut til å videreføres. Den eneste endringen vi ser er en tendens til høyere sysselsetting under utdanningen, noe også surveydataene viser. Det betyr at de tegnene på mindre mobilitet mellom jobber som vi ser av surveydataene foreløpig ikke nødvendigvis betyr svakere karriereutvikling som følge av «metning» i arbeidsmarkedet i etterkant av den sterke veksten i fagskolekandidater. Dette blir imidlertid et viktig forhold å følge med på i de neste kandidatundersøkelsene.

Referanser

- Alne, R., Vika, K. S., & Høst, H. (2023). *Høy arbeidsmarkedsrelevans i fagskoleutdanningene. Kandidatundersøkelse for fagskoleutdannede i 2019 og 2020*. NIFU-rapport 2023:3. NIFU. <https://hdl.handle.net/11250/3054384>
- Andresen, S. & Breines, M. R. (2024). *Fagskoler i en brytningstid. Muligheter og begrensninger ved nettbaserte utdanningstilbud*. Fafo-rapport 2024:46. Fafo. <https://www.fafo.no/images/pub/20913.pdf>
- Brandt, E. (2008). "En utdanning du kommer langt med" – maritim utdanning i videregående skoler, fagskoler og høyskoler. NIFU Step. <https://hdl.handle.net/11250/283411>
- Caspersen, J., Utvær, B. K., Bugge, H. & Wendelborg, C. (2017). *Fagskolekandidatene. En undersøkelse av fagskolestudenter uteksaminert i 2015*. NTNU Samfunnsforskning. [https://samforsk.no/uploads/files/Publikasjoner/Fagskoleutdanning rapport NTNU SAMFUNNSFORSKNING.pdf](https://samforsk.no/uploads/files/Publikasjoner/Fagskoleutdanning_rapport_NTNU_SAMFUNNSFORSKNING.pdf)
- Diku (2019). *Tilstandsrapport for høyere yrkesfaglig utdanning 2019*. Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høgare utdanning (Diku).
- Proba (2023). *Evaluerer av dagens rett til utdanningspermisjon*. Rapport 2023-21.
- Erichsen, V. (1996) *Profesjonsmakt. På sporet av en norsk helsepolitisk tradisjon*. LOS-senteret og Tano Aschehoug.
- HK-dir. (2025). *Tilstandsrapport for høyere yrkesfaglig utdanning 2025*. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir).
- Høst, H. (2006): *Utdanningsreformer som moderniseringsoffensiv. En studie av hjelpepleieryrkets rekruttering og dannelseshistorie, 1960–2006*. Avhandling for graden dr.polit. Universitetet i Bergen.
- Høst, H. (2017). «Eget behov for faglig fordypning». *Om fagskoleutdanning i helse og sosial*. NIFU-rapport 2017:25. NIFU. <https://hdl.handle.net/11250/2467412>
- Høst, H., Skjelbred, S.-E., & Røsdal, T. (2018). *Hvordan er gjennomføringen i fagskoleutdanningene? En undersøkelse av særtrekk ved helsefag, kreative fag og tekniske fag*. NIFU-rapport 2018:21. <https://hdl.handle.net/11250/2562817>
- Høst, H., Lyby, L., & Schwach, V. (2019). *Fagskoleutdanningens kunnskapsbase*. NIFU-rapport 2019:22. <https://hdl.handle.net/11250/2631167>

- Høst, H., Furholt, J. & Lyckander, R. H. (2024). *Hvordan samarbeider fagskolene med arbeidslivet om utdanningene?* NIFU-rapport 2024:7. NIFU. <https://hdl.handle.net/11250/3131909>
- Høst, H., Furholt, J. & Lyckander, R. H. (2025). *Hvordan samarbeider fagskolene med arbeidslivet om utdanningene? Del 2: Helse- og oppvekstutdanninger* NIFU-rapport 2025:6. NIFU. <https://hdl.handle.net/11250/3186935>
- Lillebø, O. (red.) (2025): *Dokumentasjonsnotat: Kandidatundersøkelsen for høyere yrkesfaglig utdanning*. NIFU Arbeidsnotat 2025:20. NIFU.
- Sakslind, R. (1992). Kvalifikasjonspolitik og strukturreformer. Nasjonale kontraster i teknisk utdanning og arbeidsliv. I Halvorsen, T. og Olsen, OJ (red.) *Det kvalifiserte samfunn*, 235-253.
- Skålholt, A., Madsen, A. Å. & Skjelbred, S.-E. (2020). *Fagskoleutdannedes karriereveier. Funn fra en undersøkelse av personer uteksaminert med fagskoleutdanning i 2017 og 2018*. NIFU-rapport 2020:12. NIFU. <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/handle/11250/2655896?locale-attribute=no>

Vedlegg

Regresjonsmodell for under- og innfrielse av forventninger

I regresjonsmodellen har vi brukt en variabel som måler overordnet tilfredshet med utdanningen som utfallsvariabel. Denne er generisk i den forstand at den ikke knyttes til spesielle forhold ved utdanningen eller arbeidet. Fordi den er upresis, men likevel dekker hele utdanningen kan den også brukes som et indirekte mål på betydningen av de uavhengige variablene.

Vi har undersøkt sammenhengen mellom samsvaret for de ulike motivasjoner studenter går inn i utdanningene med og hvilke utfall kandidatene opplever, og hvordan dette påvirker opplevelsen av utdanningen sett under ett. Vi legger på den måten til grunn at hvilken motivasjon kandidatene hadde, og i hvilken grad denne står i forhold til utfallene er viktig for den overordnede tilfredsheten. Vi har også lagt til grunn at kandidatenes overordnede tilfredshet med utdanningene blir påvirket av flere forhold, for eksempel av hvilket fagområde de hører til og hvorvidt de opplever å få ny jobb eller forblir i den samme jobben, og andre endringer i arbeidsforholdet deres. Slike variabler er forsøkt kontrollert for i regresjonsmodellen.

En antagelse for modellen er at motivasjonen sier noe både hva studentene ønsker, men også om hva de *forventer*, og at denne forventningen er basert på opplevelsen av yrkesfeltet og utdanningenes rolle og status i yrkesfeltet. Den videre antagelsen er at lav skår på flere av utfallsvariablene ikke trenger å være uttrykk for negativ relevans, men må sees i lys av motivasjonen respondentene har for utdanningen. Disse varierer trolig mye mellom fagområdene fordi utdanningene har ulik funksjon i de ulike yrkesfeltene. I motivasjonsvariabelen finner vi derfor ikke bare et ønske, men også en forventning vi må anta er realistisk eller rimelig fra kandidatens perspektiv. Når vi ser motivasjon og utfall i sammenheng kan vi knytte utfallene til hvor viktige de er for kandidaten. På den bakgrunnen har vi altså forsøkt å se på om *forventningsinnfrielse* i seg selv har betydning for hvordan studentene vurderer utdanningen.

Vi har brukt elleve speilede variabler som grunnlag for å kartlegge innfrielse av forventninger: «Jeg ønsket ...» og «Jeg har fått ...»

1. økt fagkunnskap/faglig utvikling
2. kvalifisering til høyere stilling
3. å lære et fagområde eller yrke
4. omskolering til nytt fagområde/yrke
5. faglig mer selvstendige oppgaver
6. mer ansvar
7. arbeidsoppgaver som var mindre fysisk belastende
8. økt lønn
9. å trygge arbeidsforholdet kandidaten er i
10. styrkede muligheter på arbeidsmarkedet generelt
11. kvalifisering til å drive egen virksomhet

Vi beskriver kort hvordan vi har gått fram: For å se nærmere på forholdet mellom motivasjon, utfall og tilfredshet, og for å inkludere *retningen* på forholdet mellom motivasjon og utfall (det vil si om det er lav motivasjon og høyt utfall, eller omvendt) har vi laget tre indeksmål. Alle tre indeksmålene gir et tall fra 1 til 5, og vi behandler disse som kontinuerlige variabler:

- *Gjennomsnittlig motivasjon* er et uttrykk for det generelle motivasjonsnivå, og hviler på antagelsen om at høy grad av motivasjon, uavhengig av typen, gir økt tilfredshet. Vi har derfor inkludert dette – primært for å kontrollere for et generelt høyt nivå.
- *Overinnfrielse* er uttrykk for hvorvidt kandidaten i *høyere* grad opplever et utfall enn nivået på motivasjon. Vi forventer at dette er gir en viss positiv effekt.
- *Underinnfrielse* er uttrykk for hvorvidt kandidaten i *lavere* grad opplever et utfall enn nivået på motivasjonen. Vi forventer at dette er både negativt, og har sterkest utslag.

Over- og underinnfrielse er vektet, noe som betyr at vi antar at lav motivasjon også betyr at utfallet er vurdert som mindre viktig av kandidaten, og derfor teller mindre for tilfredshet.

Deretter har vi satt disse målene i en regresjonsmodell hvor vi har kontrollert for kjønn, alder, utdanningsform og hvorvidt studentene opplevde å få en ny eller forbli i en relevant jobb. Vi har brukt fagområdene som klynger for å sikre gode standardfeil. Vi gjengir ikke koeffisientene for kontrollvariablene her.

Spørsmålet for utfallsvariabelen er formulert slik: «Hvis du skal gi en samlet vurdering, hvor fornøyd er du med fagskoleutdanningen?». Her kan

respondentene svare fra «svært misfornøyd» (1) til «svært fornøyd» (5). Vi har behandlet dette som en kontinuerlig variabel.

Tabell V1 Regresjonsmodell for innfrielse av forventning og tilfredshet

	Overordnet tilfredshet		Standardfeil
Gjennomsnittlig motivasjon	0,416	**	0,037
Overinnfrielse (vektet)	0,527	**	0,055
Underinnfrielse (vektet)	-0,800	**	0,114
Kjønn	X		
Alder	X		
Utdanningsform	X		
Jobbstatus	X		
Konstantledd	2,692	**	0,160
Observasjoner	4 672		

** $p < 0,01$, * $p < 0,05$, X = kontrollvariabel, standardfeil justert for fagområde. $R^2 = 0,2778$

Resultatene for de to sentrale årsaksvariablene, over- og underinnfrielse, har henholdsvis moderat positiv (0,527) og sterkt negativ (-0,8), og alle koeffisientene er statistisk signifikante. Koeffisientene er klart større enn alle kontrollvariabler

Tabelloversikt

Tabell 2.1 Kandidatens og foreldrenes fødeland, prosent (utvalg).....	23
Tabell 2.2 Andelen fagskoleutdannede som er innvandrere, norskfødte med innvandrerforeldre eller del av øvrig befolkning, prosent (utvalg)	24
Tabell 3.1 Andel kandidater i deltids- og heltidsutdanning etter utdanningskategori, 2021–2024, DBH-tall, prosent (populasjon).....	33
Tabell 3.2 Andel kandidater fordelt etter utdanningsomfang i studiepoeng, etter utdanningskategori, 2021–2024, DBH-tall, prosent (populasjon).....	35
Tabell 3.3 Grunner til valg av nettbasert undervisning med samlinger som utdanningsform, etter utvalgte utdanningskategorier, 2021–2024, prosent (utvalg).....	39
Tabell 3.4 Grunner til valg av helt nettbasert undervisning som utdanningsform, etter utvalgte utdanningskategorier, 2021–2024, prosent (utvalg).....	40
Tabell 3.5 Grunner til valg av stedbasert undervisning som utdanningsform, etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg)	40
Tabell 3.6 Arbeidsmarkedssituasjonen rett før oppstart av fagskoleutdanningen etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg).....	41
Tabell 3.7 Arbeidsmarkedssituasjonen under fagskoleutdanning for kandidater som før utdanningen jobbet i samme fagområde som utdanningen, etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg)	43
Tabell 3.8 Arbeidsmarkedssituasjonen under fagskoleutdanning for kandidater som før utdanningen jobbet i et annet fagområde som utdanningen. Etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg).....	43
Tabell 3.9 ‘Fikk du fri/permisjon med lønn?’, etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg).....	45
Tabell 3.10 Andeler med studentbetaling, etter utdanningskategori, 2021–2024, DBH-tall, prosent (populasjon).....	48
Tabell 4.1 Kandidatenes hovedaktivitet mai året etter fullføring for kullene 2021–2023. Prosent	52

Tabell 4.2 Fagskolekandidater fra 2024 i videre utdanning, enten som hovedaktivitet eller i kombinasjon med jobb i mai 2025. Prosent.....	54
Tabell 4.3 Fagskolekandidater fra 2021 i videre utdanning i mai 2025, enten som hovedaktivitet eller i kombinasjon med jobb. Prosent.....	54
Tabell 4.4 Kandidater i videreutdanning, fagfordelt og fordelt på andel i Norge og i utlandet. 2024-kullet. Prosent	55
Tabell 4.5 Andel i 2024-kullet som har planer om å ta videre utdanning de nærmeste 5 år. Fagfordelt. Prosent	55
Tabell 4.6 Andel av 2024-kullet som har planer om å ta videre utdanning de nærmeste 5 år, i henholdsvis Norge eller utlandet. Fagfordelt. Prosent	56
Tabell 5.1 Gjennomsnitt for opplevd utfall av utdanningen (1 til 5) for hele utvalget, fordelt på fagområde og årskull.	68
Tabell 5.2 Gjennomsnitt for opplevd utfall av utdanningen (1 til 5), isolert for gruppen som blir stående i samme stilling som før utdanningen, fordelt på fagområde og årskull.	69
Tabell 5.3 Gjennomsnitt for opplevd utfall av utdanningen (1 til 5), fordelt på fagområde og årskull.	70
Tabell 5.4 Korrelasjon mellom speilede spørsmål om motivasjon (1 til 5) og utfall (1 til 5). Skalaen går fra -1 til 1, hvor 0 er et uttrykk for at det ikke er noen korrelasjon mellom variablene, negative tall indikerer en negativ korrelasjon og positive tall indikerer en positiv korrelasjon.	72
Tabell V1 Regresjonsmodell for innfrielse av forventning og tilfredshet	100

Figuroversikt

Figur 1.1 Utvikling i antall studenter på tvers av utdanningskategorier. De utdanningene som faller utenfor disse kategoriene, og som kategoriseres som «annet» er inkludert i totalt	16
Figur 2.1 Kjønnfordeling etter utdanningskategori for fagskolekandidater i årene 2021–2024, prosent (populasjon). N=8744	19
Figur 2.2 Utvikling i andelen kvinner 2008–2023 fordelt på utdanningskategorier	20
Figur 2.3 Andelen fagskolekandidater med minst en forelder med yrkesfaglig utdanning, etter utdanningskategori, prosent (utvalg)	21
Figur 2.4 Foreldres høyeste fullførte utdanning, etter utdanningskategori, prosent (utvalg).....	22
Figur 2.5 Utvikling i andelen innvandrere fordelt på ulike utdanningskategorier	24
Figur 2.6 Alder i år (utvalg), prosent (utvalg).....	26
Figur 2.7 Utvikling i studentenes alder over tid fordelt på ulike fagskolekategorier 2010–2021.....	27
Figur 2.8 Opptaksgrunnlag, prosent (populasjon).....	28
Figur 2.9 Fullførte utdanninger før fagskolen, prosent (utvalg). Flere svar mulig.....	29
Figur 2.10 År med arbeidserfaring før oppstart på fagskolen, prosent (utvalg).....	30
Figur 3.1 Fordeling av kandidater etter utdanningsomfang (minst 60 stp.), 2021–2024, DBH-tall, antall og prosent (populasjon).....	35
Figur 3.2 Antall kandidater etter utdanningsform, 2021–2024, DBH-tall (populasjon).....	37
Figur 3.3 Andel kandidater i nettbasert og stedbaset undervisning, etter utdanningskategori, 2021–2024, DHB-tall, prosent (populasjon).....	37
Figur 3.4 Utvikling i andel kandidater etter utdanningsform, helse- og velferdsfag, 2021–2024, DBH-tall, prosent (populasjon)	38

Figur 3.5 Andeler med permisjon fra jobb under utdanning, etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg).....	45
Figur 3.6 Fordeling av finansieringsform etter utdanningskategori, DBH-tall, 2021–2024, prosent (populasjon).....	46
Figur 3.7 ‘Mottok du støtte (utenom lånekassen) til å betale for fagskoleutdanningen?’, etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg).....	49
Figur 3.8 ‘Mottok du støtte fra Lånekassen?’, etter utdanningskategori, 2021–2024, prosent (utvalg).....	50
Figur 5.1 Andeler som svarer at de i dag har jobb innenfor fagområdet i 2025 (N=7159), sammenlignet med kullene 2019–2020 (N=2603).	58
Figur 5.2 Andelen av kandidater som sier at de ikke jobber innenfor fagområdet, og som svarer at det ikke var mulig å få jobb i samsvar med fagskoleutdanningen, fordelt på fagområde. Tallene i 2025 (N=1842), sammenlignet med kullene 2019–2020 (N=445)	60
Figur 5.3 Andeler av kandidater som var i jobb i forkant av utdanningen som svarer at de jobber i samme stilling eller virksomhet som før utdanningen, eller ikke, fordelt på fagområde. (N=6628)	61
Figur 5.4 Andelen av personer som hadde jobb innen fagområdet før utdanningen, som forble i samme stilling, skiftet stilling eller har forlatt virksomheten. (2019–2020: N=2030, 2021–2024: N=5008)	62
Figur 5.5 Andeler kandidater som hadde jobb i forkant av utdanningen som svarer at de jobber i samme virksomhet som før utdanningen, men i en annen stilling, fordelt på fagområde. Tallene i 2025 (N=6628), sammenlignet med kullene 2019–2020 (N=2751).....	64
Figur 5.6 Andeler som er enig eller uenig i at de har kvalifisert seg til høyere stilling, fordelt på fagområde. (N=6756)	65
Figur 5.7 Andeler som er enige eller helt enige i at de har de samme arbeidsoppgavene, fordelt på fagområde. Tallene i 2025 (N=6312), sammenlignet med kullene 2019–2020 (N=2550).....	66
Figur 5.885. Andeler av de som går tilbake til samme stilling som før utdanningen, og som er enige eller helt enige i at de har de samme arbeidsoppgavene, fordelt på fagområde. Tallene i 2025 (N=3133), sammenlignet med kullene 2019–2020 (N=768)	67
Figur 5.9 Andeler som svarer at de er enige eller helt enige i påstander om motivasjon og utfall av utdanningen, fordelt på fagområde. (N=6756).....	73
Figur 5.10 Andeler som svarer at de er enige eller helt enige i påstander om motivasjon og utfall av utdanningen, fordelt på fagområde. (N=6456)	74
Figur 5.11 Andeler som svarer at de er enige eller helt enige i påstander om motivasjon og utfall av utdanningen, fordelt på fagområde. (N=6682)	74

Figur 5.12 Andeler innen IT-fag og økonomiske og administrative fag som svarer at de er enige eller helt enige i at de har ønsket og oppnådd å kvalifisere seg til en høyere stilling, fordelt på fagområde. (N: 560-563, 1371-1393)	75
Figur 6.1 Utvikling i arbeidsmarkedsdeltakelse rundt fullføring av studier på tvers av utdanningskategorier.....	81
Figur 6.2 Utvikling i arbeidsmarkedsdeltakelse rundt fullføring av studier på tvers av grupper innad i IT-studier	83
Figur 6.3 Utvikling i arbeidsmarkedsdeltakelse rundt fullføring av studier på tvers av utdanningskategorier. Til venstre ser man utviklingen for alle kohortene som fullførte mellom 2008–2023, mens til høyre ser man utviklingen for de som fullførte i perioden fra 2019–2023, der inntekter er observert frem til og med 2022.....	84
Figur 6.4 Utvikling i arbeidsmarkedsdeltakelse rundt fullføring av studier på tvers av de mest vanlige utdanningstypene.....	85
Figur 6.5 Utvikling i arbeidsinntekt rundt fullføring av studier på tvers av fagskolekategorier.....	87
Figur 6.6 Utvikling i arbeidsinntekt rundt fullføring av studier på tvers av fagskolekategorier i 2008–2023 til venstre versus 2018–2023 til høyre.....	89
Figur 6.7 Utvikling i arbeidsinntekt rundt fullføring av studier på tvers av fagskoletyper.....	90

